

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE ŁOBESKIM NA LATA 2012-2020

Łobez, maj 2012 r.

Zleceniodawca:**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie**

ul. Bema 27
73-150 Łobez
tel. (91) 397 68 41
fax. (91) 397 68 42
e-mail: pcprlobez@onet.poczta.pl

Autor opracowania:

Business Mobility International Spółka z o.o.
ul. Lutosławskiego 18
76-200 Słupsk
tel. (0 59) 8 456 301
fax.(0 59) 8 456 301
e-mail: office@bm-intl.2com.pl
<http://www.bmintl.com>

Siedziba w Brukseli:

Business Mobility International NV-SA
Square de Meeûs 38-40
B-1000 Brussels, Belgium
tel. [32-2] 644 36 89
fax [32-2] 648 07 80
<http://www.bmintl.com>

SPIS TREŚCI:

I. METODOLOGIA.....	7
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	9
1. UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ	10
2. UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU.....	11
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU REGIONU	18
4. OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE.....	21
III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	23
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU POWIATU	23
IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁOBESKIEGO	25
1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	25
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	26
3. OPIEKA ZDROWOTNA	28
4. DOSTĘP DO EDUKACJI	31
5. BEZROBOCIE.....	33
5.1. STRUKTURA BEZROBOCIA NA TERENIE POWIATU ŁOBESKIEGO	33
5.2. INSTRUMENTY RYNKU PRACY	38
5.3. PORADNICTWO ZAWODOWE.....	42
5.4. PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY W ŁOBZIE.....	42
5.5. RYNEK PRACY	44
5.6. PRIORYTETOWE KIERUNKI WSPARCIA RYNKU PRACY W POWIECIE ŁOBESKIM ..	46
5.7. FILARY PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY	48
6. EKONOMIA SPOŁECZNA	60
7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	65
8. SENIORZY	66
9. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	69
9.1. REHABILITACJA SPOŁECZNA	71
9.2. SYSTEM SZKOLNICTWA OBEJMUJĄCY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	73
9.3. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W STRUKTURZE BEZROBOTNYCH.....	75
9.4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POWIATU ŁOBESKIEGO NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	77
9.5. WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO	80
10. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	80
10.1. WSPARCIE UDZIELANE NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY	82
11. DYSFUNKCJE ŻYCIA SPOŁECZNEGO	86
11.1. PRZEMOC W RODZINIE	86
11.2. PRZESTĘPCZOŚĆ	91
11.3. UZALEŻNIENIA	93
11.3.1 ALKOHOLIZM	93
11.3.2 NARKOMANIA	95
12. UBÓSTWO	97
13. OSOBY BEZDOMNE	98

V. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	100
1. ANALIZA SWOT.....	100
2. DIAGNOZA.....	103
VI. CZĘŚĆ STRATEGICZNA	108
1. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE ŁOBESKIM	108
2. MISJA	109
3. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA	111
4. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII	118
5. MONITORING STRATEGII	119
 WYKAZ MAP, TABEL I WYKRESÓW	 128

WSTĘP

Polityka społeczna, której bazą jest społeczność zamieszkała na terenie powiatu łobeskiego, określona została dokumentem pod nazwą „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim”.

Społeczność to skupisko ludzi i instytucji, w obrębie którego jednostki i grupy mają możliwość wykonania pełnego obrotu koła życiowych działań, zrealizowania zróżnicowanych form indywidualnej aktywności życiowej, tj. nauka, praca, rozrywka i wypoczynek, kontakty społeczne, zainteresowania itp.

Istotą funkcjonowania społeczności jest jej zdolność stawiania i realizowania celów oraz potrzeb w taki sposób, by zapewnić przeżycie i samorealizację jej członków.

Aby jakaś społeczność była funkcjonalną z punktu widzenia oczekiwań jej członków musi posiadać:

- pewne formy organizacyjne na użytek zróżnicowanych funkcji oraz
- sieć wyspecjalizowanych instytucji umożliwiających wyjście naprzeciw potrzebom swych członków.

Każda społeczność wypracowuje także właściwe dla siebie systemy wsparcia uruchamiane w wypadku pojawienia się problemów społecznych lub wówczas, gdy jednostka lub grupa znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, której przezwyciężenie wykracza poza ich własne środki, możliwości i uprawnienia. W sferze działań socjalnych celem głównym jest zatem dbałość o to, by jednostki i rodziny (zwłaszcza żyjące w trudnych warunkach) miały dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Zasoby społeczne mogą być zarówno bardzo namacalnymi w swej istocie – środki pieniężne, mieszkanie, żywność, opieka domowa i instytucjonalna, transport, odzież, jak również walorami niematerialnymi, takimi jak wiedza, odwaga, pomysłowość, inicjatywa, zachęta, humanizm, miłość itp. Na zasoby składają się, zatem zarówno konkretne jednostki z ich osobowościami i materialnymi walorami oraz ich najbliższe społeczne otoczenie (rodzina, przyjaciele, znajomi, sąsiedzi), jak też formalne i nieformalne grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, a także to, co dała ludziom natura (przyroda, kopaliny).

Pod pojęciem bezpieczeństwa socjalnego jednostki lub grupy rozumie się na ogół możliwość i gwarancje zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych.

Inaczej mówiąc społeczność dąży do zbudowania w miarę spójnego i skutecznego systemu instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa swych obywateli, by dać im możliwość i gwarancję zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji i oczekiwań pojedynczych ludzi i grup.

To zaś, co zostanie uznane za potrzeby podstawowe jednostek i grup oraz kryteria ich hierarchizacji jest zawsze wpisane w tło historyczne, kulturowe, ustrojowe i warunki ekonomiczne konkretnego społeczeństwa, konkretnej zbiorowości.

Podstawą polityki społecznej w powiecie łobeskim jest strategia, która określa misję, cele i kierunki działania oraz wskazuje na sposób ich monitorowania. Dokument ten poddany ocenie

radnych powiatu oraz środowisk związanych bezpośrednio z polityką społeczną, a następnie przyjęty przez Zarząd i Radę Powiatu Łobeskiego określa opcje rozwoju poszczególnych instrumentów prowadzenia polityki społecznej na rzecz skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

Dodatkowym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest raport o stanie pomocy społecznej w powiecie łobeskim opracowany przy merytorycznym udziale pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, jak również miejskich i gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie powiatu.

Dokument ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej w powiecie łobeskim, uwzględniając stan jednostek polityki społecznej o charakterze lokalnym.

W tworzenie strategii rozwoju polityki społecznej zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych i samorządowych, zajmujących się na co dzień problematyką polityki społecznej i biorących czynny udział w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie powiatu łobeskiego.

Obszar strategii powiatowej w zakresie pomocy społecznej określa Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 Nr 175, poz. 1362 z późn zm.) w art. 19 ust. 1. Strategia według zapisów tej ustawy powinna obejmować w szczególności programy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

I. METODOLOGIA

Na całość opracowania pn. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim składają się wyniki prac będących kompilacją wniosków powstałych po dokonanej diagnozie stanu opartej na bilansie otwarcia i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatu strategicznego, który odbył się w siedzibie Starostwa Powiatowego w Łobzie w dniu 4 kwietnia 2012 roku z udziałem reprezentantów administracji samorządowej szczebla powiatowego i gmin wchodzących w skład powiatu, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, edukacji, kultury.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym i regionalnym, ale przede wszystkim uwzględniają propozycje uczestników debat strategicznych – beneficjentów instytucjonalnych tej strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

Głównym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt strategii jest zamieszczony w pierwszej części dokumentu Bilans Otwarcia opracowany przy merytorycznym udziale Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Bilans ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łobeskim, uwzględniając czynniki społeczne i gospodarcze w całym regionie i poszczególnych jego obszarach. Czynniki te mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia, skalę i rodzaj problemów społecznych w powiecie łobeskim.

Założeniem konsultacji społecznej było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach pomocy społecznej.

Uczestnicy debaty pracując nad analizą SWOT brali pod uwagę pięć obszarów istotnych z punktu widzenia problematyki społecznej:

- EDUKACJA,
- INFRASTRUKTURA,
- PROBLEMY SPOŁECZNE,
- SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA,
- FINANSE.

Na podstawie wcześniej opracowanej analizy SWOT:

- mocne strony (wewnętrzne) polityki rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łobeskim,
- słabe strony (wewnętrzne) (tej polityki),
- szanse (zewnętrzne),
- zagrożenia (zewnętrzne),

W trakcie debaty strategicznej odpowiadano na następujące pytanie: *„Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony i zniwelować zagrożenia?”*.

Założenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim sformułowano na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu, w tym również posługując się analizą SWOT przeprowadzoną w trakcie konsultacji społecznych.

Część strategiczna została oparta na przyjętych założeniach do strategii wynikających z bilansu otwarcia i diagnozy oraz na podstawie wniosków powstałych po konsultacjach społecznych.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Uwarunkowań zewnętrznych dla realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim należy upatrywać w Unii Europejskiej, polityce społecznej państwa oraz w wyznaczonych celach i kierunkach działania w tym sektorze na szczeblu regionalnym. Po podpisaniu przez Rząd RP Traktatu Akcesyjnego wszelkie prawa w tym zakresie obowiązujące w UE przed przystąpieniem naszego kraju do Unii stały się dla Polski obowiązujące. W pierwszej kolejności kierunki polityki społecznej dla tej części Europy określa od 2000 roku Strategia Lizbońska oraz Europejski Model Społeczny Unii Europejskiej i Rady Europy. Natomiast Traktat Konstytucyjny Unii Europejskiej obecnie przejęty przez Traktat Lizboński, wprowadza Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która ma również stanowić podstawy dla prowadzenia polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w krajach członkowskich. Bliższymi, aczkolwiek również zaliczającymi się do zewnętrznych uwarunkowań są dokumenty strategiczne obowiązujące w kraju, w tym przede wszystkim Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 Nr 175, poz. 1362 z późn zm.) w art. 17 ust. 1.

W kolejności znaczenia i wpływu na rozwiązania regionalne w tym obszarze ma Narodowa Strategia Spójności na lata 2007 – 2013 utworzona w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, podobnie jak Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który w latach 2008 - 2013 jest jednym z głównych donatorów środków wspierających realizację polityki społecznej i integracji na poziomie województw, powiatów i gmin. W Unii Europejskiej stosunkowo niedawno narodziła się koncepcja otwartej koordynacji polityki społecznej. To z kolei oznacza, że istnieje koncepcja pożądanej drogi rozwoju, a także koncepcja europejskiego modelu socjalnego, do której kraje europejskie będą się zbliżać.¹

Polityka społeczna w województwie zachodniopomorskim to przede wszystkim zwiększony nacisk na wzrost znaczenia samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego, dowartościowanie wolontariatu, podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego, wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych, w tym łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych oraz działania aktywizujące całe społeczności lokalne.

Uwarunkowania zewnętrzne w układzie tabelarycznym w rozbiciu na europejskie, krajowe i regionalne omówiono szerzej w następnych podrozdziałach.

¹ *Europejski model socjalny i otwarta koordynacja polityki społecznej, Stanisława Golimowska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, W-wa*

1. Uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Tabela 1 Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej

Traktat Akcesyjny z 16 kwietnia 2003 r.
Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami. Co oznacza, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.
Strategia Lizbońska z 2000 r.
Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej. Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest: - odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu, - oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna – podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego, a następnie Traktatu Reformującego, - wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne, - uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych, - uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
Europa 2020²
Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na kolejne 10 lat do roku 2020 jako kontynuacja Strategii Lizbońskiej. Dokument ten stawia na inteligentną i zrównoważoną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu. Strategia ta zakłada, że równoległa praca nad tymi trzema priorytetami powinna pomóc UE i państwom członkowskim w uzyskaniu wzrostu zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej. Unijny cel służący zapewnieniu rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu przewiduje: 1. podwyższenie wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lat do 75 proc. do 2020 r. 2. zapewnienie lepszego poziomu wykształcenia – zwłaszcza: – zredukowanie odsetka młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę do poziomu poniżej 10 proc., – dążenie do tego, by co najmniej 40 proc. osób w wieku 30–34 lat miało wykształcenie wyższe (lub równoważne), 3. zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.

² Źródło: http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm.

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej³

W obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.

Karta Praw Podstawowych zabezpiecza obszar interesów związanych ze skuteczną realizacją polityki społecznej i integracji państw członkowskich UE uznając m.in. następujące prawa, wolności i zasady: godność ludzką, prawo do życia, prawo do integralności osoby, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, równość wobec prawa, niedyskryminacja, równość mężczyzn i kobiet, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integracja osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna.

Źródła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów obowiązujących w Unii Europejskiej.

2. Uwarunkowania Strategii wynikające z polityki społecznej realizowanej na szczeblu kraju

Tabela 2 Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej– obecnie obowiązujące w Polsce.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483)

Wybrane artykuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej:

M.in. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

M.in. 33.1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.

M.in. 35.1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.

2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.

M.in. 67. 1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.

2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa.

M.in. 69. Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

M.in. 71.1. Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

2. Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.

M.in. 72.1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. **2.** Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

M.in. 75.1. Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają

³ Źródło: <http://eur-lex.europa.eu/pl/treaties/dat/32007X1214/htm/C2007303PL.01000101.htm>.

działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.

Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013

Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim wpisuje się w wytyczne Strategii Polityki Społecznej na lata 2007-2013 i jest zgodna z priorytetami:

Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci poprzez:

- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego,
- tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywaniu dzieci w celu podniesienia aktywności zawodowej kobiet,
- zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- system pomocy celowej dla rodzin z dziećmi w celu wyrównania deficytów rozwojowych dzieci uczących się,
- kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dietności,
- wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę,
- stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Wdrożenie aktywnej polityki społecznej:

- wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej,
- rozwój zatrudnienia socjalnego w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- rozwój budownictwa mieszkaniowego w celu wsparcia gminy w budownictwie mieszkań dla osób wymagających pomocy społecznej,
- zwiększanie szans na zatrudnienie osób o niskich kwalifikacjach.

Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych:

- tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia,
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług socjalnych,
- kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności,

Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie:

- rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej w celu zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy,
- aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym w celu wykorzystania potencjału tych osób w środowisku lokalnym,
- prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starych.

Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych:

- wdrażanie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej w celu stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej,
- profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej w celu zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej,
- wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.

Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych:

- aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych,
 - wspierania instytucji społeczeństwa obywatelskiego,
- wzmocnienie partycypacji społecznej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej⁴

Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

⁴ Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/File/mps/NSIS.pdf>.

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji.

Priorytety:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Celami horyzontalnymi NSRO są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Bezpośrednio oddziałującym na politykę społeczną i integracyjną ma cel 2, który w rozwinięciu traktuje między innymi o:

- Poprawie jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- Przyciągnięciu na rynek pracy i przedłużeniu aktywności zawodowej większej liczby osób modernizacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- Zwiększeniu zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynków pracy,
- Zwiększeniu inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji,
- Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia pracowników.

Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 zakłada promowanie integracji i aktywizacji społecznej, w szczególności rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego, spółdzielczości socjalnej, budownictwa socjalnego, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, jak też rozwój kontraktów socjalnych, i innych instrumentów aktywizujących, stosowanych przez służby społeczne. Poza tym zakłada prowadzenie działań na rzecz tworzenia integracyjnego rynku pracy dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji lub osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim jest zgodna ze SRK, w szczególności

w zakresie następujących zapisów:

Priorytet 2.: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej w ramach infrastruktury społecznej , pkt. B): Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna

W miejscu tym SRK zwraca uwagę na konieczność inwestycji w obiekty służące świadczeniu usług społecznych dla osób starszych, niepełnosprawnych i dzieci oraz osób dotkniętych patologiami społecznymi (takimi jak alkoholizm i narkomania). Wskazuje także na konieczność podejmowania działań wzmacniających zasoby kadrowe tych placówek. Zakłada, że stwarzane będą warunki (włączając w to bazę materialną) dla osób wykluczonych do powrotu do samodzielności i aktywności zawodowej, a także pełnego dostępu do usług edukacyjnych.

Priorytet 3.: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości, pkt. C) Inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy

SRK w tym miejscu podkreśla wagę opracowania i realizacji długookresowych programów przywracania na rynek pracy osób pozostających poza nim, ze szczególnym uwzględnieniem programów aktywizacji osób z grup znajdujących się w trudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. młodzieży – absolwentów, kobiet, osób powyżej 50 roku życia, osób niepełnosprawnych. Aktywizacja bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym dokonywać się powinna m.in. poprzez zwiększenie dostępności oraz wzbogacenie form i metod pośrednictwa pracy, a także większą dostępność do usług poradnictwa zawodowego.

Ważnym elementem aktywizacji osób młodych bezrobotnych będzie również promowanie przedsiębiorczości i stworzenie ludziom młodym większych możliwości zakładania własnych firm. Istotne będzie tworzenie warunków dla łączenia funkcji zawodowych i rodzinnych poprzez m.in. wprowadzanie mechanizmów ułatwiających zatrudnianie w niepełnym wymiarze czasu pracy, uelastycznianie warunków organizacyjnych pracy dla osób wychowujących małe dzieci lub mających pod opieką osoby zależne. Ważne jest też zapewnienie powszechnego dostępu do taniej i dobrej jakościowo opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi.

Ważnym zagadnieniem jest również ułatwianie niepełnosprawnym dostępu do rynku pracy. Podejmowane powinny być działania na rzecz ułatwienia osobom niepełnosprawnym zdobywania kwalifikacji, przydatnych na rynku pracy. Dużą rolę w integracji zawodowej osób niepełnosprawnych pełni rehabilitacja zdrowotna i społeczna. Istotnym warunkiem ułatwienia niepełnosprawnym dostępu do rynku pracy jest również lepsze dostosowanie infrastruktury lokalnej do ich potrzeb.

Priorytet 4: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa w ramach zintegrowanej wspólnoty. Pkt. C): Promocja polityki integracji społecznej, w tym prorodzinnej zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych

Zgodnie z Priorytetem 4. pierwszoplanowym zadaniem polityki społecznej jest systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarze zdrowia, bytu, edukacji i wychowania a także budowanie systemu wspierania łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej. Wymaga to kompleksowych inicjatyw zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym, administracji publicznej, ale także organizacji pozarządowych, pracodawców i środowisk lokalnych, w tym lokalnego wolontariatu. W efekcie tych działań oczekiwać należy wzrostu stabilności rodzin, zwiększenia dzietności, a także ograniczenia zjawisk niepożądanych, takich jak dziedziczenie biedy i wykluczenia społecznego. Realizowane będą też działania na rzecz wsparcia niezamożnych rodzin w zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007 - 2013

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

**Ustawa o pomocy społecznej
(Dz.U. z 2009 Nr 175 poz. 1362)**

Do zadań własnych powiatu należy (art. 19)

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami,
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się,
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mających trudności w integracji ze środowiskiem,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

**Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego
(Dz. U. z 1994 Nr 111 poz. 535 z późn. zm.)**

Według ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

**Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(Dz. U. z 2003 Nr 96 poz. 873 z późn. zm.)**

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystanie z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych,
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowanie organizacji pożytku publicznego,
- sprawowanie nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,

- warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.

**Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)**

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy o pomocy społecznej lub ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

**Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(Dz.U. z 2011 r. nr 127, poz. 721)**

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji jako korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz innych placówek. Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych oraz szkolenie i przekwalifikowywanie prowadzą, na zasadach określonych w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, rejonowe oraz wojewódzkie urzędy pracy. Zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej mogą być realizowane na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe i gminy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (rehabilitacja społeczna), Powiatowy Urząd Pracy (rehabilitacja zawodowa).

**Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(Dz. U. z 2002 Nr 147 poz. 1231 z późn. zm.)**

Rozwiązanie problemów alkoholowych zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 w/w ustawy stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy”.

**Ustawa o zatrudnieniu socjalnym
(Dz. U. nr 122 z 2003 poz. 1143 z późn. zm.)**

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Zatrudnienie socjalne to forma pomocy osobom, które nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie podstawowych potrzeb życiowych oraz znalazły się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Zatrudnienie socjalne może być realizowane w formie:

1. Centrów Integracji Społecznej (CIS)
2. Klubów Integracji Społecznej (KIS)

Kluby Integracji Społecznej organizują i prowadzą:

- programy zatrudnienia tymczasowego oraz przygotowują do podjęcia zatrudnienia,
- poradnictwo prawne, poradnictwo psychologiczne, medacyjne i socjalne,
- działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych, socjalnych, zatrudnienia wspieranego

Zatrudnienie wspierane pomoże uczestnikom CIS w: podjęciu pracy u pracodawcy, podjęciu pracy przy CIS, podjęciu wspólnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej.

Zgodnie z przepisami ustawy gmina, ośrodek pomocy społecznej lub organizacja pozarządowa prowadząca reintegrację zawodową i społeczną osób, do których kieruje się działania dotyczące zatrudnienia socjalnego mogą organizować: roboty publiczne, prowadzić kluby integracji społecznej organizujące działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym.

W klubach integracji społecznej można organizować i prowadzić w szczególności:

- programy zatrudnienia tymczasowego mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, u pracodawców wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia,
- poradnictwo prawne,
- działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.

**Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii
(Dz. U. nr 179 z 2005 poz. 1485 z późn. zm.)**

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizują organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Przeciwdziałanie narkomanii należące do zadań własnych gminy obejmuje:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionych i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

**Ustawa o świadczeniach rodzinnych
(Dz. U. z 2003 Nr 228 poz.2255 z późn. zm.)**

Art. 1.

1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

2. Świadczenia rodzinne przysługują:

1) obywatelom polskim;

2) cudzoziemcom:

a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,

b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,

c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 i Nr 165, poz. 1170 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416) lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Art. 2.

Świadczeniami rodzinnymi są:

1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;

2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne;

3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a;

4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Art. 4.

1. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

2. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;

2) opiekunowi faktycznemu dziecka;

3) osobie uczącej się.

Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

**Ustawa o dodatkach mieszkaniowych
(Dz. U. z 2001 Nr 71 poz. 734 z późn. zm.)**

Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach.

1. Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- 1)** najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- 2)** osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- 3)** osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- 4)** innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- 5)** osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

2. Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z tytułów wymienionych powyżej.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, wymienionym, powyżej jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku, z zastrzeżeniem art. 6 ust. 8. Ustawy.

Dodatek mieszkaniowy przyznaje na wniosek osoby uprawnionej do dodatku mieszkaniowego, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji administracyjnej. Do wniosku dołącza się deklarację o dochodach gospodarstwa domowego za okres 3 miesięcy kalendarzowych poprzedzających dzień złożenia wniosku oraz inne niezbędne dokumenty.

Przy wydawaniu decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego uwzględnia się kwotę najniższej emerytury obowiązującą w dniu złożenia wniosku, ogłaszaną przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.).

Źródła: Opracowanie własne dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie krajowym.

5. Uwarunkowania wynikające z przyjęcia dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu regionu

Tabela 3 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w województwie zachodniopomorskim dotyczące obszaru polityki społecznej.

1.	Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020
	Poniżej zostały wskazane cele strategiczne bezpośrednio oddziałujące na politykę społeczną w regionie i lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych. Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności. Wspierany przez przedstawione cele kierunkowe: 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich. 1.2 Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych. 1.3 Budowanie społeczeństwa uczącego się. 1.4 Wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji. 1.5 Budowanie społeczeństwa informacyjnego. 1.6 Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności. 1.7 Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych. 1.8 Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna. Cel strategiczny 6. wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu. Wspierany przez przedstawione cele kierunkowe: 1.1 Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych. 1.2 Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego. 1.3 Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny. 1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności. 1.5 Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.

	1.6 Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia. 1.7 Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego. 1.8 Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy. 1.9 Przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej. 1.10 Stworzenie systemu realizacji zadań polityki socjalnej.
2.	Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015 Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie. Należy to rozumieć jako cele strategiczne i operacyjne oraz praktyczne działania, zmierzające do osiągnięcia misji Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w dziedzinie polityki społecznej. Obszar problemowy – Długotrwale bezrobocie Cel strategiczny: Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia. Cel operacyjny 1: Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych. Cel operacyjny 2: Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych. Cel operacyjny 3: Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych. Cel operacyjny 4: Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia przez mieszkańców województwa Obszar problemowy – Kryzys rodziny Cel strategiczny: Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych. Cel operacyjny 1: Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin. Cel operacyjny 2: Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych. Cel operacyjny 3: Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych. Obszar problemowy - Marginalizacja grup społecznych Cel strategiczny: Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych Cel operacyjny 1: Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i poza – instytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Cel operacyjny 2: Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną ze szczególnym uwzględnieniem kobiet. Cel operacyjny 3: Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną ze szczególnym uwzględnieniem kobiet. Obszar problemowy – Uzależnienia Cel strategiczny: Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa. Cel operacyjny 1: Edukacja społeczna i działalność wychowawcza. Cel operacyjny 2: Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych. Cel operacyjny 3: Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych. Obszar problemowy – Ograniczony dostęp osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego Cel strategiczny: Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego. Cel operacyjny 1: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach wiekowych. Cel operacyjny 2: Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych. Obszar problemowy – Starzenie się społeczeństwa Cel strategiczny: Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych. Cel operacyjny 1: Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych. Cel operacyjny 2: Aktywizacja społeczna osób starszych. Cel operacyjny 3: Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych.
3.	Strategia Sektorowa w Zakresie Ochrony Zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015 Nadrzędnym celem jest podjęcie działań w zakresie zahamowania wzrostu śmiertelności ludności z powodu chorób, a zwłaszcza chorób układu krążenia, nowotworów, urazów, zatruc, zaburzeń psychicznych. Istotne znaczenie ma ograniczenie śmiertelności okołoporodowej i zmniejszenie liczby noworodków o niskiej masie urodzeniowej. Poniżej został wskazany cel, który bezpośrednio związany jest z zakresem polityki społecznej w regionie i prowadzoną polityką rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym.

	Cel strategiczny 1. Podniesienie jakości życia w regionie Cel pośredni 1. Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa Zdrowotnego 1. Wypracowanie optymalnego modelu ochrony zdrowia i koordynacja działań w tym zakresie. 2. Zapewnienie wysokiej jakości opieki medycznej w dziedzinie całodobowej podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej i opieki stacjonarnej. 3. Reorganizacja ratownictwa medycznego. 4. Stworzenie systemu rozwoju promocji zdrowia i profilaktyki. 5. Podnoszenie poziomu wykształcenia personelu medycznego. 6. Przekształcenia własnościowe zakładów opieki zdrowotnej. 7. Właściwe zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne województwa.
4.	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom na lata 2006-2015
	Cel główny 1 Ograniczenie skutków społecznych nadmiernego używania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego. Cele pośrednie: 2.3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki. 2.3.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów występujących aktualnie. 2.2.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień. Cele operacyjne: 3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki. 3.2. Wspieranie rozwoju, modernizacja i zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych. 3.3. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji zażywania środków psychotropowych, metody zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań. 3.4. Zmniejszenie udziału osób nietrzeźwych oraz pod wpływem narkotyków w naruszaniu prawa oraz porządku publicznego. 3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej. 3.6. Współpraca i wspieranie działań administracji publicznej: samorządowej i państwowej; organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
5.	Wojewódzki Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2007-2015
	Wojewódzki program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2007-2015 stanowi integralną część Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 i jest spójny ze Strategią Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015. Do opracowania i wdrażania programu zobowiązuje samorząd województwa art. 35 ust 1 pkt.1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych(Dz. U. Nr 123 poz.776 z 1997 r.) Cel strategiczny: Stworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego. Cele Operacyjne: 1. Wyższy poziom świadomości społecznej. 2. Dostęp do diagnozy, leczenia i wszechstronnej rehabilitacji. 3. Dostęp do powszechnej edukacji. 4. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 5. Niezależne życie i integracja społeczna. 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych.
6.	Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 - 2015
	Cel główny programu: Ograniczenie skutków społecznych nadmiernego spożycia alkoholu wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego. Cele pośrednie: 2.3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu. 2.3.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów występujących aktualnie. 2.3.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.

Cele operacyjne:

- 3.1. Zmniejszenie spożywania alkoholu przez młodzież i dorosłych
- 3.2. Wspieranie rozwoju, modernizacja i zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 3.3. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji nadużywania alkoholu, metod zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań.
- 3.4. Zmniejszenie udziału osób nietrzeźwych w naruszaniu prawa i porządku publicznego
- 3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.
- 3.6. Współpraca i wspieranie działań administracji Publicznej: samorządowej i państwowej; organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie regionalnym.

6. Ocena uwarunkowań zewnętrznych – podsumowanie

Należy podkreślić wzrastającą tendencję do postrzegania polityki społecznej jako jednego z ważniejszych elementów stanowiących o standardzie i jakości życia. Unia Europejska wyznaczyła główne kierunki polityki społecznej i stała się przyczynkiem do formułowania kolejnych aktów prawnych określających normy społeczne i prawa należne każdemu Europejczykowi w zakresie pomocy społecznej i dostępności do zdobyczy cywilizacyjnych Starego Kontynentu, które sprzyjają wzrostowi komfortu życia. Przekonanie o rosnącym potencjale ekonomicznym państw członkowskich umacnia się, co można wnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na politykę społeczną Europy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu zjawisk społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Większa znajomość prawidłowości i uwarunkowań, jakim podlega społeczność europejska przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz zmian zachodzących w obszarze społecznym. Wobec złożoności problematyki społecznej taką sytuację należy uznać za szansę dalszego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych i prowadzenia działań integracyjnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Spójności w ramach NSRO, czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną, dają one szansę na koordynację, większą spójność, a w efekcie wzajemne wzmocnianie działań Państwa z podejmowanymi na innych szczeblach działaniami zwłaszcza w obszarach zarządzanych przez samorząd wojewódzki i terytorialny. Samorządy natomiast od lat wspierane są przez liczne organizacje pozarządowe rozwiązujące konkretne problemy społeczne i podejmujące działania integracyjne w lokalnych społecznościach, a zwłaszcza w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrazem polityki Państwa w sferze polityki społecznej jest skuteczne scedowanie na rzecz poszczególnych poziomów polskiego samorządu znaczącej odpowiedzialności za politykę społeczną. Warunkiem wzmocnienia przewidywanych korzyści winny być przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne i poszerzenie informacji o możliwościach tworzenia projektów w oparciu o środki UE. Działania te winny być

skierowane do instytucji zarządzających poszczególnymi segmentami pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i bezpośrednich beneficjentów prowadzonej polityki społecznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego tylko w niewielkim stopniu wpisuje się w finansowanie infrastruktury pomocy społecznej poprzez oś priorytetową 7. „Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia”. W oś tą wpisują się przede wszystkim projekty poprawiające warunki kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego i technicznego, związanych również z kształceniem ustawicznym. W ramach realizacji celu szczegółowego „Poprawa jakości i dostępności placówek ochrony zdrowia” do realizacji przewidziane są przedsięwzięcia obejmujące swym zakresem m.in.: budowę i przebudowę obiektów infrastruktury ochrony zdrowia, dostosowywanie obiektów do potrzeb pacjentów, w szczególności osób niepełnosprawnych, jak również zakup urządzeń medycznych

Natomiast Program Operacyjny Kapitał Ludzki realizowany w obszarach wyznaczonych na poziomie regionalnym powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju i projektów na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania wewnętrzne wynikają z przyjętych na szczeblu powiatu łobeskiego dokumentów strategicznych i programów sektorowych. Najważniejszym dokumentem wyznaczającym kierunki działań dla poszczególnych celów strategicznych jest *Strategia Rozwoju Powiatu Łobeskiego*. Szczegółowe omówienie dokumentów opracowanych na szczeblu powiatu przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Bardzo istotnym elementem wpływającym na prowadzenie skutecznej polityki społecznej są uwarunkowania wynikające bezpośrednio z oceny bieżącej sytuacji społeczno - gospodarczej powiatu łobeskiego i możliwych do zidentyfikowania trendów w takich obszarach jak m.in. bezrobocie, problemy społeczne i demograficzne, dostęp do edukacji i infrastruktury społecznej oraz świadczeń medycznych.

1. Uwarunkowania wynikające z przyjęcia dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu powiatu.

Tabela 4 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w powiecie łobeskim dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych.

1.	Strategia Rozwoju Powiatu Łobeskiego na lata 2004 - 2015
	Poniżej zacytowany cel strategiczny ma bezpośredni wpływ na kreowanie polityki rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łobeskim. Cel strategiczny Dobrze funkcjonująca infrastruktura społeczna 1. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców 2. Likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych 3. Aktywizacja organizacji pozarządowych 4. Rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego, rozwój rzemiosła 5. Powołanie brakujących instytucji „powiatotwórczych” 6. Zapewnienie prawidłowo funkcjonującej służby zdrowia 7. Zapewnienie prawidłowych warunków funkcjonowania administracji gminnych, powiatowej i zespolonej.
2.	Powiatowy Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Łobeskim na lata 2007 - 2013
	Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych jest długoterminowym planem zawierającym cele, które wspólnie z odpowiednimi podmiotami i w ramach posiadanych środków finansowych będą realizowane przez powiat. Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych zakłada realizację następujących celów operacyjnych: 1. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznego usamodzielnienia. 2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępu do diagnozy, usług medycznych i rehabilitacyjnych. 3. Wyrównanie szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w zakresie dostępu do edukacji. 4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 5. Zwiększenie poziomu świadomości społecznej na problemy osób niepełnosprawnych. 6. Niezależne życie i integracja społeczna.

3.	Program Zdrowotny Powiatu Łobeskiego na lata 2007-2013
	Celem Programu Zdrowotnego Powiatu Łobeskiego na lata 2007-2013 jest przede wszystkim poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu i zmiana świadomości zdrowotnej. Rozpoznana sytuacja zdrowotna powiatu łobeskiego pozwala wyznaczyć kierunki działania i określić cele programu zdrowotnego. Celem programu jest: 1. Zmniejszenie zachorowalności i umieralności na choroby układu krążenia oraz zmniejszenie zachorowalności i umieralności na nowotwory. 2. Poprawa stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców powiatu łobeskiego. 3. Podniesienie świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz upowszechnienie wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia i możliwościach oddziaływania na własne zdrowie. 4. Zmniejszenie różnic w zdrowiu i dostępności do świadczeń zdrowotnych w powiecie łobeskim. 5. Poprawa warunków zdrowotnych mieszkańców poprzez poprawę jakości usług w jednostkach ochrony zdrowia, zwiększenie dostępności i usprawnienie podstawowej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie powiatu łobeskiego.

Podsumowanie

Informacje zebrane w tabeli, przedstawiające wybrane zapisy w dokumentach określających cele strategiczne i cele operacyjne powiatu łobeskiego oraz wyznaczone kierunki działania w programach sektorowych świadczą o tym, że znaczenie polityki społecznej i rozwiązywanie konkretnych problemów przy wielu priorytetach gospodarczych powiatu jest postrzegane jako jeden z istotnych elementów rozwoju całego powiatu. Dla wielu obszarów powiatu łobeskiego strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi jeden z istotniejszych elementów przewyższenia problemów społecznych oraz integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Współpraca na szczeblu powiatowym jest jednak możliwa szczególnie w zakresie tych zadań, które przyczyniają się do rozwiązywania problemów społecznych w obszarach peryferyjnych powiatu.

Powinno to mieć nie małe znaczenie dla organizacji sprawnego zarządzania wszystkimi instrumentami polityki społecznej na całym obszarze powiatu łobeskiego tworząc sprzyjające formy integracji sektora publicznego i pozarządowego dla efektywniejszej absorpcji funduszy strukturalnych.

Spójność zamierzeń władz powiatu i wchodzących w jego skład samorządów w obszarze pomocy społecznej pozwala m. in. na tworzenie ponadlokalnych inicjatyw i projektów, koordynacji działań promocyjnych i informacyjnych, a przez to wzmocnienie wysiłków podejmowanych na szczeblu samorządu powiatowego.

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU ŁOBESKIEGO

1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat łobeski leży w środkowej części województwa zachodniopomorskiego. Od zachodu graniczy z powiatem goleniowskim i stargardzkim. Od północy graniczy z powiatem gryfickim i kołobrzeskim a od wschodu z powiatami świdwińskim i drawskim, natomiast od południa z powiatem stargardzkim. Siedzibą powiatu jest miasto Łobez.

Powiat położony jest na Wysoczyźnie Łobeskiej, Pojezierzach: Ińskim i Drawskim oraz Równinach: Nowogardzkiej i Gryfickiej. Południowy skraj powiatu zajmuje Iński Park Krajobrazowy.

W skład powiatu łobeskiego, utworzonego 1 stycznia 2002 r. z części powiatów: gryfickiego, goleniowskiego i stargardzkiego, wchodzi:

- gminy miejsko – wiejskie: Dobra, Łobez, Resko, Węgorzyno,
- gminy wiejskie: Radowo Małe,
- miasta: Łobez, Dobra, Resko, Węgorzyno.

Mapa 1 Mapa powiatu łobeskiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łobeskiego na lata 2009-2012.

Krzyżują się tutaj ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 20 Szczecin – Gdynia, droga wojewódzka 151 Gorzów Wielkopolski – Kołobrzeg, linie kolejowe Stargard Szczeciński – Gdańsk

oraz Runowo Pomorskie – Chojnice. Niewielkie odległości od Bałtyku, bliskość do międzynarodowego lotniska w Goleniowie oraz do portów morskich Szczecina i Świnoujścia, sprzyjają kontaktom gospodarczym i turystycznym.

Powiat swoim zasięgiem obejmuje powierzchnię 1 065 km², co stanowi 4,65% powierzchni województwa. Użytki rolne zajmują 58,3 % powierzchni, 30,9% lasy a 10,8% pozostałe tereny. Taka struktura powoduje, że naturalnym kierunkiem rozwoju powiatu jest rolnictwo i produkcja zdrowej żywności. Drugim kierunkiem rozwoju jest turystyka.

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Ludność powiatu łobeskiego wyniosła pod koniec 2010 roku 37 900 osób. Liczba mieszkańców powiatu systematycznie maleje w perspektywie długofalowej. Od 2002 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 1,8%.

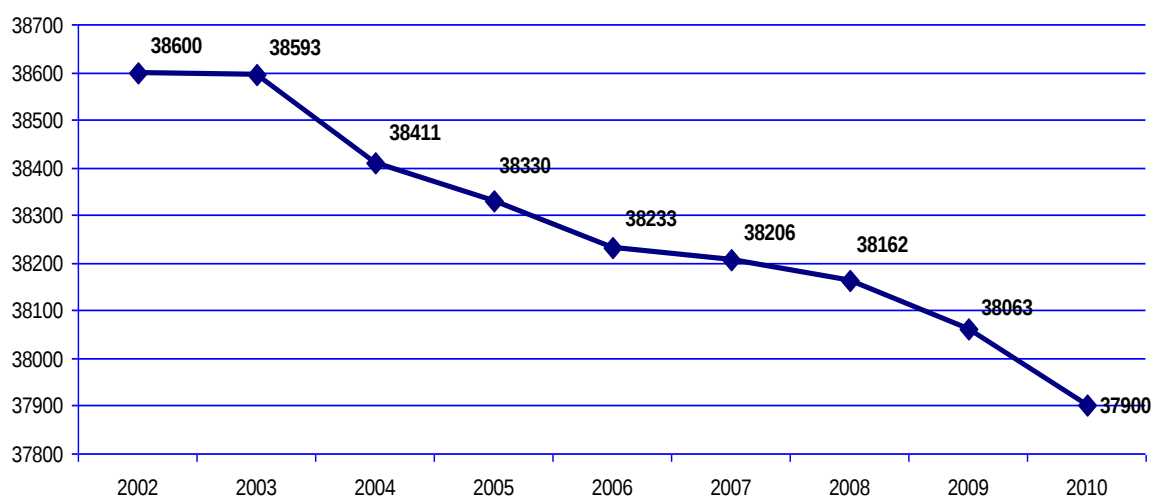
Tabela 5 Ludność powiatu łobeskiego

Wyszczególnienie	2002	2004	2006	2008	2010
Ludność powiatu łobeskiego	38 600	38 411	38 233	38 162	37 900

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na 1 km² powierzchni ogólnej powiatu łobeskiego przypadało przeciętnie 36 osób, przy średniej dla województwa zachodniopomorskiego 74 osób.

Wykres 1 Ludność powiatu łobeskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

W strukturze mieszkańców dominuje płeć żeńska. Procentowa dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w powiecie łobeskim na przestrzeni lat 2002 – 2010 jest wartością stosunkowo stałą - od 2002 roku udział kobiet we wspomnianej strukturze oscyluje wokół 51%. W 2010 roku kobiety stanowiły 50,8% ogółu ludności powiatu, natomiast w roku 2001 – 50,7%.

Tabela 6 Stan i ruch naturalny ludności w powiecie łobeskim

WYSZCZEGÓLNIENIE	2002 r.	2004 r.	2006 r.	2008 r.	2010 r.
Stan ludności ogółem, w tym:	38 600	38 411	38 233	38 162	37 900
Mężczyźni	19 024	18 932	18 787	18 740	18 644
Kobiety	19 576	19 479	19 446	19 422	19 256
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	9 593	8 862	8 305	7 853	7 501
Mężczyźni	4 881	4 531	4 250	4 004	3 848
Kobiety	4 712	4 331	4 055	3 849	3 653
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	23 398	23 975	24 329	24 549	24 474
Mężczyźni	12 386	12 644	12 795	13 010	13 070
Kobiety	11 012	11 331	11 534	11 539	11 404
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	5 609	5 574	5 599	5 760	5 925
Mężczyźni	1 757	1 757	1 742	1 726	1 726
Kobiety	3 852	3 817	3 857	4 034	4 199
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,0	60,2	57,1	55,5	54,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W latach 2002 – 2010 zmianie uległa struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. Przy względnie powolnym wzroście udziału ludności w wieku produkcyjnym (z 60,6% w 2002 r. do 64,6% w 2010 r.) oraz ludności w wieku poprodukcyjnym (z 14,5% w 2002 r. do 15,6% w 2010 r.), zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 24,9% w 2002 r. do 19,8% w 2010 r.). Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżyła się wartość współczynnika obciążenia demograficznego – w 2010 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 54,9 osób w wieku nieprodukcyjnym (w Polsce 55,2).

W ocenie zaawansowania procesu starzenia się Organizacja Narodów Zjednoczonych opracowała skalę demograficzną, według której populację dzielimy na:

- młodą, gdy mniej niż 4% ludności jest w wieku przynajmniej 65 i więcej lat,
- dojrzałą, gdy od 4% do 7% ludności jest w wieku przynajmniej 65 i więcej lat,
- starą, gdy powyżej 7% ludności jest w wieku przynajmniej 65 i więcej lat.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym, oscylujący na przestrzeni lat 2002 – 2010 w powiecie łobeskim na poziomie blisko 15%, wskazuje iż zgodnie ze skalą podaną przez ONZ populację powiatu można określić jako *starą*.

3. OPIEKA ZDROWOTNA

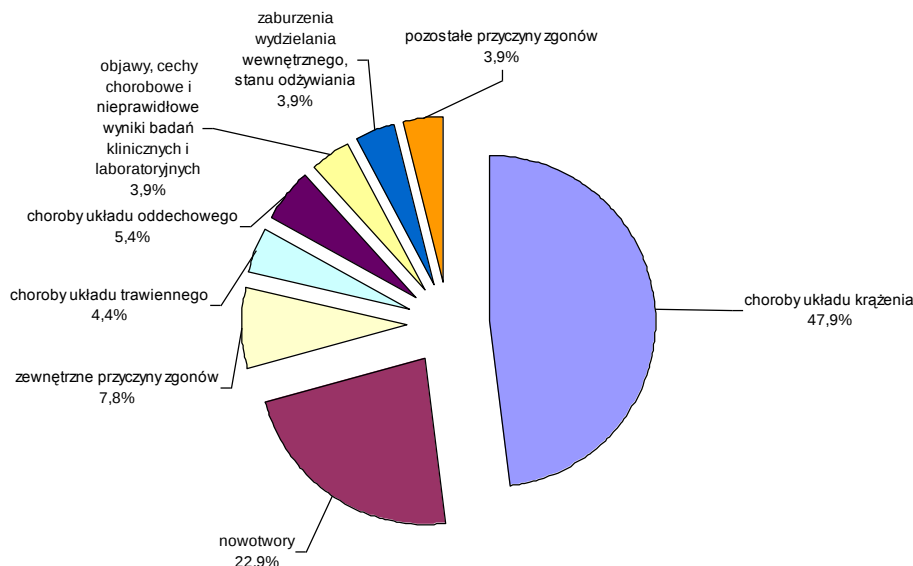
Powiat łobeski, odpowiedzialny za realizację ustawowych zadań w zakresie promocji i ochrony zdrowia, zobowiązany jest podejmować działanie w tym kierunku. W tym celu powiat realizuje założenia *Programu Zdrowotnego Powiatu Łobeskiego na lata 2007 -2013*, wynikające z rozpoznanych potrzeb i stanu zdrowia powiatu łobeskiego.

Na tle powiatów i miast na prawach powiatu województwa zachodniopomorskiego powiat łobeski miał jeden z najwyższych wskaźników zgonów na 1000 ludności, kształtujący się na poziomie 10,8.

Głównymi przyczynami zgonów w powiecie łobeskim są choroby określane jako cywilizacyjne, czyli choroby układu krążenia, nowotwory i zewnętrzne przyczyny zgonów (urazy, upadki, wypadki, zatrucia, samobójstwa i zabójstwa).

Najczęstszą przyczyną zgonów były choroby układu krążenia, które stanowiły wysoki poziom zagrożenia życia. W powiecie łobeskim w 2009 roku z tego powodu zmarło 197 osób, co stanowiło 47,9% wszystkich zgonów. Mężczyzn zmarło 90 (38,6% zgonów mężczyzn), a kobiet 107 (56,9% zgonów kobiet). Wskaźnik liczby zgonów na choroby układu krążenia na 10 tys. ludności wynosił 51,7. W powiecie łobeskim w 2009 roku z powodu choroby nowotworowej zmarły 94 osoby, co stanowiło 22,9% ogólnej liczby zgonów. Mężczyzn zmarło 62 (26,6% zgonów mężczyzn), a kobiet 32 (17,0% zgonów kobiet). Wskaźnik liczby zgonów na nowotwory na 10 tys. ludności w 2009 roku wynosił 24,7. Z ogólnej liczby zgonów na choroby nowotworowe 97,9% miało charakter złośliwy. Liczba wszystkich zgonów na nowotwory złośliwe w 2009 roku wynosiła 92 osoby, z tego mężczyzn zmarło 61, natomiast kobiet zmarło 31.

Wykres 2 Struktura zgonów w powiecie łobeskim według przyczyn (według stanu na rok 2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w *Informatorze statystycznym ochrony województwa zachodniopomorskiego za rok 2010*.

W 2010 roku faktyczna liczba pracujących lekarzy w powiecie łobeskim, przypadająca na 10 tys. mieszkańców wynosiła 7,4. Wartość ta wskazuje, że na tle innych powiatów województwa zachodniopomorskiego w powiecie łobeskim poza powiatem koszalińskim pracowało najmniej lekarzy. Również w powiecie łobeskim zaraz za powiatem koszalińskim odnotowano najniższe wskaźniki faktycznej liczby pracujących pielęgniarek na 10 tys. mieszkańców (11,1).

Wskaźnik liczby łóżek na 10 tys. ludności dla szpitali ogólnych w powiecie łobeskim wyniósł 7,9⁵.

Na terenie powiatu łobeskiego leczenie szpitalne prowadzone jest przez Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach na bazie dzierżawionego od Powiatu Łobeskiego szpitala w Resku i utworzonej w tym celu placówki „SPZZOZ w Gryficach Oddział Zamiejscowy w Resku”, w ramach której funkcjonują:

1. Oddziały szpitalne:
 - Oddział Chirurgiczny
 - Oddział Wewnętrzny
2. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy
3. Izba Przyjęć – całodobowa
4. Pracownie specjalistyczne
 - pracownia RTG
 - laboratorium szpitalne (świadczące też usługi podmiotom zewnętrznym)
5. Poradnia chirurgiczna
6. Pracownia USG (skierowania od lekarza POZ i na potrzeby szpitala)

Dla pacjentów w szpitalu wykonywane są wszystkie badania wymagane przez NFZ, związane z przebywaniem pacjenta na danym oddziale szpitalnym lub w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym. Szpital udziela świadczeń medycznych na zasadzie skierowań od lekarzy POZ i specjalistów na oddziały szpitalne. Świadczenia udzielane są też przez całodobową Izbę Przyjęć w stanach nagłych wymagających natychmiastowej interwencji medycznej.

Świadczenia z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w powiecie łobeskim są zabezpieczone poprzez następujące placówki:

Tabela 7 Ambulatoryjna opieka specjalistyczna w powiecie łobeskim

Nazwa świadczeniodawcy	Poradnia
Gmina Łobez (miejscowość Łobez)	
NZOZ „Chirurg” Sp. z o.o.	– chirurgii ogólnej, – ortopedyczna, – otolaryngologiczna, – urologiczna.
NZOZ „Intermed” Sp. z o.o.	– ortopedyczno - urazowa, – dermatologiczna i wenerologiczna, – diabetologiczna, – ginekologiczna, – neurologiczna, – okulistyczna, – laryngologiczna,

⁵ Opracowano na podstawie danych zawartych w *Informatorze statystycznym ochrony województwa zachodniopomorskiego za rok 2010*.

Nazwa świadczeniodawcy	Poradnia
	– reumatologiczna, – gruźlicy i chorób płuc, – zdrowia psychicznego, – leczenia uzależnienia i współuzależnionych od alkoholu.
NZOZ B. Kołosowska	– pracownia RTG
ISPL R. Pobłocka	– otolaryngologiczna
NSZOZ "SPECMEDICA"	– ginekologiczna
ZOZ "FEMINA" Sp. z o.o	– ginekologiczna
PZW Głuchych /Centrum diagnozy i rehabilitacji dzieci i dorosłych/	– logopedyczna
Prywatna praktyka lekarska	– okulistyczna
Piotr Kubacki	– fizjoterapia i odnowa biologiczna
NZOZ „Monar” Grabowo	– rehabilitacyjna dla uzależnionych od substancji psychotropowych
Gmina Resko (miejscowość Resko)	
NZOZ „Intermed” Sp. z o.o.	– chirurgii onkologicznej, – ginekologiczno-położnicza, – kardiologiczna, – pracownia endoskopowa, – gastroenterologiczna, – chirurgiczna, – pracownia kolonoskopowa.
NZOZ „Chirurg” Sp. z. o.o.	– otolaryngologiczna, – urologiczna, – chirurgiczna, – pracownia USG, Doppler Duplex.
SPZZOZ Gryfice	– chirurgii ogólnej
ZOZ Femina sp.z o.o	– ginekologiczno-położnicza
Magdalena Gajdzis	– fizjoterapia i masaż leczniczy
Gmina Dobra (miejscowość Dobra)	
ZOZ „FEMINA” Sp. z o.o.	– ginekologia położnicza
Gmina Węgorzyno (miejscowość Węgorzyno)	
Patryk Kusy	– gabinet fizjoterapii

Źródło: Informacja na temat specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie powiatu łobeskiego, Starostwo Powiatowe w Łobzie, Wydział Polityki Społecznej i Spraw Obywatelskich.

Na terenie powiatu łobeskiego funkcjonują dwa zespoły wyjazdowe pogotowia ratunkowego:

- zespół wyjazdowy specjalistyczny w Łobzie,
- zespół wyjazdowy podstawowy w Resku.

Na terenie powiatu łobeskiego identyfikuje się następujące potrzeby w zakresie opieki specjalistycznej:

- poradnia alergologiczna – na terenie powiatu nie funkcjonuje placówka tego typu. Najbliższe znajdują się w Drawsku, Gryficach i Stargardzie Szczecińskim.
- poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – najbliższe poradnie znajdują się w Szczecinie Zdrojach (SPZZOZ), Szczecinie (Zach. Instytut Psychoterapii) i Stargardzie Szczecińskim (Ośrodek Psychoterapii i Szkoleń).

- poradnia okulistyczna - kontrakty NFZ dla istniejących 2 poradni na terenie powiatu nie zabezpieczają potrzeb mieszkańców w tym zakresie.
- poradnia medycyny sportowej.

Mieszkańcy powiatu łobeskiego mogą korzystać z 13 aptek, znajdujących się w Łobzie, Resku, Węgorzynie, Dobrej i Radowie Małym.

4. DOSTĘP DO EDUKACJI

Na terenie powiatu łobeskiego istnieje dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa, oferująca edukację na wysokim poziomie.

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2010/2011 na terenie powiatu łobeskiego funkcjonowało 6 formalnie zarejestrowanych placówek wychowania przedszkolnego:

- 6 przedszkoli,
- 9 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych,
- 14 punktów przedszkolnych.

W roku szkolnym 2010/2011 w ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objęto 524 dzieci, tj. o 14 więcej niż w roku poprzednim.

W 2010 roku 59,8% dzieci w wieku 3-6 lat zostało objętych wychowaniem przedszkolnym, natomiast w roku 2009 odsetek dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających do przedszkoli kształtował się na poziomie 52,5%.

Szkoły podstawowe

W roku szkolnym 2010/2011 na terenie powiatu łobeskiego działało 13 szkół podstawowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje specjalna niepubliczna szkoła podstawowa dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową, intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i z autyzmem, prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Ruchową i z Autyzmem.

W związku z malejącą liczbą dzieci i młodzieży w wieku 7 -12 lat, a więc w wieku typowym dla uczniów szkół podstawowych, systematycznie maleje liczba uczniów w tych szkołach. W roku szkolnym 2010/2011 uczyło się w nich 2 278 dzieci i młodzieży, tj. o 3,7% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, z tego do szkoły podstawowej specjalnej uczęszczało 17 uczniów, tj. o 9 więcej niż w roku szkolnym 2009/2010.

Tabela 8 Szkoły podstawowe na terenie powiatu łobeskiego

Gmina	Szkoła Podstawowa
Gmina Dobra	Szkoła Podstawowa w Dobrej
	Szkoła Podstawowa w Wojtaszycach
Gmina Łobez	Szkoła Podstawowa nr 1 w Łobzie

Gmina	Szkoła Podstawowa
	Szkoła Podstawowa nr 2 w Łobzie
	Szkoła Podstawowa w Bełcznej
	Szkoła Podstawowa w Siedlicach
Gmina Radowo Małe	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 w Radowie Wielkim
Gmina Resko	Szkoła Podstawowa w Resku
	Szkoła Podstawowa w Łosońnicy
	Szkoła Podstawowa w Łabuniu Wielkim
	Szkoła Podstawowa w Starogardzie
Gmina Węgorzyno	Szkoła Podstawowa w Węgorzynie
	Szkoła Podstawowa w Runowie Pomorskim

Źródło: Opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Łobzie.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2010 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w roku szkolnym 2010/11 wyniósł 90,64

Gimnazja

W roku szkolnym 2010/2011 na terenie powiatu łobeskiego działało 6 gimnazjów (łącznie ze specjalnym). Ponadto funkcjonowało 1 gimnazjum dla dorosłych.

Tabela 9 Gimnazja na terenie powiatu łobeskiego

Gmina	Gimnazjum
Gmina Dobra	Gimnazjum w Dobrej
Gmina Łobez	Zespół Szkół Gimnazjalnych w Łobzie
	Gimnazjum dla Dorosłych w Łobzie
Gmina Radowo Małe	Gimnazjum przy Zespole Szkół Publicznych w Radowie Małym
	Gimnazjum Specjalne nr 1 w Radowie Wielkim
Gmina Resko	Gimnazjum w Resku
Gmina Węgorzyno	Gimnazjum w Węgorzynie

Źródło: Opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Łobzie.

W gimnazjach (łącznie ze specjalnym i dla dorosłych) w roku szkolnym 2010/2011 uczyło się łącznie 1 444 uczniów, tj. o 4,4% mniej niż w roku poprzednim.

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2010 r. współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjów (w wieku 13-15 lat) w roku szkolnym 2010/11 wyniósł 88,79%.

Szkoły ponadgimnazjalne

Do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika, technika uzupełniające, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

Szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego. Powiat łobeski jest organem prowadzącym dla Zespołu Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Łobzie.

W roku szkolnym 2010/2011 w szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się łącznie 341 uczniów, tj. o 4,3% więcej niż w poprzednim roku szkolnym. Zdecydowana większość uczniów (79,8%) kształciła się w szkołach dla młodzieży.

Tabela 10 Szkoły policealne na terenie powiatu łobeskiego

Gmina	Szkoły policealne
Gmina Łobez	Zespół Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Łobzie: ▪ Liceum Ogólnokształcące, ▪ Technikum Zawodowe, ▪ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.
Gmina Resko	Zespół Szkół w Resku: ▪ Liceum Ogólnokształcące, ▪ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Źródło: Opracowano na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Łobzie.

Ponadto na terenie powiatu łobeskiego działają następujące szkoły niepubliczne:

- Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Łobzie,
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące „PROGRES” w Łobzie,
- Prywatne Technikum Zawodowe w Łobzie,
- Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Łobzie,
- Prywatna Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Łobzie.

5. BEZROBOCIE

5.1. Struktura bezrobocia na terenie powiatu łobeskiego

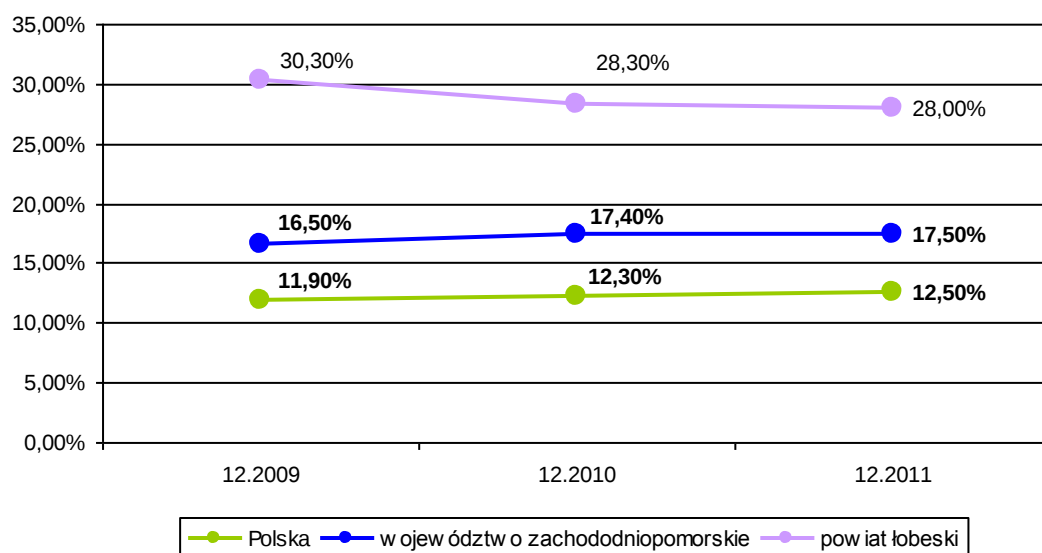
W powiecie łobeskim liczba osób bezrobotnych ogółem według stanu na koniec grudnia 2011 roku wynosiła 3 489 i była wyższa o 266 osoby (wzrost wyniósł 8,25%) w porównaniu z końcem roku 2010, natomiast w stosunku do grudnia 2009 roku liczba bezrobotnych była niższa o 61 osób, co stanowi procentowy spadek na poziomie 1,72%.

Powiat łobeski charakteryzuje najwyższy wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim. W powiecie łobeskim dominują miejscowości o małej liczbie ludności, sporą część powierzchni stanowią lasy i grunty leśne oraz użytki rolne, występuje tu także deficyt dużych przedsiębiorstw oraz inwestorów.

W związku z zaistniałym kryzysem gospodarczym w IV kwartale 2009 roku stopa bezrobocia w powiecie osiągnęła poziom 30,3%, a w grudniu 2011 roku nastąpił spadek do poziomu 28%.

Bezrobotni zarejestrowani stanowili w 2011 roku 9% mieszkańców powiatu i 14% osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 3 Stopa bezrobocia (w %) w latach 2009-2011

Źródło: Opracowano na podstawie danych zawartych na stronie psz.praca.gov.pl.

Liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w powiecie łobeskim z powodu bezrobocia na przestrzeni lat 2009 – 2011 systematycznie malała.

Tabela 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	408	435	417	1 466	1 508	1 423
OPS Dobra	139	181	173	487	638	593
OPS Resko	276	265	240	1 099	1 030	923
OPS Radowo Małe	310	195	226	989	731	825
OPS Węgorzyno	271	325	313	923	1 066	1 071
Powiat ogółem	1 404	1 401	1 369	4 964	4 973	4 835

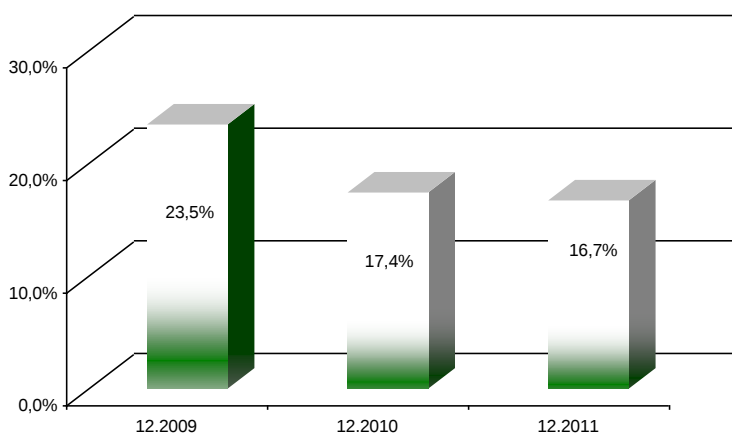
Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

Znaczenie pomocy społecznej we wspieraniu osób ubogich wzrasta, co jest wynikiem kryzysu społeczno – gospodarczego, którego skutkiem ubocznym jest zwiększająca się liczba osób

dotkniętych ubóstwem. Szczególnie w trudnej sytuacji są rodziny, gdzie oboje rodziców są osobami bezrobotnymi (często długotrwale), a jedyne źródło utrzymania stanowi pomoc otrzymywana z Ośrodków Pomocy Społecznej. Rodzi to konieczność doskonalenia systemu pomocy społecznej i odchodzenia od wypłacania świadczeń finansowych jako głównej formy wsparcia na rzecz aktywnych form pomocy rodzinom pozostającym klientami pomocy społecznej.

W rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy prawo do zasiłku przysługuje bezrobotnemu zarejestrowanemu w Powiatowym Urzędzie Pracy, jeżeli nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy oraz w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania był zatrudniony łącznie przez okres co najmniej 365 dni. W 2011 r. w powiecie łobeskim osoby spełniające podane kryteria stanowiły 45% ogółu bezrobotnych. W latach 2009 – 2011 najniższy udział osób posiadających prawo do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych przypadł na rok 2010 i kształtował się na poziomie 28,9%.

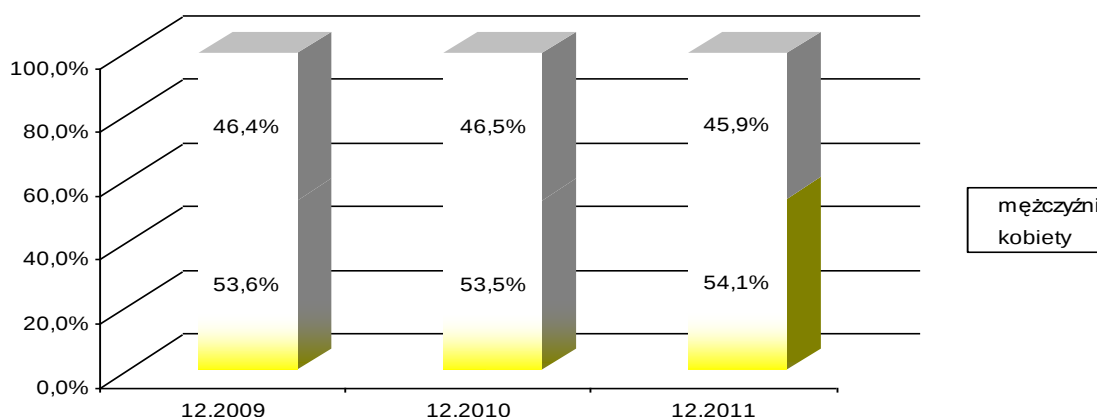
Wykres 4 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2009 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

W ogólnej liczbie osób bezrobotnych na terenie powiatu łobeskiego w latach 2009 – 2011 dominowały kobiety. W 2011 roku kobiety stanowiły 54,1% ogółu bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łobzie, mężczyźni zaś 45,9%.

Wykres 5 Struktura procentowa bezrobocia według płci w latach 2009 - 2011

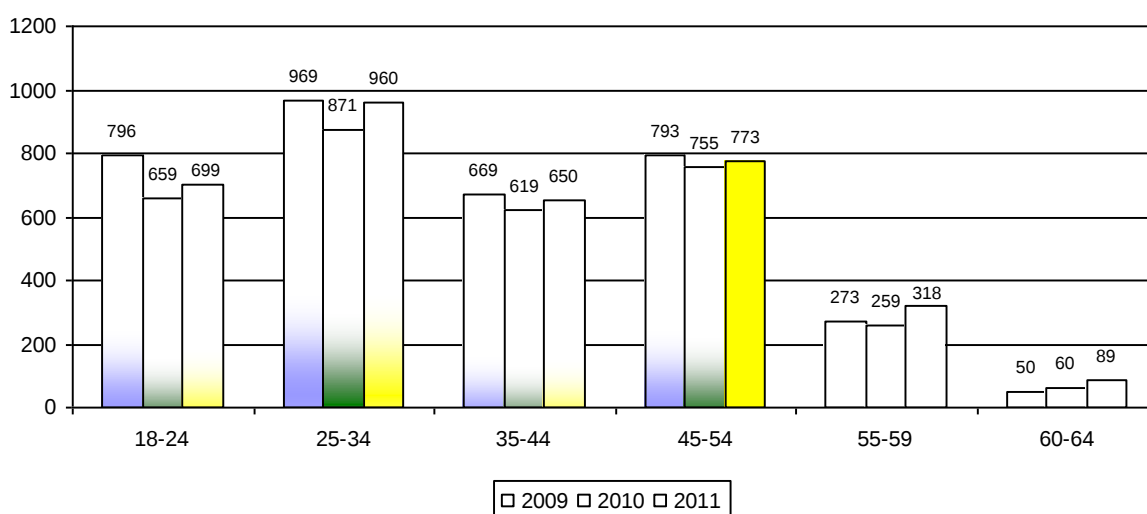

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Na przestrzeni lat 2009 - 2011 najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni w wieku 25-34 lata, stanowiąc odpowiednio 27,3%, 27,0%, 27,5% ogółu bezrobotnych.

Największy wzrost w 2011 r. w stosunku do 2009 r. miał miejsce w grupie wiekowej 55-59 lata – 16,5%, natomiast największe zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w analogicznym okresie czasu miało miejsce w grupie wiekowej 18-24 lata i kształtowało się na poziomie 12,2%.

Wykres 6 Liczba bezrobotnych według grup wiekowych w latach 2009 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Wpływ na poziom wykształcenia osób bezrobotnych mają m.in. takie czynniki jak: zapotrzebowanie na odpowiednią kadrę pracowniczą na lokalnym rynku pracy oraz możliwości i dostęp do różnego rodzaju placówek oświatowych.

Większość bezrobotnych z terenu powiatu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łobzie to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (odpowiednio 38,7% i 30,5 ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2011 r.), które podobnie jak w 2009 r. łącznie stanowiły ponad połowę populacji bezrobotnych (69,2% w roku 2011 wobec 70,8% w roku 2009). W rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy osoby, które swoją edukację

zakończyły na omawianym poziomie stanowią najliczniejszą grupę bezrobotnych, często postrzegana przez pracodawców jako mało atrakcyjna pod względem swoich kwalifikacji oraz umiejętności. Potwierdza to regułę, że największe problemy na rynku pracy mają osoby z niskimi kwalifikacjami. Wśród tej grupy istnieje też duża niechęć do podnoszenia kwalifikacji.

Osoby z wykształceniem średnim zawodowym i ogólnokształcącym stanowiły w 2011 r. 26,9% ogółu bezrobotnych (wobec 25,4% w roku 2009), natomiast osoby z wykształceniem wyższym w 2011 r. stanowiły 3,8% populacji bezrobotnych wobec analogicznego poziomu w roku 2008.

Tabela 12 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia

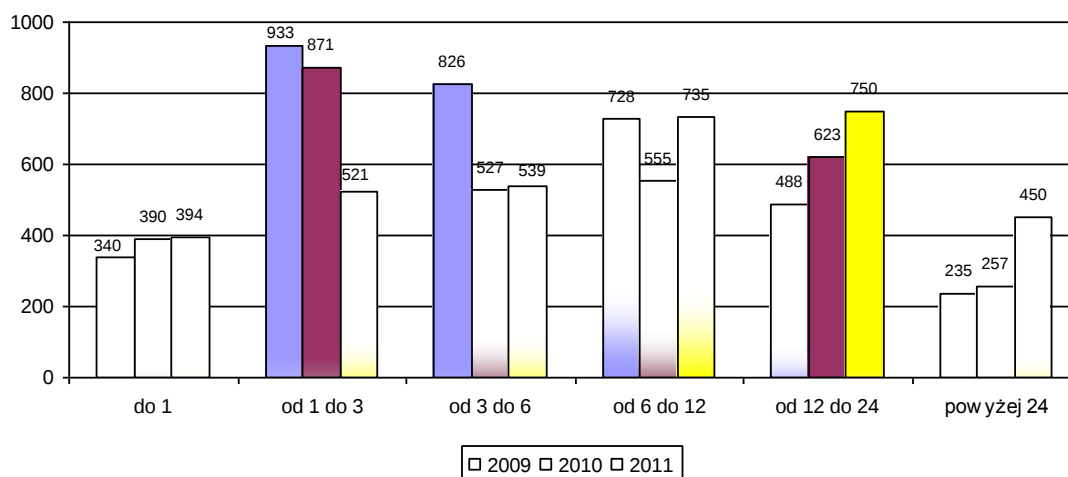
Lp.	Poziom wykształcenia	Liczba bezrobotnych	Stan na 31.12. 2009r.	Stan na 31.12. 2010 r.	Stan na 31.12. 2011 r.
1.	Wyższe	Ogółem	135	131	134
		w tym kobiety	83	87	92
2.	Policealne i średnie zawodowe	Ogółem	427	378	473
		w tym kobiety	277	243	303
3.	Średnie ogólnokształcące	Ogółem	474	440	466
		w tym kobiety	318	291	319
4.	Zasadnicze zawodowe	Ogółem	1 054	982	1 065
		w tym kobiety	457	447	476
5.	Gimnazjalne i niżej	Ogółem	1 460	1 292	1 351
		w tym kobiety	767	661	698

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie średnie i wyższe posiadało według stanu na koniec grudnia 2011 r. 37,8% kobiet (wobec 35,6% w 2009 roku), podczas gdy odsetek mężczyzn o tym poziomie wykształcenia wyniósł 22,4% (wobec 21,7% w roku 2009).

W grupie osób bezrobotnych pod względem czasu pozostawania bez pracy w 2011 r. dominowały osoby nie posiadające pracy przez długi okres czasu, tj. od 6 do 12 miesięcy i od 12 do 24 miesięcy. W 2011 r. w grupach tych nastąpił wzrost liczby bezrobotnych wobec roku 2009 o 1,2% w przypadku osób pozostających bez zatrudnienia 6-12 miesięcy i 8,4% w odniesieniu do bezrobotnych w okresie czasu 12-24 miesiące.

Wykres 7 Liczba bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w latach 2009 - 2011

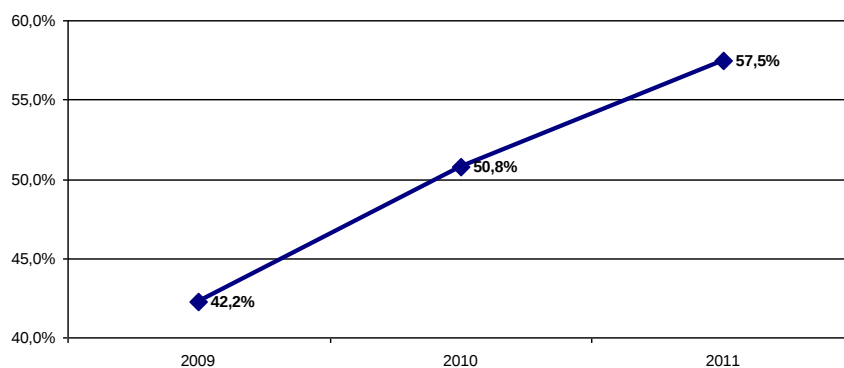

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Należy zauważyć negatywne zjawisko związane z procentowym wzrostem bezrobotnych w grupie osób pozostających bez pracy przez okres powyżej 12 miesięcy. Im dłuższy czas pozostawania bez pracy, tym silniej utrwalają się złe nawyki oraz niska motywacja do zmiany własnej sytuacji życiowej oraz niechęć do podjęcia zatrudnienia.

Długotrwałe bezrobocie, czyli bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat w końcu grudnia 2011 r. dotyczyło 2 005 zarejestrowanych bezrobotnych (57,5% ogółu, wobec 1 499, tj. 42,2% w roku 2009), przy czym częściej dotyczyło kobiet (59,6% ogółu zarejestrowanych w tej grupie kobiet, wobec 64,4% w roku 2009) niż mężczyzn (40,4% ogółu zarejestrowanych w tej grupie mężczyzn, wobec 35,6% w roku 2009).

Wykres 8 Struktura długotrwałe bezrobotnych w latach 2009 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

5.2. Instrumenty rynku pracy

Na terenie powiatu łobeskiego instytucją zajmującą się pomocą w znalezieniu zatrudnienia osobom bezrobotnym jest Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie, realizujący zadania samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy.

Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 1 wolne miejsce pracy lub miejsce aktywizacji zawodowej w województwie zachodniopomorskim wynosi 21. W sprawozdawczości urzędów pracy pojęcie oferty pracy, zastąpiono wolnymi miejscami pracy i miejscami aktywizacji zawodowej, które stanowią sumę zgłoszonych przez pracodawców wolnych miejsc zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz miejsc aktywizacji zawodowej (staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne). W powiecie łobeskim występuje wysoka liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę, tj. 51.

W 2011 roku w powiecie łobeskim liczba napływu bezrobotnych wyniosła 4 285 osób, w tym 2 034 kobiety, z czego 1 135 bezrobotnych nie posiadało zawodu. Najliczniejszymi grupami zawodowymi byli:

- sprzedawcy – 298 osób,
- robotnik gospodarczy – 108 osób,
- kucharz – 88 osób,
- mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych – 82 osoby,
- ślusarz – 79 osób.

Napływ tych grup zawodowych wiąże się z ukończeniem szkół podstawowych, gimnazjów i liceów ogólnokształcących oraz rotacją pracowników w tych zawodach.

Zawody, dla których odnotowano najwięcej ofert pracy w powiecie łobeskim w roku 2011, to m.in.: robotnik gospodarczy, pomocniczy robotnik przy hodowli zwierząt, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, robotnik budowlany, sprzedawca. W przypadku tych ofert pracy liczba jest tak duża, ponieważ większość z nich to oferty subsydiowane.

W 2011 r. na terenie powiatu odnotowano 30 zawodów nadwyżkowych (zawody, w których liczba bezrobotnych zainteresowanych pracą jest większa niż zapotrzebowanie na rynku pracy), do których należą m.in.: kierowca samochodu osobowego, robotnik budowlany, fizjoterapeuta, kierowca samochodu dostawczego, księgowy, pilarz, sprzedawca, robotnik placowy.

Zawody deficytowe to takie, na które zapotrzebowanie na rynku pracy jest większe niż liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) w zawodach deficytowych wynosi powyżej 1,1. Zawody deficytowe o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki w powiecie łobeskim w 2011 roku, to m.in.: pomocniczy robotnik przy hodowli zwierząt, pracownik ochrony fizycznej bez licencji, spawacz ręczny łukiem elektrycznym.

Na rynku pracy w powiecie łobeskim istnieje zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników, posiadających wyuczony zawód czy specjalistyczne uprawnienia. Sytuacja ta wskazuje na potrzebę stałego dostosowywania umiejętności osób bezrobotnych do aktualnych potrzeb związanych z postępem technicznym i podnoszeniem ich kwalifikacji.

W powiecie łobeskim w 2011 r. wystąpiło 15 zawodów zrównoważonych, czyli takich na które zapotrzebowanie na rynku pracy odpowiada liczbie osób poszukujących pracy w tych zawodach. Są to m.in.: logistyk, specjalista kontroli jakości, opiekunka dziecięca.

Największa liczba bezrobotnych za ostatnie miejsce pracy według PKD miała m.in.: przetwórstwo przemysłowe; handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

Oferty pracy zgłoszone w 2011 roku według PKD, to ogólnie 698 ofert. Największa liczba ofert pracy została zgłoszona w branży:

- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 250,
- przetwórstwo przemysłowe – 121,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 94,
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 73;
- budownictwo – 47.

W 2010 roku Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie utworzył **Centrum Aktywizacji Zawodowej**. Centrum Aktywizacji Zawodowej realizuje następujące instrumenty rynku pracy:

- refundacje,
- dotacje,
- szkolenia,
- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe,
- programy.

Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie oferuje mieszkańcom następujące formy przeciwdziałania bezrobociu:

- staże,
- prace interwencyjne,
- roboty publiczne,
- prace społecznie użyteczne,
- świadczenia integracyjne dla uczestników Centrum Integracji Społecznej,
- refundacja składek ZUS,
- zwrot kosztów dojazdu
- refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy,
- dofinansowania działalności.

W okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r. programami aktywnego przeciwdziałania bezrobociu objęto 1 018 osób, w tym 555 osób kontynuowało umowy podpisane w 2010 r.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, które objęte zostały programami aktywnego przeciwdziałania bezrobociu w latach 2010 – 2011.

Tabela 13 Liczba osób objętych programami aktywnego przeciwdziałania bezrobociu

Instrumenty rynku pracy	Fundusz Pracy		EFS	
	2010	2011	2010	2011
prace interwencyjne	29	42	-	-
roboty publiczne	46	15	0	0
staże	419	55	-	50
prace społecznie użyteczne	0	135	-	-
refundacja składek ZUS	5	0	-	-
zwrot kosztów dojazdu	35	65	-	-
świadczenia integracyjne dla uczestników CIS	21	101	-	-
RAZEM	555	413	0	50

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie za rok 2011.

Powiatowy Urząd Pracy oferuje mieszkańcom usługi Europejskiego Pośrednictwa Pracy – EURES. W ramach programu zainteresowanym przekazywane są informacje na temat podjęcia pracy za granicą oraz informacje dotyczące wolnych miejsc pracy u pracodawców zagranicznych.

5.3. Poradnictwo zawodowe

Poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia oraz pracodawcom w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Łobzie w 2011 roku zatrudnionych było 3, w 2010 roku – 4, w 2009 roku – 3 doradców zawodowych. Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie porad indywidualnych i grupowych. W latach 2009 – 2011 nastąpił wzrost liczby udzielonych indywidualnych porad zawodowych.

Tabela 14 Poradnictwo zawodowe dla mieszkańców powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011

Rok	Porady indywidualne	Informacja zawodowa grupowa
2009	876 osób	847 osób
2010	856 osób	827 osób
2011	1 014 osób	716 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Ponadto w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łobzie funkcjonuje Klub Pracy, oferujący bezrobotnym i poszukującym pracy cykliczne spotkania grupowe przeznaczone dla osób napotykających trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Mają one na celu naukę praktycznych umiejętności niezbędnych przy poszukiwaniu pracy.

5.4. Projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie

Poniższa tabela przedstawia programy realizowane przez PUP w Łobzie na rzecz osób bezrobotnych.

Tabela 15 Projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie

Rok	Opis projektu
2010 - 2011	Alternatywa dla bezrobocia – wsparcie bezrobotnych mieszkańców powiatu łobeskiego Program realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W 2011 roku w ramach projektu wsparciem została objęta grupa 139 osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Łobez. W trakcie trwania projektu: ▪ 36 osób uczestniczyło w szkoleniach ▪ 50 osób zostało skierowanych do odbycia staży, ▪ 53 osoby założyły własne firmy dzięki jednorazowym środkom na podjęcie działalności gospodarczej. Po zakończeniu udziału w projekcie, według stanu na koniec grudnia 2011 roku, zatrudnienie znalazło około 75% ogółu uczestników. W 2010 roku w ramach projektu wsparciem została objęta grupa 275 osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Łobez, w tym 70 osób powyżej 45 roku życia, natomiast 2 osoby

Rok	Opis projektu
2010	skorzystały w bieżącym roku z dwóch form wsparcia: najpierw stażu, a następnie szkolenia. W trakcie trwania projektu: ▪ 20 osób uczestniczyło w szkoleniu grupowym „Opiekun osób starszych i niepełnosprawnych z elementami języka niemieckiego”, ▪ 103 osoby zostały skierowane do odbycia staży, ▪ 154 osoby założyły własne firmy dzięki jednorazowym środkom na podjęcie działalności gospodarczej. Po zakończeniu udziału w projekcie, według stanu na koniec grudnia 2010 roku, zatrudnienie znalazło 195 osób, czyli prawie 71% ogółu uczestników. <u>Programy realizowane ze środków rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej:</u> Nowy start - aktywizacja osób 45/50+ W ramach projektu: ▪ 12 osób uczestniczyło w szkoleniu, ▪ 34 osoby zostały skierowane do odbycia staży ▪ 9 osób otrzymało refundację kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy, ▪ 6 osób zostało skierowanych na prace interwencyjne, ▪ 28 osób zostało skierowanych na roboty publiczne, ▪ 6 osób zostało skierowanych na prace społecznie użyteczne. Przedsiębiorczość szansą na rozwój Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych związany z tworzeniem nowych miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach W ramach projektu: ▪ 40 osób uczestniczyło w szkoleniu, ▪ 31 osób zostało skierowanych do odbycia staży, ▪ 35 osób założyło własne firmy dzięki jednorazowym środkom na podjęcie działalności gospodarczej, ▪ 14 osób otrzymało refundację kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy. Nowe możliwości Program dotyczył aktywizacji zawodowej osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy określonych w art. 49 ustawy. W ramach projektu: ▪ 144 osoby zostały skierowanych do odbycia staży, ▪ 7 osób uczestniczyło w szkoleniu ▪ 35 osób założyło własne firmy dzięki jednorazowym środkom na podjęcie działalności gospodarczej, ▪ 4 osoby otrzymały refundację kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy, 20 osób zostało skierowanych na roboty publiczne Druga szansa Program dotyczył aktywizacji zawodowej osób po 55 roku życia. W ramach projektu: ▪ 41 osób zostało skierowanych do odbycia staży, ▪ 7 osób uczestniczyło w szkoleniu, ▪ 17 osób zostało skierowanych na roboty publiczne. Czas na biznes Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych związany z tworzeniem nowych miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach. W ramach projektu: ▪ 15 osób założyło własne firmy dzięki jednorazowym środkom na podjęcie działalności gospodarczej, ▪ 3 osoby otrzymały refundację kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy. Program aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia W ramach projektu: ▪ 150 osób zostało skierowanych do odbycia staży, ▪ 62 osoby uczestniczyły w szkoleniu ▪ 2 osoby założyły własne firmy dzięki jednorazowym środkom na podjęcie działalności gospodarczej, ▪ 11 osób otrzymało refundację kosztów wyposażenia /doposażenia stanowiska pracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie oraz danych zawartych na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

5.5. Rynek pracy

Na terenie powiatu łobeskiego w rejestrze REGON w 2011 roku figurowało 12 005 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 11 649 w sektorze prywatnym (co stanowi 97% ogółu przedsiębiorstw) i 359 w sektorze publicznym (3,0%). Z ogólnej liczby prywatnych podmiotów gospodarki narodowej w powiecie łobeskim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 80% (tj. 9 313 osób). Świadczy to o wysokiej aktywności mieszkańców powiatu, ale także charakteryzuje to podmioty, które dysponują niskim kapitałem firmy i nie tworzą dużej ilości miejsc pracy, a przeważnie oparte są na samozatrudnieniu. Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie podmiotów gospodarczych na terenie powiatu łobeskiego.

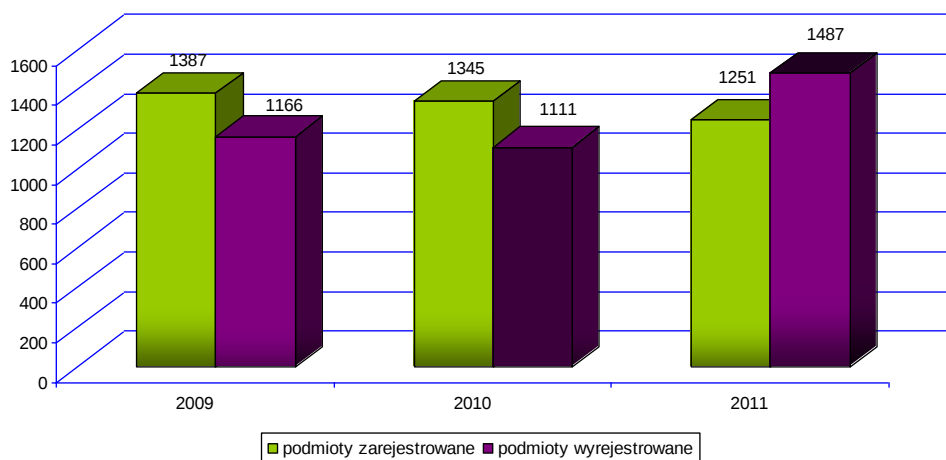
Tabela 16 Poradnictwo zawodowe dla mieszkańców powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	zmiana (wzrost/spadek) od 2009 r.
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	11 988	12 251	12 005	+17
sektor publiczny	378	361	359	- 19
sektor prywatny, w tym:	11 610	11 890	11 646	+ 36
osoby fizyczne	9 389	9 601	9 313	- 76
spółki z kapitałem zagranicznym	192	201	206	+14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Liczba nowozarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych świadczy o tym, że klimat powiatu łobeskiego nie służy rozwojowi przedsiębiorczości.

Wykres 9 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych i wyrejestrowanych w powiecie łobeskim w latach 2009 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Spośród ogółu podmiotów gospodarczych najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób. Od roku 2009 procentowy udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych kształtuje się na średnim poziomie 96%.

Tabela 17 Podmioty według klas wielkości

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.
0-9	11 498	11 766	11 531
10 – 49	387	382	374
50 – 249	94	94	93
250 - 999	7	7	5
1 000 i więcej	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Spośród wszystkich przedsiębiorstw w powiecie łobeskim najpopularniejszym rodzajem działalności jest handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy (23,4% ogółu firm w 2011 r.) oraz budownictwo (17,9%). Również w latach ubiegłych powyższe sekcje działalności były najpopularniejsze. Pomiedzy 2009 a 2011 rokiem w 7 sekcjach zanotowano spadek firm, lecz tylko w jednej był to spadek znaczący (o 107 mniej podmiotów gospodarczych w handlu i naprawach). Największy wzrost odnotowano w budownictwie oraz działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości.

Tabela 18 Podmioty według sekcji PKD 2007

Przedmiot działalności	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	337	357	358
Górnictwo i wydobywanie	6	8	9
Przetwórstwo przemysłowe	1 114	1 116	1 070
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	14	20	20
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	20	22	25
Budownictwo	2 089	2 154	2 148
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2 913	2 948	2 806
Transport i gospodarka magazynowa	916	883	852
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	329	341	327
Informacja i komunikacja	158	179	189
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	404	395	378
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	871	911	926
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	707	743	741
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	278	298	286
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	68	71	72

Przedmiot działalności	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Edukacja	326	319	320
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	612	617	624
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	159	159	151
Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	667	710	703

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Przedsiębiorczości oraz rozwojowi gospodarczemu powiatu łobeskiego sprzyjać będzie niewątpliwie istnienie podstrefy ekonomicznej w Łobzie, powołanej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28.09.2011r. (Dz. U. z 2011r. Nr 220, poz. 1300) w sprawie zmiany Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstrefa Łobez obejmuje tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni 24,1976 ha. Zlokalizowana jest w obrębie 3 miasta Łobez przy drodze wojewódzkiej Łobez – Drawsko Pomorskie.

5.6. Priorytetowe kierunki wsparcia rynku pracy w powiecie łobeskim⁶

Tworzenie nowych miejsc pracy

Od 2004 r. zachodzą w Polsce, a więc również w powiecie łobeskim, zmiany w sposobach gospodarowania na obszarach wiejskich idące w kierunku rozwoju ich wielofunkcyjności. Szansą dla zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich stała się wspólna polityka Unii Europejskiej oraz środki z jej budżetu przeznaczone na rozwój lokalny. Koncepcja wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oznacza wzmocnienie ekonomiczne gospodarstw rolnych, wzrost konkurencyjności sektora rolno-spożywczego z jednoczesnym wprowadzeniem instrumentów różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, tak aby zapewnić możliwości tworzenia alternatywnych źródeł dochodów dla ludności wiejskiej. Wspólnym mianownikiem wdrażania tych programów jest poprawa jakości życia mieszkańców wsi, także przez rozwój sektora usług oraz stworzenie alternatywnych możliwości zatrudnienia na obszarach wiejskich – poza produkcją żywności, która stanowi obecnie główne źródło zatrudnienia i pozyskiwania dochodów.

Agroturystyka w powiecie łobeskim ma szansę stać się dynamicznie rozwijającą się dziedziną gospodarki, przynoszącą wiele nowych miejsc pracy.

Wsparcie przedsiębiorców

Wsparcie dla przedsiębiorców powinno być wielopłaszczyznowe i opierać się na:

- inwestycjach (pozwalających utrzymać lub tworzyć stałe miejsca pracy), np.: poprawa otoczenia firm i podwyższenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu, pobudzanie rozwoju badań i nowych technologii, wsparcie finansowe dla MŚP;
- rozwijaniu infrastruktury (np. budowa dróg, sieci telefonicznych), która wspomaga rozwój ekonomiczny regionu, prowadzi do tworzenia nowych miejsc pracy, przyczynia się do rozwoju

⁶ Informacje przekazane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie.

sieci transportowej, osłabia skutki peryferyjnego położenia regionu, służy dywersyfikacji działalności gospodarczej;

- wspieraniu lokalnych inicjatyw rozwojowych (np. organizacji wspierających przepływ nowych technologii lub ułatwiających dostęp do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw).

Pozyskiwanie inwestorów

Gmina Łobez

Gmina Łobez ma charakter rolniczo – przemysłowy. Dominującą branżą gospodarki jest przetwórstwo rolno – spożywcze. Atuty przemawiające za inwestowaniem na terenie Gminy Łobez to w szczególności:

- gmina posiada tereny komunalne pod inwestycje, liczne działki budowlane przeznaczone pod budownictwo przemysłowo – usługowo – handlowe,
- duże zasoby ludzkie; wykwalifikowani pracownicy, chętni do pracy,
- pełne wyposażenie miasta w podstawowe elementy infrastruktury, niezbędne do wszelkich inwestycji,
- dużą szansą rozwoju jest turystyka i agroturystyka oraz produkcja zdrowej żywności, ze względu na posiadane bogactwo natury, rozwiniętą sieć handlowo – usługową.

Główne kierunki rozwoju gminy to pobudzanie przedsiębiorczości, inwestycje proekologiczne (sanitacja gminy) i rozbudowa bazy turystycznej (agroturystyka, szlaki rekreacyjne, baza noclegowa). Najważniejsze inwestycje komunalne to rozbudowa sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacyjnej.

Gmina Resko

Obszar zrównoważonego rozwoju, centrum Pomorza Zachodniego o charakterze rolniczym i turystycznym z dobrą infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości. Gmina z dobrą ofertą turystyki pobytowej i weekendowej skierowanej do mieszkańców wielkich aglomeracji i oparta na agroturystyce, zasobach leśnych i pełnej dostępności do terenów rekreacyjnych. Bezpieczny samorząd zapewniający komfort życia i wypoczynek jej mieszkańcom.

Gmina Węgorzyno

Gmina rozwija rolnictwo oraz przetwórstwo rolne i drzewne. Przygotowane są do sprzedaży w pełni uzbrojone tereny pod zabudowę przemysłową.

Urozmaicona rzeźba terenu, duża liczba jezior, rzek i ogromne obszary leśne sprawiają, że rejon gminy doskonale nadaje się do wypoczynku i turystyki. Władze gminy starają się ten kierunek intensywnie rozwijać.

Rozbudowa bazy turystyczno-noclegowej stanowi szansę rozwoju gminy. Gmina znajduje się w obszarze zagrożonym bezrobociem strukturalnym i z tego powodu potencjalni inwestorzy mogą liczyć na ulgi podatkowe.

Gmina Dobra

Dobra dysponuje terenami uzbrojonymi, gruntami i zabudowaniami z przeznaczeniem na działalność turystyczno-rekreacyjną oraz produkcję rolną i nieuciążliwą dla środowiska produkcję przemysłową. Potencjalni inwestorzy mogą liczyć na zakup atrakcyjnych terenów nad jeziorami. Dany teren posiada dobrą bazę do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa żywności. Duże gospodarstwa rolnicze

zaczynają specjalizować się w produkcji ziemniaków, warzyw. Znacznie wzrasta świadomość rolników w zakresie produkcji zdrowej żywności.

Gmina Radowo Małe

Gmina ta posiada na swoim terenie kilka atrakcyjnych obiektów do zagospodarowania oraz działek rekreacyjnych. Inwestorzy mają do dyspozycji duże zasoby siły roboczej, mogą też liczyć na pomoc ze strony gminy w rozwinięciu działalności, preferencyjny zakup i dzierżawę mienia komunalnego. Główny kierunek rozwoju to turystyka, w tym agroturystyka nastawiona na turystę indywidualnego, wymagającego spokoju, obcowania z naturą.

Działania w zakresie poprawienia infrastruktury w celu pozyskania inwestorów

Kierunek działań podejmowanych w celu pozyskania inwestorów	Działania, które przyczynią się do realizacji zamierzonego celu
Przygotowanie uzbrojonych i dobrze skomunikowanych terenów inwestycyjnych	– tworzenie i rozwijanie parków przemysłowych i technologicznych, – poprawa stanu dróg dojazdowych do terenów inwestycyjnych, obiektów inżynierskich i torów kolejowych, – tworzenie specjalnych stref ekonomicznych / podstref ekonomicznych.
Rozbudowa układu komunikacyjnego powiatu łobeskiego (drogowego i kolejowego)	– poprawa standardu i jakości istniejących dróg tranzytowych
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	– zapewnienie dostępu do Internetu o wysokiej przepustowości danych
Zapewnienie dostępu do nowych technologii	– nawiązanie współpracy z ośrodkami badawczymi i uczelniami wyższymi w województwie

5.7. Filary programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy⁷

Filar I Rynek pracy

Rynek pracy w powiecie łobeskim nie charakteryzuje się dużą dynamiką rozwoju ani licznymi miejscami pracy. Tworzony jest głównie przez małe i mikro podmioty gospodarcze (zatrudniające do 9 pracowników), które charakteryzują stosunkowo duże wahania poziomu zatrudnienia oraz niesprecyzowanie planów dotyczących przyszłego zatrudnienia i potencjalnych inwestycji.

Cel 1: Aktywizacja osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu

Nadrzędnym celem Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie jest aktywizacja osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu, rozumiane również jako zmierzanie do jak największego zadowolenia klientów PUP – zarówno osób bezrobotnych, jak i pracodawców. Można to osiągnąć poprzez:

- terminową, sprawną i przede wszystkim profesjonalną obsługę klientów,
- dostosowanie świadczonych usług do indywidualnych potrzeb i oczekiwań bezrobotnych oraz pracodawców,
- kształtowanie wizerunku urzędu jako instytucji niosącej pomoc, a nie jedynie mechanicznie wykonującej swoje funkcje,

⁷ Informacje przekazane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie.

- otwarciu na klienta.

Poprawa sytuacji na rynku pracy jest związana z wysoką jakością usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz usług świadczonych w ramach sieci EURES. Biorąc pod uwagę strukturę bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łobzie szczególny nacisk kładziony będzie na aktywizację osób powyżej 50 roku życia, młodzieży do 25 lat, osób długotrwale bezrobotnych oraz nieposiadających stażu pracy, doświadczenia i kwalifikacji zawodowych.

Działanie A: Udzielenie wsparcia osobom bezrobotnym poprzez poradnictwo zawodowe oraz organizację Klubów Pracy.

A. Poradnictwo zawodowe

Podczas indywidualnej konsultacji doradca zawodowy pomoże osobie bezrobotnej lub poszukującej pracy w zaplanowaniu drogi rozwoju zawodowego oraz w rozwiązaniu indywidualnych problemów związanych z poszukiwaniem pracy poprzez:

- udzielanie bezrobotnym i poszukującym pracy indywidualnych porad, które mogą pomóc w wyborze odpowiedniego zawodu oraz miejsca zatrudnienia,
- pomaganie przy poprawnym konstruowaniu dokumentów aplikacyjnych,
- organizowanie i prowadzenie grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy,
- udzielanie informacji o rynku pracy, zawodach oraz możliwościach szkolenia i kształcenia,
- pomoc pracodawcom w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych,
- pomoc pracodawcom we wspieraniu rozwoju zawodowego pracowników przez udzielanie porad zawodowych,
- udzielanie pomocy osobom zwalnianym w ramach zwolnień monitorowanych.

B. Organizacja i prowadzenie Klubu Pracy

Nałożone na powiatowe urzędy pracy zadania w zakresie pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, określone w standardach, są realizowane w oparciu o program szkolenia zalecany i rekomendowany przez ministra. Zajęcia w ramach Klubu Pracy trwają przez okres trzech, kolejno następujących po sobie tygodni i składa się z dwóch części.

Ważnym elementem funkcjonowania Klubów Pracy jest udzielanie psychicznego wsparcia przez Lidera Klubu oraz innych uczestników zajęć poprzez wzajemne kształtowanie pozytywnego myślenia oraz budowanie motywacji i poczucia własnej wartości.

Zajęcia Klubu Pracy są szczególną formą poradnictwa grupowego obejmujący cykl spotkań i skierowane są głównie do osób:

- nie radzących sobie z poszukiwaniem pracy,
- potrzebujących motywacji do samodzielnego poszukiwania pracy,
- chcących powrócić na rynek pracy po długim okresie braku aktywności zawodowej.

Program zajęć w Klubie Pracy zakłada:

- poznanie i praktyczne zastosowanie różnorodnych metod poszukiwania pracy,
- zdiagnozowanie własnych umiejętności i predyspozycji zawodowych,
- poznanie zasad skutecznego prowadzenia rozmów z pracodawcą,
- nauka redagowania własnego CV,
- autoprezentację oraz poznanie sposobów radzenia sobie ze stresem,
- poznanie sytuacji na rynku pracy.

Działanie B: Objęcie osób bezrobotnych pośrednictwem pracy

Pośrednictwo pracy funkcjonujące w ramach PSZ jest jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez PUP. Od jego skuteczności, zaangażowania i w dużej mierze kreatywności zależy powodzenie działań ukierunkowanych na aktywizację rynku pracy, czyli pomoc ludziom w znalezieniu zatrudnienia.

Współpraca PUP z pracodawcami czy organizacjami przedsiębiorców odbywa się w oparciu o ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i polega na realizacji zadań pośrednictwa pracy. Dzięki stałym kontaktom z przedsiębiorcami możliwe jest zapoznanie się z polityką kadrową i planami rozwojowymi firm. Podczas wizyt u pracodawców pośrednicy przedstawiają formy pomocy oferowanej przez urząd pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie realizuje zadania pośrednictwa pracy polegające na:

- udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia,
- udzielaniu pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- pozyskiwaniu ofert pracy,
- analizowaniu ofert pracy pod względem wymagań określonych przez pracodawcę,
- doborze i selekcji kandydatów na zgłaszane miejsca pracy,
- przekazywaniu informacji doradcy zawodowemu lub specjaliście ds. rozwoju zawodowego, w przypadku potrzeby pomocy pracodawcy w doborze lub przeszkoleniu osób bezrobotnych,
- prowadzeniu karty pracodawcy, w tym, m.in. aktualizowaniu stanu zatrudnienia, odnotowywaniu informacji o realizacji oferty pracy,
- upowszechnianiu ofert pracy, m.in. poprzez zamieszczenie fiszki dot. oferty pracy na tablicy informacyjnej, wprowadzenie oferty do internetowej bazy ofert pracy, przekazanie oferty do prasy lokalnej,
- wydawaniu skierowań do pracy bezrobotnemu lub poszukującemu pracy z ustalonym terminem rozliczenia oraz poinformowanie o prawach i obowiązkach osoby kierowanej,
- informowaniu bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy,
- udostępnianiu bezrobotnym i poszukującym pracy zgłoszonych i aktualnych ofert pracy,

- informowaniu bezrobotnych o możliwościach uzyskania innej pomocy celem zwiększenia szans zatrudnienia, np. o usługach EURES, poradnictwie zawodowym, uczestnictwa w edycjach klubów pracy, szkoleniach,
- inicjowaniu i organizowaniu giełd pracy i targów pracy,
- informowaniu bezrobotnych o przysługujących im prawach i obowiązkach.

Działanie C: Promowanie ofert pracy z sieci EURES.

Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie realizuje pośrednictwo pracy w ramach sieci EURES dla pracodawców z państw EOG i krajowych poprzez:

- przyjmowanie z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie zagranicznych ofert pracy w języku polskim;
- upowszechnianie zagranicznych ofert pracy z logo sieci EURES poprzez zamieszczenie ich na stronie internetowej, w prasie, a w szczególności przez wywieszenie na tablicy ofert pracy PUP w Łobzie;
- informowanie osób zarejestrowanych jak również niezarejestrowanych o możliwości skorzystania z zagranicznych ofert pracy;
- przyjmowanie podań o pracę, życiorysów oraz udzielanie osobom zainteresowanym wskazówek dotyczących rejestracji swojego CV w bazie osób poszukujących pracy za granicą.

Działanie D: Dążenie do podnoszenia jakości świadczonych usług wszystkich komórek aktywizujących osoby bezrobotne

Dla sprawnego funkcjonowania pośrednictwa pracy oraz całego Urzędu podjęto kroki zmierzające do stworzenia sprawnej i profesjonalnej obsługi klientów oraz dogodnych warunków jej świadczenia. Pierwsze kroki polegały na wyodrębnieniu działu pośrednictwa, doborze odpowiedniej kadry oraz podziału kompetencji i obowiązków. Został też dokonany podział na pośrednictwo wewnętrzne polegające na obsłudze klientów w Urzędzie oraz zewnętrzne. Jeden pośrednik pracy jest odpowiedzialny za kontakty z przedsiębiorcami działającymi na terenie powiatu łobeskiego oraz pozyskiwanie ofert pracy. Jego zadaniem jest utrzymanie kontaktów z przedsiębiorcami korzystającymi już z usług Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie oraz poszukiwanie nowych zakładów pracy, którym podczas spotkań przedstawiane są korzyści wynikające z nawiązania współpracy z Urzędem. Pośrednik zapoznaje się z funkcjonowaniem firmy, wymaganiami stawianymi przez pracodawcę, warunkami pracy, wynagrodzeniem i zakłada teczkę pracodawcy. Prowadzi również działania promocyjne i marketingowe dystrybuując ulotki informacyjne. Oczywiście jego praca jest wspierana przez innych pośredników, jednak bardzo ważnym aspektem jest zatrudnienie dodatkowej osoby, całkowicie wyłączonej z pośrednictwa wewnętrznego, do realizacji tych zadań, co zwiększałoby liczbę pozyskiwanych ofert pracy wpływając na efektywność podejmowanych działań.

Realizując standardy świadczenia usług rynku pracy oraz kierując się ideą zapewnienia profesjonalnej obsługi dostosowanej do potrzeb klientów tworzymy system współpracy pośredników pracy, doradców zawodowych i specjalistów ds. rozwoju zawodowego. Pośrednicy pracy mają pierwszy kontakt z osobą bezrobotną i to oni decydują czy osoba ta powinna spotkać się z doradcą

zawodowym w celu udzielenia porady indywidualnej lub też grupowej. Doradca po wykorzystaniu możliwych narzędzi podejmuje decyzję o dalszej ścieżce bezrobotnego. Jedną z możliwości jest skierowanie na spotkanie ze specjalistą ds. rozwoju zawodowego, który doradzi jakie szkolenie może pomóc w podniesieniu swoich kwalifikacji i jakie zawody są obecnie poszukiwane na rynku pracy. Dzięki tak skonstruowanej współpracy pomiędzy poszczególnymi komórkami osoba bezrobotna czuje, że zadbano o jej potrzeby i została kompleksowo obsłużona. Buduje to również pozytywny wizerunek Urzędu oraz osób w nim pracujących.

Kolejnym krokiem do poprawy jakości świadczonych usług przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie była reorganizacja i przebudowa pomieszczeń urzędu w celu stworzenia Centrum Aktywizacji Zawodowej w Łobzie. Referat Pośrednictwa Pracy został podzielony na boksy, które zapewniają większą swobodę w kontakcie z osobą bezrobotną. Spowodowało to, że częściej w trakcie rozmów z pośrednikiem pracy przełamują swoje opory, stają się bardziej otwarci, dzięki czemu udaje się wcześniej rozpoznać jego problemy i potrzeby i skierować do doradcy zawodowego.

Cel 2: Podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych

Zasób kapitału ludzkiego i sposób jego wykorzystywania może być traktowany jako miara kondycji lokalnego rynku i jego potencjału rozwojowego.

Poza brakiem motywacji, barierą uczestnictwa w edukacji mogą być niewystarczające środki finansowe. W przypadku osób, które nie uczestniczyły w edukacji, a które chciałyby podnieść swoje kwalifikacje, jako powód nieuczestniczenia wymienić należy przede wszystkim (niezależnie od statusu na rynku pracy) zbyt wysoką cenę szkolenia oraz brak kursów blisko miejsca zamieszkania. Właśnie dlatego należy dążyć do zwiększania dostępu do szkoleń dla osób, które chcą uzupełniać wiedzę, ale nie mają takich możliwości, jak również w szerzeniu informacji o znaczeniu kwalifikacji dla sytuacji jednostki na rynku pracy.

W tym kontekście bardzo duże znaczenie ma polityka skierowana na osoby o najniższych kwalifikacjach, które, choć mogą osiągać wysokie korzyści z dodatkowych umiejętności, charakteryzują się najsłabszą motywacją do podejmowania tego typu działań oraz mają najmniejsze możliwości ich sfinansowania. Jest to szczególnie istotne w przypadku powiatu łobeskiego, tym bardziej, że szkolenia są jednym z najefektywniejszym sposobem podnoszenia szans na zatrudnienie bezrobotnych spośród instrumentów PUP.

Cel 3: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wysoki poziom bezrobocia oznacza nie tylko niewykorzystanie części siły roboczej i niższą produkcję w gospodarce, ale także pogorszenie poziomu życia osób bezrobotnych, frustrację, niezadowolenie społeczne oraz rozwój niekorzystnych zjawisk – jednym z nich jest wykluczenia społeczne.

Osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy stanowią bardzo duży odsetek osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łobzie. Szczególnie dużą grupą są osoby długotrwale bezrobotne, których w 2010 roku było 1 641 osób, stanowiących prawie 51% ogółu. Długotrwale bezrobocie generuje bardzo niekorzystne skutki takie jak apatia, brak wiary we własne możliwości, co może prowadzić do wycofania społecznego jednostki, a tym samym do szeregu

negatywnych zjawisk społecznych. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym będzie dokonywać się poprzez zwiększenie dostępności oraz wzbogacenie form i metod pośrednictwa pracy, a także większej dostępności do usług poradnictwa zawodowego. Szczególny nacisk położony zostanie na pomoc w aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób powyżej 50 roku życia oraz do 25 lat.

Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie od lat prowadzi i zamierza kontynuować aktywną politykę przeciwko wykluczeniu społecznemu i ubóstwu. Do osiągnięcia tego celu potrzebna jest współpraca pomiędzy różnymi jednostkami mającymi podobne cele, takimi jak: Centrum Integracji Społecznej w Łobzie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie oraz miejskie ośrodki pomocy społecznej znajdujące się na terenie powiatu.

Cel 4: Monitoring lokalnego rynku pracy

Sytuacja na rynku pracy ulega nieustannym przemianom. Odpowiednie reagowanie na nie wymaga posiadania odpowiedniej bazy umożliwiającej monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych.

Działanie A: Sporządzanie statystyk oraz naliczanie świadczeń dla osób bezrobotnych.

Realizując zadania związane ze statystyką i naliczaniem świadczeń dla osób bezrobotnych, konieczne jest sporządzanie następujących sprawozdań:

- miesięczny Meldunek
- miesięczne sprawozdanie o rynku pracy - MPiPS-01
- załącznik 1 do sprawozdania MPiPS-01 — Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy (kwartalne)
- załącznik 2 do sprawozdania MPiPS-01 - Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy (półroczne)
- załącznik 3 do sprawozdania MPiPS-01 - Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności (półroczne)
- załącznik 4 do sprawozdania MPiPS-01 - Poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (roczne)
- załącznik 5 do sprawozdania MPiPS-01 - Bezrobotni zamieszkali na wsi według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy (roczne)
- załącznik 6 do sprawozdania MPiPS-01 - Aktywne programy rynku pracy (roczne)
- załącznik 7 do sprawozdania MPiPS-01 - Bezrobotni według gmin (roczne)
- MPS-07 - Sprawozdanie o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy nie pozostających w zatrudnieniu (półroczne).

Działanie B: Monitoring udzielania pomocy publicznej

W ramach tego działania sporządzane będzie:

- kwartalne sprawozdanie o udzielonej pomocy publicznej
- roczne sprawozdania o wypłatach udzielonej pomocy publicznej
- miesięczne informacje do statystyk dotyczących zatrudnienia subsydiowanego

- monitoring przedsiębiorców przez okres 24 lub 36 miesięcy, którym została udzielona pomoc publiczna ze środków funduszu pracy
- miesięczne i okresowe informacje dotyczące skierowanych osób, zawartych umów i zobowiązań finansowych na potrzeby własne, gmin, pracodawców oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy i innych,
- informacje dotyczące refundacji wynagrodzeń i składek ZUS na wnioski Urzędów Skarbowych oraz indywidualnych pracodawców
- roczne informacje dotyczące wykazu pracodawców i osób, z którymi zostały zawarte umowy w tym: liczbę utworzonych stanowisk pracy, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy celem przekazania Powiatowej Radzie Zatrudnienia
- miesięczne informacje dotyczące pracodawców i osób, z którymi zostały zawarte umowy w ramach zatrudnienia subsydiowanego oraz podanie ich do wiadomości publicznej przez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Pracy
- roczne rozliczenia środków finansowych w ramach udzielonej pomocy dla poszczególnych gmin oraz ilość zawartych umów i skierowań osób.

Działanie C: Monitoring wykorzystania i efektywności pozyskanych środków.

Pozyskiwanie środków z różnych źródeł wiąże się z koniecznością sporządzania, poza wnioskami o dofinansowanie opartymi na analizach rynku pracy, skomplikowanego systemu sprawozdawczości:

- do 10 roboczego dnia każdego miesiąca przygotowanie wniosku o płatność w ramach projektu systemowego, ponadto w styczniu/ lutym następnego roku, sporządzenie bilansu rocznego projektu,
- raz na 3 miesiące przygotowanie wniosku o płatność w ramach projektu „Dziecko w przedszkolu – rodzic w pracy”,
- do 30 stycznia następnego roku przygotowanie sprawozdania finansowego z realizacji programów finansowanych z rezerwy Ministra,
- do 30 kwietnia następnego roku rozszerzone sprawozdanie finansowe oraz merytoryczne z wydatkowania środków Ministra przeznaczonych na aktywizację osób do 30 roku życia,
- do 30 czerwca następnego roku sprawozdanie z efektywności zatrudnieniowej z realizacji programów finansowanych z rezerwy Ministra.

Filar II: Edukacja

Mimo wyraźnego zwiększenia się poziomu wykształcenia społeczeństwa polskiego, jakie nastąpiło w latach 1990-tych, niedostatki w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego są wciąż znaczące i stanowią poważną barierę dla stałego poprawiania się sytuacji na rynku pracy. Dotyczą one zarówno młodszych (w mniejszym stopniu), jak i starszych roczników zasobów pracy. W rezultacie skala potrzeb w zakresie edukacji jest znaczna. Określają nie tylko popyt na inwestycje w tzw. kapitał ogólny, ale także popyt na inwestycje w kapitał specyficzny, czyli ciągłe zdobywanie oraz doskonalenie kwalifikacji zawodowych. Można to realizować poprzez kształcenie ustawiczne, dlatego edukacja stanowi drugi filar programu przeciwdziałania bezrobociu w powiecie łobeskim.

Cel 1: Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie funkcjonowania na rynku pracy

Działanie A: Wprowadzenie orientacji zawodowej i poradnictwa zawodowego na każdym etapie edukacji

Wprowadzenie orientacji zawodowej i poradnictwa zawodowego na każdym etapie edukacji (zarówno przedszkola, jak i szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły średniej).

Działanie B: Badanie kwalifikacji i predyspozycji zawodowych osób kończących gimnazjum

Świadomość konieczności kształcenia przez całe życie powinna być elementem edukacji już na poziomie szkół gimnazjalnych. Potrzebne informacje w tym zakresie powinny zaspokajać poradnie zawodowe oraz pedagodzy szkolni.

Cel 2: Zwiększenie świadomości konieczności podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poziomu wykształcenia

Działania informacyjno – promocyjne i szkoleniowe podnoszące świadomość społeczności bezrobotnych w zakresie korzyści płynących z podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych są niezbędne.

Konieczne jest stałe oddziaływanie na głównych uczestników rynku pracy - pracowników i pracodawców, uświadamianie im konieczności systematycznego doskonalenia swoich umiejętności i wiedzy, co wiąże się również z koniecznością ponoszenia kosztów szkoleń.

Osoby posiadające relatywnie wysokie umiejętności, zatrudnione na stosunkowo wysokich stanowiskach, mają większą świadomość konieczności podnoszenia swoich kwalifikacji niż osoby bezrobotne czy pracownicy o niskich kwalifikacjach. Także pracodawcy z małych i średnich przedsiębiorstw, którzy stanowią najliczniejszą grupę pracodawców są z reguły mniej zainteresowani inwestowaniem w rozwój swych pracowników poprzez kształcenie ustawiczne niż pracodawcy z wielkich firm, wiąże się to z tym, że nie dostrzegają często celowości ponoszenia nakładów finansowych na szkolenia swoich pracowników.

Działanie A: Przeprowadzenie kampanii promującej wykształcenie zawodowe i średnie techniczne

Działanie B: Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy

Wsparcie w obszarze kształcenia ustawicznego, szczególnie nakierowane na osoby najniżej wykwalifikowane, mogą skutecznie wspierać partnerzy społeczni, zarówno na szczeblu centralnym i branżowym, podczas negocjacji trójstronnych, jak i na poziomie pojedynczych firm. Podkreśla się przy tym, że partnerzy społeczni posiadają pełniejszą wiedzę, co do potrzeb szkoleniowych, stąd na szczeblu centralnym mogą skutecznie uczestniczyć w projektowaniu polityk związanych z edukacją ustawiczną.

Działanie C: Promocja szkoleń twardych kończących się uzyskaniem uprawnień

Filar III: Przedsiębiorczość

Powiat łobeski charakteryzuje się specyficznymi cechami wpływającymi na kształtowanie się przedsiębiorczości, z reguły negatywnymi, do których można zaliczyć peryferyjne położenie wobec stolicy kraju, wysoką stopę bezrobocia, migrację kadry wykwalifikowanej do innych regionów, duże

braki w strukturze technicznej, omijanie powiatu przez inwestorów (relatywnie do innych regionów kraju).

Wyżej wymienione warunki kształtują negatywne postawy i zachowania wśród przedsiębiorców:

- brak myślenia strategicznego, rozwojowego, innowacyjnego i kreatywnego,
- brak zainteresowania pozyskiwaniem wiedzy, technologii i informacji,
- ograniczenie możliwości pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych na realizację przedsięwzięć gospodarczych,
- brak efektywnej, uświadomionej granicy pomiędzy potrzebami inwestowania a potrzebami konsumpcyjnymi,
- brak świadomego znaczenia konkurencyjności firm.

Cel 1: Wsparcie samozatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy

Jedną z najlepszych dróg do zwalczania bezrobocia jest pobudzanie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach, zwłaszcza poprzez samozatrudnienie, zwłaszcza poprzez ułatwienia podatkowe, dofinansowania na utworzenie lub rozwój firm, ograniczanie biurokracji itp.

Działanie A: Promocja i wspieranie samozatrudnienia

Rynek pracy w powiecie łobeskim jest niezwykle trudny, dlatego część osób bezrobotnych decyduje się na samozatrudnienie. Przeszkodą w rozpoczęciu bądź kontynuowaniu przerwanej ścieżki zawodowej poprzez otwarcie własnej działalności gospodarczej jest niejednokrotnie brak lub niewystarczające środki na jej uruchomienie. Tutaj naprzeciwko osobom bezrobotnym, które chcą zmienić coś w swoim życiu wychodzi urząd pracy, oferując im możliwość uzyskania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Dzięki samozatrudnieniu podniesie się ich poziom samooceny i samodzielność. Rozpoczęcie działalności, zwłaszcza niszowej, stwarza szanse na podjęcie zatrudnienia dla wielu osób, które dzięki temu wypełnią lukę na lokalnym rynku pracy, w sektorze wielu deficytowych zawodów, zwłaszcza w sektorze usług.

Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie posiada duże doświadczenie w przyznawaniu jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Bezrobotni najczęściej wnioskują o środki na otwarcie działalności handlowej (sklepy spożywcze, motoryzacyjne i inne), zakładów usług leśnych, usług ogólnobudowlanych, usług kosmetycznych (fryzjerstwo, manicure, solarium). Zapotrzebowanie na tego typu usługi w Powiecie łobeskim, który jest nadal stosunkowo słabo rozwinięty gospodarczo, jest bardzo duże. Jednak wśród osób otrzymujących do tej pory wsparcie za pośrednictwem PUP byli bezrobotni, którzy zdecydowali się na otworzenie działalności nietypowych, które niejednokrotnie wcześniej nie występowały na terenie powiatu łobeskiego, jak np.: organizacja imprez masowych, działalność artystyczna (malowanie obrazów), produkcja płytek ceramicznych artystycznych, produkcja sztucznych roślin doniczkowych, telefoniczne centrum marketingu i sprzedaży, trening koni.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy pozwala na przyznawanie osobom bezrobotnym jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Dotacje cieszą się coraz

większym zainteresowaniem, gdyż często jedynie dzięki tym środkom osoby bezrobotne mogą sobie pozwolić na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, a także z czasem tworzyć kolejne miejsca pracy.

Dotacje są najbardziej zaawansowaną formą wsparcia rynku pracy i bardzo efektywną. Procedura przygotowania dokumentacji i sfinalizowania każdej umowy wymagają od pracownika PUP i osoby bezrobotnej wykonania szeregu pracochłonnych i złożonych czynności. Samo wypełnienie i złożenie wniosku wymaga od bezrobotnego pewnego nakładu pracy przy przygotowaniu planu wydatków, przeanalizowaniu opłacalności, zebraniu informacji potrzebnych do prowadzenia własnego przedsiębiorstwa, a także kreatywności, by znaleźć idealny interes dla siebie i później jak najlepiej przedstawić swój pomysł. Jest to dla nich szansa na nauczenie się samodzielności, poruszania wśród przepisów i wybiecie się.

PUP będzie realizował te działania poprzez:

- doradztwo zawodowe, które pomoże określić predyspozycje do prowadzenia działalności gospodarczej,
- fachowa pomoc pracownika urzędu przy wypełnianiu wniosku,
- możliwość udziału w szkoleniu umożliwiającym uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- przyznanie środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości do wysokości stanowiącej sześciokrotność średniego wynagrodzenia (ogłaszane przez GUS co kwartał),
- promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Cel 2: Przeanalizowanie potrzeb przedsiębiorców z terenu powiatu łobeskiego

Poznanie przyczyn problemów występujących na lokalnym rynku pracy oraz właściwy dobór narzędzi w celu kreowania zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu możliwe jest tylko w przypadku posiadania kompleksowej charakterystyki sytuacji na tym rynku. Co więcej skuteczność doboru narzędzi i grup docelowych wymaga regularnego monitorowania sytuacji na rynku.

Ogromną trudność sprawia zniwelowanie nierówności na rynku pracy między wielkością podaży pracy i popytu na pracę bez dokładnego poznania charakterystycznych cech lokalnego rynku pracy. Z uwagi na małą ilość dostępnych danych statystycznych i publikacji dotyczących lokalnego sektora gospodarczego, należałoby rozważyć przeprowadzenia badań wśród przedsiębiorców. Zasadnym byłoby utworzenie w powiatowym urzędzie pracy stanowiska ds. analiz rynku pracy.

Działanie A: przeprowadzenie badań ankietowych

Należy rozważyć przeprowadzenie badań ankietowych dotyczących potrzeb oraz oczekiwań przedsiębiorców odnośnie możliwości aplikowania o środki z różnych źródeł i wsparcia przedsiębiorców przez instytucje działające na terenie powiatu łobeskiego.

Działanie B: spotkania robocze przedsiębiorców

Spotkania robocze z różnych branż w celu zdiagnozowania problemów i barier w rozwoju poszczególnych grup pracodawców.

Działanie C: zorganizowanie forum gospodarczego

Postępujące zmiany polityczne, gospodarcze, wejście Polski do Unii Europejskiej otwierające nowe możliwości rozwoju współpracy międzynarodowej i aplikowania o środki zewnętrzne powodują konieczność organizacji spotkania przedsiębiorców powiatu łobeskiego.

Należy zorganizować forum gospodarcze w celu integracji środowiska gospodarczego. Będzie ono stanowić płaszczyznę do wypracowania programów działania, prezentowania spraw przedsiębiorców wobec władz administracji państwowej, samorządowej, jak również innych organizacji działających w sferze około biznesowej.

Uczestnicy forum będą mieli okazję poznać opinię o atrakcyjności inwestycyjnej naszego regionu, prezentacji przedsiębiorców, którzy zdecydowali się na ulokowanie swoich biznesów w powiecie, dowiedzieć się jak zmieniły się plany inwestycyjne w związku z aktualną sytuacją gospodarczą.

Cel 3: Przygotowanie projektów szkoleniowych dla kadry przedsiębiorców

Dla rozwoju powiatu łobeskiego istotnym jest podniesienie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw. Należy wypracować zdolności przystosowawcze do nowych warunków pracy, również w zakresie technologii, organizacji pracy, rodzaju umów o pracę oraz przekwalifikowaniu pracowników i dostosowaniu umiejętności do potrzeb rynku pracy.

W analizach dialogu na poziomie firm podkreśla się wspólne korzyści z organizacji szkoleń dla pracowników oraz przedsiębiorców. Warto pamiętać, że każda ze stron będzie miała inne wymagania, co do sposobu ich przeprowadzania i tematyki. Przyjmując pewne uogólnienia, przedsiębiorcy będą zabiegać głównie o szkolenia specyficzne, przydatne wyłącznie w danym miejscu pracy, ale również finansować je będą głównie pracownikom wykwalifikowanym. Należy przy planowaniu ewentualnego projektu szkoleniowego zadbać o równościową politykę szkoleń (uczestniczenie w szkoleniach pracowników najsłabiej wykwalifikowanych), a także tematykę szkoleń z wiedzy ogólnej, przydatnej nie tylko w danym miejscu pracy.

Finansowanie szkoleń ze źródeł zewnętrznych, nie obciążających bezpośrednio przedsiębiorców i pracowników, przyczyni się z pewnością do popularyzacji idei kształcenia ustawicznego.

Filar IV: Budowanie partnerstwa w celu pozyskiwania środków zewnętrznych

Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie jako główna jednostka zajmująca się problematyką wspierania przedsiębiorczości, rynku pracy i przeciwdziałania bezrobocia, często potrzebuje wsparcia dla swoich działań ze strony innych jednostek. Istotne jest, by stworzyć podstawy do zwiększenia poziomu współpracy oraz stworzenia nowoczesnych form porozumienia u zbudowania sieci współpracy pomiędzy partnerami rynku pracy.

Cel 1: Zacieśnienie partnerstwa publicznego w zakresie wsparcia rynku pracy

Partnerstwo może być rozumiane jako każdego rodzaju współpraca, która ma na celu realizację szeroko pojętego dobra publicznego, lub też jako współpraca partnerska przy realizacji stosunkowo dużych projektów, które mają na celu wykonywanie zadań użyteczności publicznej i wychodzenie

naprzeciw oczekiwaniom użytkowników. Ta współpraca ujmowana jest w różne formy strukturalne i prawne oraz przybiera różne konfiguracje.

Działanie A: Współpraca z Powiatową Radą Zatrudnienia w zakresie kształtowania aktualnej sytuacji na rynku pracy

Powiatowa Rada Zatrudnienia jest organem opiniodawczo – doradczym Starosty w sprawach polityki rynku pracy. Do zakresu jej działań należy w szczególności: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w powiecie, ocena racjonalności gospodarki środkami Funduszu Pracy, opiniowanie opracowanych przez Powiatowy Urząd Pracy propozycji przeznaczenia środków Funduszu Pracy będących w dyspozycji powiatu i sprawozdań z ich wykorzystania, składanie wniosków i wydanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w powiecie, ocenianie okresowych sprawozdań z działalności Powiatowego Urzędu Pracy oraz przedstawianie Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia okresowych sprawozdań i wniosków w sprawach zatrudnienia, delegowanie przedstawicieli do komisji konkursowej w liczbie równej co najmniej połowie składu komisji dokonującej wyboru kandydata na stanowisko dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy, opiniowanie wniosków o odwołanie lub wnioskowanie o odwołanie dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy, delegowanie przedstawiciela do Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia, opiniowanie refundowania z Funduszu Pracy kosztów szkolenia specjalistycznego pracowników zagrożonych zwolnieniem z przyczyn zakładu pracy, opiniowanie wyboru form aktywizacji zawodowej bezrobotnych i innych uprawnionych osób w programach na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

Członków Powiatowej Rady Zatrudnienia powołuje starosta spośród kandydatów zgłoszonych przez działające na terenie powiatu: terenowe struktury każdej reprezentatywnej organizacji związkowej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do spraw społeczno – Gospodarczych, terenowe struktury każdej reprezentatywnej organizacji pracodawców w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw społeczno – gospodarczych, społeczno – zawodowe organizacje rolników, w tym związki zawodowe rolników indywidualnych i izby rolnicze, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe zajmujące się statutowo problematyką rynku pracy. Kadencja Powiatowej Rady zatrudnienia trwa 4 lata.

Działanie B: Zwiększenie poziomu wiedzy o działaniach Powiatowego Urzędu Pracy w instytucjach użyteczności publicznej

- spotkania robocze z reprezentantami władz lokalnych,
- udział w sesjach rady i pracach komisji,
- przygotowywanie informacji o sytuacji na rynku pracy na terenie danej jednostki.

Cel 2: Pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie instrumentów rynku pracy

Brak środków finansowych uniemożliwia aktywizację zawodową osób bezrobotnych.

6. EKONOMIA SPOŁECZNA

Termin ekonomii społecznej definiuje się jako sektor (w wymiarze instytucjonalno - prawnym) i jako metodę działania (polegającą na osiąganiu celów społecznych metodami gospodarczymi). Najbardziej popularna i często stosowana jest definicja europejskiej sieci badawczej EMES (European Research Network). Według niej przedsiębiorstwo społeczne to przedsięwzięcie o głównie społecznych celach, które angażuje się w działalność ekonomiczną, a zyski z niej przeznacza na realizację owych celów lub dla zaspokojenia określonych potrzeb społecznych. Nie działa więc – jak tradycyjne przedsiębiorstwo – w celu maksymalizacji zysku lub zwiększenia dochodu udziałowców, czy też właścicieli. EMES określa kryteria społeczne i kryteria ekonomiczne, którymi powinny charakteryzować się przedsiębiorstwa społeczne:

- kryteria ekonomiczne:
 - prowadzenie w sposób względnie ciągły, regularny działalności w oparciu o instrumenty ekonomiczne;
 - niezależność, suwerenność instytucji w stosunku do instytucji publicznych;
 - ponoszenie ryzyka ekonomicznego;
 - istnienie choćby nielicznego płatnego personelu.
- kryteria społeczne:
 - wyraźna orientacja na społecznie użyteczny cel przedsięwzięcia;
 - oddolny, obywatelski charakter inicjatywy;
 - specyficzny, możliwie demokratyczny system zarządzania;
 - możliwe wspólnotowy charakter działania;
 - ograniczona dystrybucja zysków.

Poniżej wymienione zostały formy prawne podmiotów, które wpisują się w działania ekonomii społecznej:

- organizacje pozarządowe, w tym: stowarzyszenia i fundacje,
- spółdzielnie, w tym: spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, spółdzielnie socjalne,
- centra integracji społecznej,
- kluby integracji społecznej,
- zakłady aktywności zawodowej,
- towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych,
- warsztaty terapii zajęciowej.

Nie oznacza to jednak, że wszystkie organizacje działające w formule stowarzyszenia czy spółdzielni pracy automatycznie powinny być zakwalifikowane jako podmioty ekonomii społecznej. To zależy przede wszystkim od profilu ich działania oraz innych cech, takich jak to, czy wśród pracowników czy

klientów takich organizacji znajdują się osoby pochodzące z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym⁸.

W okresie 2009 – 2011 w powiecie łobeskim odnotowano wzrost liczby podmiotów III - go sektora gospodarki (**fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne**) z 80 podmiotów w roku 2009 do 85 podmiotów w roku 2011 – wzrost o 6,3%.

Udział podmiotów zaliczanych do III sektora w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie powiatu łobeskiego wynosi 2,6%.

Tabela 19 Liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Rok	Podmioty gospodarki narodowej (ogółem)	Fundacje		Stowarzyszenia i organizacje społeczne	
		ogółem	%	ogółem	%
2009	3 223	3	0,1	77	2,5
2010	3 353	3	0,1	79	2,4
2011	3 240	3	0,1	82	2,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

W powiecie łobeskim wskaźnik liczby podmiotów III sektora w 2010 r. w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wynosił 2,2. Jednakże poziom aktywności fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych nie wyraża ich ilość, lecz ogół prowadzonych działań i ich udział w życiu mieszkańców powiatu.

Z opracowania *Badanie zachodniopomorskich podmiotów Ekonomii Społecznej. Diagnoza sytuacji organizacji pozarządowych województwa zachodniopolskiego*⁹ wyłania się następujący obraz zachodniopomorskich organizacji pozarządowych:

- region charakteryzuje aktywność nastawiona nie tyle na integrację społeczności lokalnych, lecz na realizowanie indywidualnej i zbiorowej przedsiębiorczości,
- na terenie województwa wiele stowarzyszeń znajduje się na terenach wiejskich, przez co mają ograniczony potencjał osobowy i majątkowy,
- wśród podmiotów III sektora przeważają stowarzyszenia, działające na poziomie lokalnym i na rzecz podmiotów zewnętrznych,
- instytucje korzystają głównie z lokali udostępnianych im na preferencyjnych warunkach przez instytucje samorządowe,
- organizacje skupiają się wokół liderów, którzy nie tylko podejmują decyzje, ale i wnoszą nowe pomysły, jednakże respondenci poddani badaniu wskazywali na ogromne potrzeby szkoleniowe, głównie z zakresu dofinansowania,
- istotną potrzebą jest wsparcie edukacyjne w procesie efektywnego poznawania potrzeb beneficjentów organizacji,
- zdecydowana większość organizacji działa opierając się na nieodpłatnej pracy.

⁸ Źródło: *Ekonomia społeczna w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki*.

⁹ Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa”, Szczecin, 2010 r.

W realizację idei ekonomii społecznej na terenie powiatu łobeskiego wpisuje się przede wszystkim **Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa” w Łobzie**.

Instytucją tworzącą CIS „Od Nowa” jest Stowarzyszenie „Współlistnienie” z siedzibą w Resku. Stowarzyszenie Współlistnienie jest instytucją silnie powiązaną i współpracującą z łobeskim Powiatowym Urzędem Pracy. Stąd znajomość potrzeb i barier utrudniających korzystanie z pomocy publicznych instytucji wspierających zatrudnienie. Sprzyja to uzupełnianiu działań publicznych służb zatrudnienia i ścisłą współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i podjęcie takich działań, które stanowią uzupełnienie tego, co na rzecz długotrwale bezrobotnych robi PUP.

Działania Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa” w Łobzie skierowane są do mieszkańców powiatu łobeskiego, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie we własnym zakresie poradzić sobie z problemami życia codziennego, izolacją społeczną, zawodową i rodzinną. Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych. Poprzez tzw. zatrudnienie socjalne oraz działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dąży się do usamodzielnienia uczestników i wyprowadzenia ich poza system pomocy społecznej.

W ramach CIS realizowany jest program reintegracji zawodowej i społecznej poprzez:

- kształcenie umiejętności pozwalających w pełnieniu ról społecznych;
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Osobami, które mogą zostać uczestnikami Centrum Integracji Społecznej są osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Reintegracja zawodowa ma na celu przyuczenie do zawodu, podwyższenie kwalifikacji, prowadzenie zajęć praktycznych w CIS oraz u przyszłych pracodawców.

Uczestnicy CIS przydzielani są do następujących grup szkoleniowych:

- Grupa Budowlano – Remontowo - Drogowa
- Grupa Konserwacja Zieleni
- Grupa Rękodzieło
- Grupa Krawiectwo

Celem reintegracji społecznej jest odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu. Nauka planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych

dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą oraz uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Zajęcia w ramach reintegracji społecznej prowadzone są przez: psychologa, pedagoga, doradcę zawodowego, doradcę społecznego oraz pracownika socjalnego.

W zajęciach CIS w ramach reintegracji zawodowej i społecznej w 2011 uczestniczyło 106 osób, jedynie 28 osób ukończyło zajęcia. W 2010 roku reintegracją społeczną i zawodową objęto 131 osób, 95 osób nie ukończyło zajęć. W roku 2009 zajęcia rozpoczęły i uczestniczyły w nich 142 osoby i 83% podopiecznych CIS zajęcia ukończyło.

Tabela 20 Liczba osób, która ukończyła zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej

Struktura uczestników	2009	2010	2011
uczestnicy ogółem, w tym:	118	36	28
Kobiety	87	25	15
osoby uzależnione od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego	-	2	1
osoby chore psychicznie	1	-	-
osoby długotrwale bezrobotne	118	36	3
osoby zwalniane z zakładów karnych mające trudności w integracji ze środowiskiem	-	-	1
osoby niepełnosprawne	-	-	1
Inni	-	-	24

Źródło: Sprawozdania Centrum Integracji Społecznej.

Tabela 21 obrazuje usługi kierowane do uczestników w ramach reintegracji społecznej i zawodowej wraz z liczbą osób, która je ukończyła.

Tabela 21 Usługi kierowane do uczestników w ramach reintegracji społecznej i zawodowej

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Szkolenia zawodowe	21	22	20
Organizowanie praktyk i staży zawodowych	35	44	13
Pomoc w przekazywaniu ofert pracy	64	36	28
Zajęcia z zakresu prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej	-	3	-
Inne działania z zakresu reintegracji zawodowej	64	36	28
Uczestnictwo w zajęciach terapeutycznych	20	36	28
Indywidualne konsultacje z psychologiem lub terapeutą	142	36	22
Grupy edukacyjne	64	37	-
Inne działania z zakresu reintegracji społecznej	118	36	28

Źródło: Sprawozdania Centrum Integracji Społecznej.

W wyniku uczestnictwa w zajęciach reintegracji społecznej i zawodowej następująca liczba osób na przestrzeni lat 2009 – 2011 znalazła zatrudnienie:

Tabela 22 Liczba uczestników usamodzielnionych ekonomicznie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
uczestnicy zajęć ogółem, w tym	57	26	17
Kobiety	44	17	7
uczestnicy zajęć w centrum integracji społecznej zatrudnieni w centrum integracji społecznej, w tym	8	-	-
Kobiety	4	-	-

Źródło: Sprawozdania Centrum Integracji Społecznej.

Na terenie powiatu łobeskiego istnieje potrzeba utworzenia Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych. WTZ finansowane są ze środków PFRON, możliwe jest też pozyskanie środków z innych źródeł, tj. dotacje samorządowe, darowizny z organizacji pozarządowych, osób prywatnych czy darowizny sponsorów. Działalność warsztatów jest działalnością niezarobkową. Ewentualny dochód ze sprzedaży produktów wykonanych przez uczestników warsztatów w ramach realizowanego przez nich programu rehabilitacji i terapii przeznacza się w porozumieniu z uczestnikami na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników.

Ponadto na terenie poszczególnych gmin powiatu łobeskiego proponuje się utworzenie tzw. „**wiosek tematycznych**” (wspierających społeczną aktywność obywateli, w tym m.in. takich grup społecznych jak: osoby niepełnosprawne, seniorzy, bezdomni, bezrobotni, dzieci, młodzież, kobiety oraz inne grupy społeczne wymagające wsparcia) oraz spółdzielni socjalnych.

Istotną kwestią dla rozwoju ekonomii społecznej w powiecie jest jej uwzględnienie w systemie strategicznego planowania rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu, ale także poszczególnych gmin wchodzących w jego skład.

W Polsce funkcjonują ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, które mają za zadanie pomagać w tworzeniu i rozwijaniu podmiotów ekonomii społecznej, przede wszystkim spółdzielni, organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą. W powiecie łobeskim taką funkcję pełni **Zachodniopomorskie Centrum Ekonomii Społecznej**. Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie „Współlistnienie” Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa” w Łobzie.

Ponadto tworzona jest sieć centrów ekonomii społecznej, których zadaniem jest świadczyć wystandaryzowane i jak najlepsze jakościowo usługi dla ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. Dla powiatu łobeskiego usługi takie świadczyć będzie Fundacja Fundusz Współpracy z siedzibą w Nidzicy, obejmująca zasięgiem działalności m.in. województwo zachodniopomorskie.

7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Powiat łobeski opracował *Wieloletni program współpracy powiatu łobeskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2012-2014*. Wyraził w ten sposób wolę współdziałania w celu jak najlepszego zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, tworzonej przez jej mieszkańców.

Celem głównym Programu jest zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców powiatu, jak również wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy powiatem a organizacjami.

Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi jest jednym z elementów efektywnego kierowania rozwojem powiatu. Współpraca z organizacjami o różnorodnym spektrum działania przyczynia się do lepszego rozpoznawania występujących potrzeb oraz zastosowania nowatorskich i skuteczniejszych sposobów ich zaspokajania.

Potencjał organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu łobeskiego wykonujących zadania tematycznie zbliżone do zadań Powiatu, gwarantuje możliwość lepszego zaspokojenia potrzeb zbiorowych wspólnym wysiłkiem samorządu powiatowego i tych organizacji. Szczególne znaczenie ma współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania istotnych dla społeczności powiatu problemów. Obecnie rola organizacji pozarządowych stale wzrasta. Wiele dziedzin życia, w tym pomoc społeczna nie mogłoby dziś funkcjonować bez aktywności obywatelskiej.

Współpraca powiatu łobeskiego z podmiotami Programu odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności.

Zasada pomocniczości oznacza, że powiat łobeski udziela pomocy organizacjom w niezbędnym zakresie, uzasadnionym potrzebami samorządu.

Zasada suwerenności stron opiera się na kształtowaniu stosunków pomiędzy powiatem a organizacjami z poszanowaniem wzajemnej autonomii i niezależność w swojej działalności statutowej.

Zasada efektywności polega na wspólnym dążeniu do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów realizacji zadań publicznych.

Zasada partnerstwa realizowana jest poprzez współpracę równorzędnych dla siebie podmiotów w rozwiązywaniu wspólnie zdefiniowanych problemów i osiąganiu razem wytyczonych celów.

Zasada uczciwej konkurencji polega na równym traktowaniu wszystkich podmiotów ubiegających się o realizację zadania publicznego.

Zasada jawności opiera się na obowiązku informowania wykonawców o czynnościach podejmowanych przez zamawiającego.

Na terenie powiatu łobeskiego na polu pomocy społecznej działają następujące organizacje pozarządowe:

Tabela 23 Organizacje pozarządowe działające na obszarze pomocy społecznej w powiecie łobeskim

Gmina	Stowarzyszenie
Gmina Łobez	– Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Oświaty, Kultury i Sportu Wsi Bełczna i Okolic – Dzieci Nasza Przyszłość, – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MONAR”, – Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Łobeski, – Stowarzyszenie Nasza Szkoła , – Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Łobzie, – Polski Związek Inwalidów Wojennych, Zarząd Oddziału w Łobzie, – Polski Związek Sybiraków Koło w Łobzie, – Polski Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło w Łobzie, – Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych, Koło w Łobzie – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Łobez, – Polski Czerwony Krzyż, Zarząd Rejonowy w Łobzie, – Polski Związek Głuchych Punkt Rehabilitacyjno-Konsultacyjny w Łobzie, – Łobeskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta Fral, – Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Zachodniopomorska ZH Hufiec Stargard – DRUŻYNA w Łobzie, – Łobeska Fundacja Pomocy Dzieciom „Święto Radości”, – Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, Koło w Łobzie, – Polski Związek Niewidomych, Koło w Łobzie, – Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Centrum Inicjatyw Wiejskich w Łobzie, – Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Radość z Życia”.
Gmina Resko	– Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Resku, – Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, – Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Rodzinie ARKA, – Stowarzyszenie WSPÓLISTNIENIE, – Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych Monar-Markot.
Gmina Węgorzyno	– Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Węgorzynie
Gmina Radowo Małe	– Stowarzyszenie Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Radowo Małe, – Stowarzyszenie „WIS” Wolne Inicjatywy Społeczne, – Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną, Ruchową i z Autyzmem.
Gmina Dobra	– Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło w Dobrej, – Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, – Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „SOWA”.

Źródło: opracowano na podstawie informacji uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Łobzie.

8. SENIORZY

Starzenie się społeczeństwa stanowi obecnie jeden z najważniejszych problemów społecznych. Wciąż problematycznym zagadnieniem jest zapewnienie godnego zabezpieczenia instytucjonalnego czasu trwania starości. Systematyczny wzrost odsetka osób starszych wśród ogólnej liczby ludności dotyczy także powiatu łobeskiego.

Tabela 24 Osoby starsze wśród mieszkańców powiatu łobeskiego

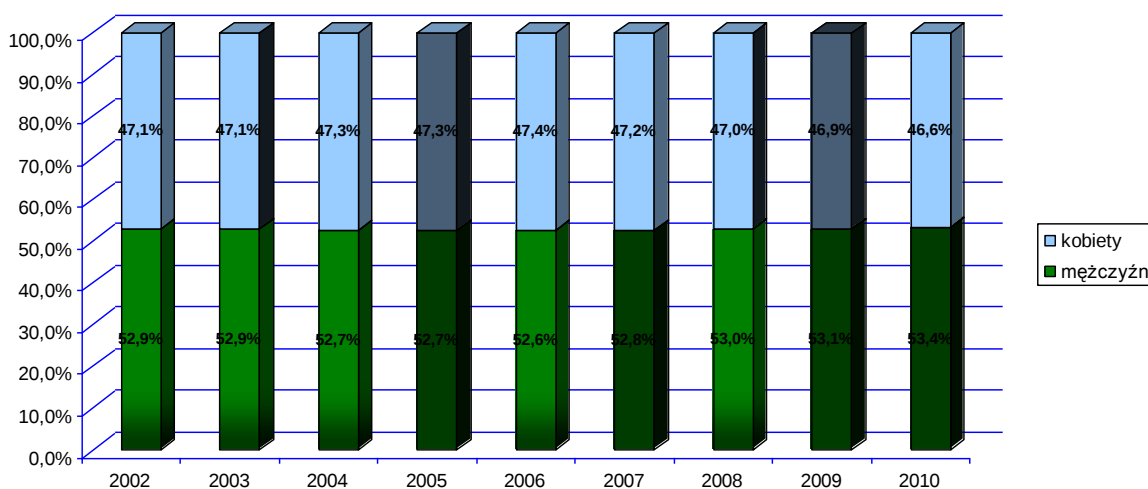
Wyszczególnienie	2002 r.	2004 r.	2006 r.	2008 r.	2010 r.
Ludność powiatu łobeskiego	38 600	38 411	38 233	38 162	37 900
Ludność w wieku 60 – 64 lata	1 403	1 323	1 399	1 797	2 284
<i>udział ludności w wieku 60 – 64 lat w ogólnej liczbie mieszkańców</i>	3,6	3,4	3,7	4,7	6,0
Ludność w wieku pow. 65 lata	4 827	4 855	4 848	4 847	4 799
<i>udział ludności w wieku pow. 65 lat w ogólnej liczbie mieszkańców</i>	12,5	12,6	12,6	12,7	12,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

Dane statystyczne potwierdzają niekorzystny trend starzenia się społeczeństwa w powiecie łobeskim. Na przestrzeni lat 2002 – 2010 przy systematycznym spadku liczby ludności nastąpił wzrost udziału osób starszych w strukturze demograficznej powiatu. W 2010 r. udział mieszkańców w wieku powyżej 60 lat kształtował się na poziomie 18,7%, co w porównaniu do roku 2002 daje wzrost o 2,5%. Oznacza to, że co piąty mieszkaniec powiatu w 2010 r. był osobą w wieku 60 lat i więcej.

Osoby w wieku poprodukcyjnym, czyli mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej, stanowiły w powiecie łobeskim w 2010 r. 15,6% ogółu mieszkańców powiatu. Większość mieszkańców w wieku poprodukcyjnym to mężczyźni, którzy w 2010 r. stanowili 53,4% ogółu.

Wykres 10 Struktura osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie łobeskim

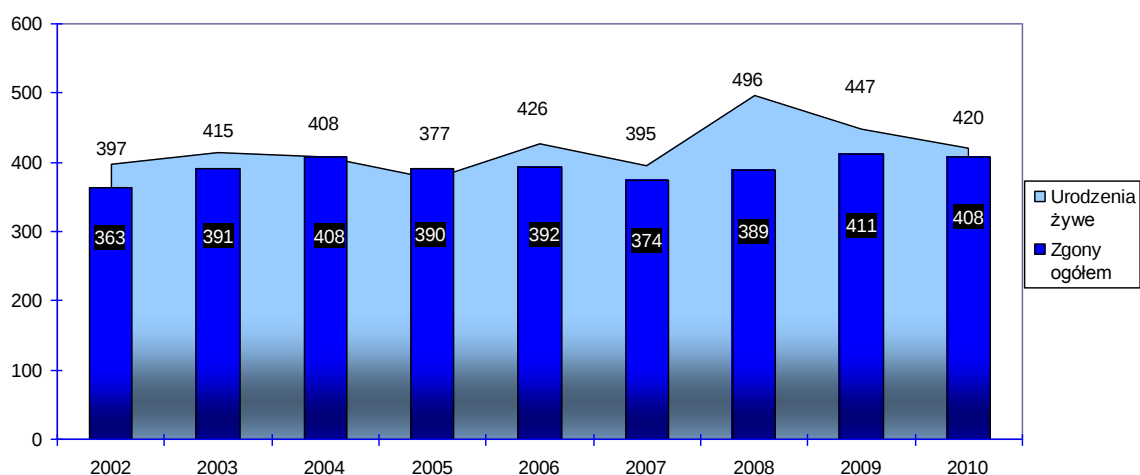

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS.

Wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym związany jest z poprawą warunków życia i rozwojem nauki i medycyny, dzięki czemu wydłuża się średnia długość życia i obniża się wskaźnik umieralności osób starszych. Ponadto wpływ na niekorzystne tendencje demograficzne ma także bez wątpienia niski przyrost naturalny i spadek współczynnika dzietności kobiet.

W latach 2002-2010 zarówno liczba urodzeń żywych, jak i liczba zgonów w powiecie łobeskim ulegały wahaniom. Kształtowany przez nie przyrost naturalny również ulegał wahaniom, przyjmując w roku 2005 roku na poziom ujemny (-13).

Wykres 11 Ruch naturalny ludności w powiecie łobeskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Według prognoz GUS w 2030 roku osoby w wieku poprodukcyjnym będą stanowić 28,4% ogółu ludności powiatu łobeskiego (32 722 mieszkańców). Nastąpi pogłębienie procesu starzenia się społeczeństwa, którego przyczyn należy upatrywać zarówno w malejących urodzeniach, jak i korzystnych zmianach w związku z obniżeniem umieralności populacji.

Wzrastający odsetek osób starszych w strukturze demograficznej rodzi wyzwanie dla organizacji i instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną i rozwiązywanie problemów społecznych. Konieczne jest podjęcie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób starszych, stworzenie systemu profilaktyki, wsparcia oraz opieki nad seniorami.

Instytucją w zakresie pomocy udzielanej osobom starszym w powiecie łobeskim są terenowe Ośrodki Pomocy Społecznej, oferujące seniorom wsparcie w formie usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze przysługują osobie, która z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Tego rodzaju pomoc stanowi zadanie własne gmin o charakterze obowiązkowym. Zakres usług opiekuńczych obejmuje szeroką gamę czynności życia codziennego, których osoby objęte opieką nie mogą wykonać samodzielnie.

Obserwowany jest wzrost zapotrzebowania w zakresie usług opiekuńczych, jak i w zakresie dostępności oferty wsparcia instytucjonalnego dla osób niepełnosprawnych i seniorów.

Tabela 25 Liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze

Gmina	Usługi opiekuńcze			w tym specjalistyczne		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	185	185	203	136	137	164
OPS Dobra	23	21	26	3	3	3
OPS Resko	15	16	22	0	0	0

Gmina	Usługi opiekuńcze			w tym specjalistyczne		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
OPS Radowo Małe	4	5	4	0	0	0
OPS Węgorzyno	9	10	12	0	0	0
Powiat ogółem	236	237	267	139	140	167

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

9. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Osoby niepełnosprawne, zgodnie z art. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) to osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem: o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (do stopnia znacznego, umiarkowanego, lekkiego); o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy; o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

W rozumieniu Ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza zaś stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

Określenie pełnej skali występowania niepełnosprawności i związanych z tym niedogodności i problemów społecznych zarówno dla środowisk osób niepełnosprawnych, jak ich rodzin jest bardzo trudne i skomplikowane. Jedynym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić pełną liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają szczegółową charakterystykę tej grupy ludności jest powszechny spis ludności. O ile bowiem na rzecz osób niepełnosprawnych i ich środowisk działa wiele instytucji i organizacji pozarządowych, które dysponują danymi częściowymi, zazwyczaj zbieranymi dla własnych potrzeb, o tyle brak kompleksowej oraz systematycznie aktualizowanej bazy danych na temat rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych na danym obszarze.

Wzrastająca liczba seniorów partycypujących w strukturze demograficznej powiatu łobeskiego pozwala sądzić, iż wzrasta jednocześnie liczba osób niepełnosprawnych. Zjawisko starzenia się i niepełnosprawności są bowiem ściśle ze sobą powiązane.

Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie łobeskim według danych Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności w 2002 r., wynosiła 6 376 osób.

Tabela 26 Osoby niepełnosprawne według Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób niepełnosprawnych	Osoby niepełnosprawne w ogólnej liczbie mieszkańców [%]	Liczba osób niepełnosprawnych na 1 000 mieszkańców
Powiat łobeski	6 376	16,5	165
Województwo zachodniopomorskie	224 446	13,2	132
Polska	5 567 711	14,3	143

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Niepełnosprawność to na przestrzeni lat 2009 – 2011 jeden z najczęstszych powodów przyznawania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu łobeskiego.

Tabela 27 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	234	228	212	642	647	583
OPS Dobra	81	97	79	267	318	245
OPS Resko	53	65	81	178	191	263
OPS Radowo Małe	29	29	19	65	85	50
OPS Węgorzyno	74	49	59	207	122	137
Powiat ogółem	471	468	450	1 359	1 363	1 278

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

W 2011 roku w powiecie łobeskim odnotowano spadek liczby klientów pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Niepełnosprawność dotyka 450 rodzin objętych pomocą społeczną. Stanowi to tendencję spadkową w stosunku do roku 2009, gdzie niepełnosprawność była powodem objęcia pomocą społeczną 471 rodzin.

Wobec mieszkańców powiatu łobeskiego orzeka Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Stargardzie Szczecińskim. W 2011 r. wydał 695 **orzeczeń o niepełnosprawności**, tj. o 21,5% więcej w porównaniu z rokiem 2009.

Tabela 28 Orzeczenia o niepełnosprawności wydane dla mieszkańców poszczególnych gmin powiatu łobeskiego

Gmina	2009	2010	2011
Łobez	206	217	255
Resko	122	110	118

Gmina	2009	2010	2011
Węgorzyno	124	87	178
Dobra	69	57	84
Radowo Małe	51	36	60
Razem	572	507	695

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

9.1. Rehabilitacja społeczna

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu o środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Środki PFRON przyznane Powiatowi Łobeskiemu w latach 2009 – 2011 zostały przeznaczone na następujące zadania:

Tabela 29 Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania PCPR w Łobzie

Gmina	Liczba osób			Uczestnictwo osób niepełnosprawnych i opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych			Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze			Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się			Sport, kultura, rekreacja i turystyka [zł]		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Łobez	139	72	105	48	11	7	75	57	83	16	4	15	X	X	4.890,03
Resko	71	30	31	40	7	1	27	23	29	4	X	1			
Węgorzyno	35	28	20	12	15	1	22	10	16	1	3	3			
Dobra	16	23	14	5	9	X	9	14	13	2	X	1			
Radowo Małe	10	2	7	2	X	X	7	2	4	1	X	3			
Razem	271	155	177	107	42	9	140	106	145	24	7	23			

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Tabela 30 Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa zawodowego

Wyszczególnienie	2009		2010		2011	
	liczba osób	kwota	liczba osób	kwota	liczba osób	kwota
Szkolenia	7	18 300,50 zł	2	7 678,00 zł	-	-

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie.

9.2. System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne

Na terenie powiatu łobeskiego w każdej gminie funkcjonują placówki, które zapewniają możliwość kształcenia osobom niepełnosprawnym.

Ponadto Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Ruchową i z Autyzmem w Resku jest organem prowadzącym trzy placówki edukacyjne:

1. Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy,
2. Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1,
3. Gimnazjum Specjalne nr 1.

Ponadto w ramach Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego prowadzi Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka.

Uczniowie, którzy uczęszczają do Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego to dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami sprzężonymi, autyzmem oraz z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Nauka w Ośrodku prowadzona jest na zasadzie porozumienia ze szkołą macierzystą, a dzieci i młodzież spełniają tu obowiązek szkolny poza szkołą.

Ośrodek gwarantuje uczniom wieloprofilowe oddziaływania edukacyjno - terapeutyczne i usprawniające. Realizuje swoje zadania w oparciu o indywidualne programy opracowane dla każdego dziecka. W ośrodku prowadzone są zajęcia grupowe i indywidualne, dostosowane do potrzeb i możliwości dzieci. W grupie prowadzone są. in. zajęcia edukacyjne, plastyczne, muzyczne, ogólnorozwojowe, religia. Prowadzona jest terapia logopedyczna, psychologiczna, rehabilitacja, zajęcia pedagogiczne.

W ramach Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczego prowadzona jest terapia dla najmłodszych dzieci od 0 - do 6 lat. Rodzice czy opiekunowie prawni na podstawie opinii o Wczesnym Wspomaganiu Dziecka uczęszczają z dzieckiem na zajęcia specjalistyczne m.in. grupowe, rehabilitacyjne, psychologiczno - pedagogiczne oraz inne spotkania okolicznościowe.

Szkoła Podstawowa i Gimnazjum przeznaczone są dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Dla każdego ucznia jest opracowywany indywidualny program nauczania oraz program zajęć rewalidacyjnych. Uczniowie korzystają również z innych specjalistycznych zajęć, tj. rehabilitacja, grupowe zajęcia logopedyczne, nauka języka angielskiego.

Dzieci i młodzież niepełnosprawna objęta jest także pomocą i wsparciem **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łobzie**.

W ramach prowadzonych przez Poradnię badań diagnostycznych i psychologiczno – pedagogicznych wydawane są orzeczenia do kształcenia specjalnego, orzeczeń do nauczania indywidualnego, orzeczenia o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego oraz opinie o wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka.

Tabela 31 Orzeczenia wydane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Łobzie w latach 2009 - 2011

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:	64	59	86
dzieci upośledzone w stopniu lekkim	49	38	60
dzieci upośledzone w stopniu umiarkowanym i znacznym	7	10	12
dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną	5	6	7
dzieci w normie intelektualnej z zaburzeniami zachowania	1	5	-
dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym	-	-	6
potrzeba zajęć rewalidacyjno- wychowawczych	1	0	1
orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego	41	52	50
dzieci z normą intelektualną	16	42	27
dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim	7	4	4
dzieci upośledzone w stopniu umiarkowanym	6	3	2
dzieci z niepełnosprawnością ruchową	0	1	0
dzieci z zaburzeniami zachowania	10	1	13
dzieci z autyzmem	0	1	1
dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną	1	0	2
dzieci z niedowidzeniem	1	0	1
orzeczenia o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego	3	7	2
opinie o wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka	9	11	12
opinie dla dzieci 6 letnich – diagnozujące dojrzałość szkolną	40	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Łobzie.

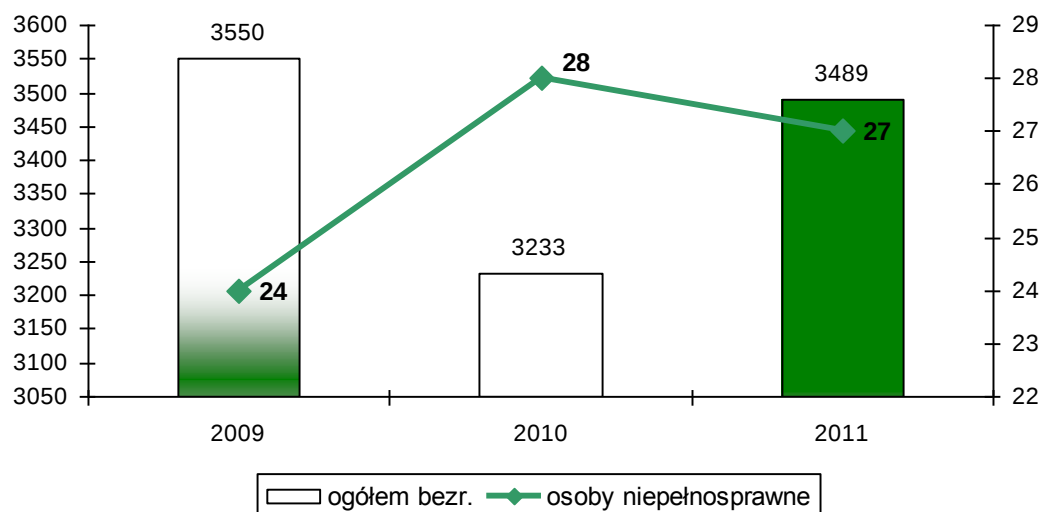
Ponadto na terenie Poradni działa **Punkt Rehabilitacyjno – Konsultacyjny PZG Centrum Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży oraz Osób Dorosłych z Uszkodzeniem Słuchu** z siedzibą w Szczecinie. Opieką specjalistyczną w zakresie terapii dzieci i młodzieży głuchej i niedosłyszącej objęto:

- w 2009 r. - 28 dzieci,
- w 2010 r. - 16 dzieci,
- w 2011 r. - 10 dzieci.

9.3. Osoby niepełnosprawne w strukturze bezrobotnych

W 2011 roku w powiecie łobeskim w rejestrze osób bezrobotnych pozostawało 27 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 0,77% ogółu zarejestrowanych w tym czasie bezrobotnych. Liczba osób niepełnosprawnych mieszkańców powiatu łobeskiego w rejestrze osób bezrobotnych w porównaniu do roku 2009 wzrosła o 12,5%.

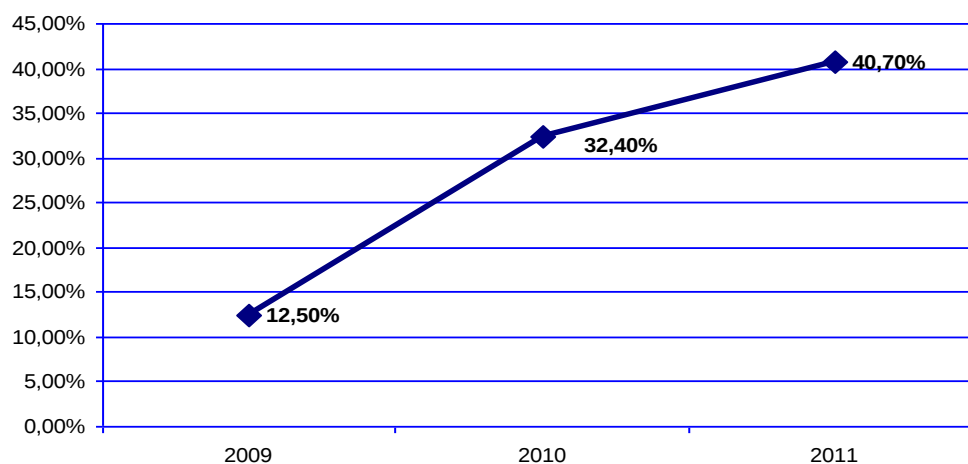
Wykres 12 Osoby niepełnosprawne w strukturze bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

W strukturze osób niepełnosprawnych pozostających w rejestrze bezrobotnych w latach 2010 – 2011 dominowali mężczyźni, stanowiąc odpowiednio 57,14% i 62,96% zarejestrowanych w tej grupie. W 2009 roku mężczyźni stanowili 45,84% bezrobotnych osób niepełnosprawnych. Należy zauważyć, iż z ogólnej liczby zarejestrowanych większość pozostawała bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy.

Wykres 13 Bezrobotni niepełnosprawni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Zasadniczym problemem pozostaje niskie wykształcenie osób niepełnosprawnych, zasadniczo zawężające zakres możliwości znalezienia pracy. W rejestrze bezrobotnych dominują osoby słabiej wykształcone. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym w latach 2009 – 2011 stanowiły odpowiednio 29,1%, 25%, 29,6%, a osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym 41,7%, 42,9% i 37% ogółu niepełnosprawnych bezrobotnych. Osoby niepełnosprawne z wykształceniem wyższym w latach 2009 – 2011 nie figurowały w rejestrze bezrobotnych.

Tabela 32 Wykształcenie osób niepełnosprawnych pozostających w rejestrze osób bezrobotnych

Wykształcenie	2009	2010	2011
wyższe	0	0	0
policealne i średnie zawodowe	2	3	6
średnie ogólnokształcące	5	6	3
zasadnicze zawodowe	7	7	8
gimnazjalne i poniżej	10	12	10
Razem	24	28	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

Oferty pracy skierowane do osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33 Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych w powiecie łobeskim

Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych	Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych
Stan na 31.12.2009 r.	
9 ofert pracy	• 7 ofert pracy na stanowisko sprzątaczk
	• 1 oferta pracy dla dozorc
	• 1 oferta pracy na stanowisko robotnika gospodarczego
Stan na 31.12.2010 r.	
5 ofert pracy	• 4 oferty pracy na stanowisko sprzątaczk
	• 1 oferta pracy na stanowisko robotnika gospodarczego
Stan na 31.12.2011 r.	
2 oferty pracy	• 2 oferty pracy na stanowisko sprzątaczk biurowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie.

9.4. Zasoby instytucjonalne powiatu łobeskiego na rzecz osób niepełnosprawnych

Instytucjonalne wsparcie dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu łobeskiego stanowią:

- Dom Pomocy Społecznej w Resku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łobzie.

Dom Pomocy Społecznej w Resku

Dom Pomocy Społecznej w Resku przeznaczony jest dla dorosłych mężczyzn niesprawnych intelektualnie oraz przewlekłe psychicznie chorych.

Tabela 34 Stan mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej w Resku w latach 2009 - 2011

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców, w tym:	liczba osób niepełnosprawnych	liczba osób przewlekłe psychicznie chorych
2009 r.	138	109	29
2010 r.	140	86	54
2011 r.	140	86	54

Źródło: Sprawozdania z działalności Domu Pomocy Społecznej w Resku.

Dom Pomocy Społecznej zapewnia mieszkańcom całodobową opiekę oraz zaspakaja niezbędne potrzeby bytowe, opiekuńcze i wspomagające oraz podejmuje działania zmierzające do usamodzielnienia mieszkańca w miarę jego możliwości.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie w 2011 roku wydało 93 decyzje o odpłatności za pobyt mieszkańca w DPS w Resku, tj. o 39 więcej niż w roku 2009. Na przestrzeni lat wzrósł średniomiesięczny koszt utrzymania jednego mieszkańca w DPS z 1 853,30 zł w roku 2009 do 2 426,49 zł w 2011 r.

Tabela 35 Wydane decyzje o odpłatności za pobyt w DPS w Resku

Wyszczególnienie	Decyzje o odpłatności za pobyt w DPS	Średni miesięczny koszt utrzymania jednego mieszkańca w DPS [zł]
2009 r.	54	1 852,30
2010 r.	122	I kwartał: 1 852,30; II – IV kwartał: 2 184,04
2011 r.	93	styczeń – luty: 2 184,04; marzec- grudzień: 2 426,49

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Dom Pomocy Społecznej w Resku umożliwia i organizuje mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, przysługujących im na podstawie odrębnych przepisów, pokrywa opłaty ryczałtowe i częściową odpłatność.

Mieszkańcy DPS objęci są kompleksową opieką zespołu rehabilitacyjnego. Rehabilitacja opiera się na kinezyterapii oraz na zabiegach fizykalnych (ultradźwięki, lampa Sollux, wanna z hydromasażem, masaż manualny, leżanka masująca).

Mieszkańcy DPS uczestniczą w zajęciach terapeutycznych w następujących pracowniach:

- rękodzielnictwa;
- komputerowej;
- agroterapii (sad, ogród, teren rekreacyjny Domu);
- ergoterapii;
- w drewnie;
- wikliniarskiej;
- plastyczno – rzeźbiarskiej;
- krawieckiej;
- pracowni zajęć praktyczno-użytecznych;
- ceramicznej;
- usprawniania domowego;
- punkt biblioteczny.

Przy Domu Pomocy Społecznej działa: grupa teatralna „Horyzont”, Klub „Ster”, zespół wokalny – instrumentalny „SKAN”.

Pracownicy Domu Pomocy Społecznej oprócz zadań statutowych na rzecz mieszkańców Domu podejmują wiele działań mających na celu wsparcie osób ze środowiska lokalnego znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym, nie radzących sobie z otaczającą rzeczywistością. Na terenie Domu funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny, w którym w zależności od potrzeb porad udzielają: psycholog, pracownik socjalny, terapeuta.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łobzie

Dom funkcjonuje w strukturach Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łobzie. Jest dziennym ośrodkiem oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi /typ AB/. Do zadań Domu należy:

- zapobieganie społecznej izolacji osób z zaburzeniami psychicznymi,
- podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- tworzenie naturalnej grupy wsparcia i kształtowanie umiejętności życia w grupie,
- zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych.

Dom przeznaczony jest dla osób chorych psychicznie oraz dla osób upośledzonych umysłowo w stopniu znacznym i umiarkowanym, a dla osób z lekkim upośledzeniem tylko wówczas, gdy oprócz niepełnosprawności intelektualnej występują inne sprzężone zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne, mających poważne trudności w życiu codziennym, wymagających pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Do Domu przyjmowane są osoby dorosłe na podstawie decyzji administracyjnej Dyrektora Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łobzie. Z usług Domu korzysta 40 osób

zamieszkałych na terenie powiatu łobeskiego. Zainteresowani mogą zgłaszać się bezpośrednio bez skierowania czy rejestracji.

Głównym zadaniem statutowym Środowiskowego Domu Samopomocy jest szeroko rozumiana rehabilitacja społeczna, zawodowa i medyczna realizowana poprzez:

- trening umiejętności społecznych (samoobsługa, kontakty interpersonalne, wykorzystanie czasu wolnego, prace z gospodarstwa domowego itp.),
- socjoterapię,
- trening budżetowy,
- kulturoterapię,
- muzykoterapię,
- dramę
- zajęcia grafomotoryczne, logopedyczne
- zajęcia z elementami metod z zakresu pedagogiki specjalnej (met. W.Sherbourne, met.M.C. Knill, met. Dobrego Startu, Nowe Rytm, Poranny Krąg),
- stymulację polisensoryczną w Sali Doświadczenia Świata (Snouzalén),
- terapię zajęciową w pracowniach: kulinarnej, dziewiarskiej, plastycznej, stolarskiej, patchworku i aplikacji oraz komputerowej,
- zabiegi rehabilitacyjne – według zaleceń lekarza, ćwiczenia ogólnorozwojowe, usprawniające i korekcyjne,
- profilaktykę zdrowotną- okresowe badania lekarskie, pomiar ciśnienia tętniczego, szkolenia wewnętrzne.

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Ruchową i z Autyzmem w Resku

Na terenie powiatu łobeskiego funkcjonuje **Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Ruchową i z Autyzmem w Resku**.

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz z autyzmem, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, budowa i prowadzenie szkół i placówek oświatowych oraz wspieranie ich rodzin.

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Ruchową i z Autyzmem w Resku jest organem prowadzącym trzy placówki edukacyjne:

- Ośrodek Rehabilitacyjno- Edukacyjno-Wychowawczy
- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1
- Gimnazjum Specjalne nr 1

oraz w ramach Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczego Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka.

Tabela 36 Liczba rodzin dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną oraz z autyzmem pod opieką SONIRA w Resku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin pod opieką SONIRA
2009 r.	96
2010 r.	112
2011 r.	112

Źródło: Sprawozdania z działalności Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Ruchową i z Autyzmem w Resku.

9.5. Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

Na terenie powiatu łobeskiego funkcjonują dwie wypożyczalnie sprzętu ortopedyczno - rehabilitacyjnego:

- w Domu Pomocy Społecznej w Resku, prowadzona przez Stowarzyszenie „Współistnienie”,
- w Środowiskowym Domu Samopomocy w Łobzie.

Wszystkie świadczenia dla potrzebujących oraz sprzęt są wydawane i przekazywane bezpłatnie.

Tabela 37 Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Wypożyczalnia sprzętu ortopedyczno – rehabilitacyjnego	2009	2010	2011
Stowarzyszenie „Współistnienie” przy Domu Pomocy Społecznej w Resku	18	13	14
Środowiskowy Dom Samopomocy w Łobzie	56	54	62

Źródło: Dane pozyskane z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

10. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, ponieważ jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku rodzinnym jest możliwy. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone. Przyczyny dysfunkcji bywają różne, może to być m.in.:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków rodzicielskich,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia, w tym przede wszystkim alkoholizm,
- długotrwałe bezrobocie,

- długotrwała choroba.

Dezorganizacja tej najważniejszej grupy społecznej, jaką jest rodzina powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Przyczyny dezorganizacji mogą być bardzo różne: alkoholizm, narkomania, załamania osobowościowe, warunki ekonomiczne itp

W wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych wobec dzieci rodzina, zwłaszcza określona jako dysfunkcyjna, jest wspierana przez placówki opiekuńczo – wychowawcze takie jak:

- świetlice środowiskowe,
- świetlice socjoterapeutyczne,
- kluby,
- ogniska.

W dobie globalizacji rynków pracy, migracje coraz częściej stają się rodzajem zwykłej życiowej aktywności, realizacją aspiracji, bądź planów życiowych coraz większej liczby obywateli naszego kraju. Niestety, często mimo poprawy sytuacji materialnej, życie rodzinne cierpi najbardziej. Prowadzi to do kryzysu instytucji rodziny, rozpadu więzi emocjonalnych, narastających kłopotów wychowawczych z dziećmi. Badania socjologiczne i psychologiczne dotyczące kondycji polskiej rodziny, wskazują, że to właśnie wyjazdy zarobkowe w dużej mierze prowadzą do osłabienia więzów uczuciowych tak ważnych dla trwałości wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej. Grupę najbardziej poszkodowaną stanowią, tzw. eurosieroty, które coraz częściej pozostawiane są przez wyjeżdżających za granicę rodziców jedynie pod opieką dziadków.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jako przyczyna objęcia pomocą społeczną w roku 2011 dotyczyła 233 rodzin z powiatu łobeskiego, podczas gdy w roku 2009 występowała w 220 rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Ponadto problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych częściej dotyka rodziny niepełne. W 2011 roku rodziny niepełne stanowiły ponad 57% rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w opiece nad dziećmi.

Tabela 38 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w powiecie łobeskim w latach 2009- 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym			rodziny niepełne			rodziny wielodzietne		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	84	92	96	55	59	61	32	36	36
OPS Dobra	41	65	60	26	39	36	14	25	22
OPS Resko	41	35	32	27	18	15	11	12	11
OPS Radowo Małe	27	28	26	8	10	10	21	20	18
OPS Węgorzyno	27	22	19	13	15	11	16	16	6
Powiat ogółem	220	242	233	129	141	133	94	109	93

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

10.1. Wsparcie udzielane na rzecz dzieci i młodzieży

W przypadku nieprawidłowego funkcjonowania rodziny PCPR w Łobzie zgodnie z postanowieniem Sądu organizuje **system opieki zastępczej**. Na terenie powiatu łobeskiego organizowane są rodzinne formy opieki nad dzieckiem w postaci rodzin zastępczych. Ogólna liczba rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających w rodzinnym systemie opieki zastępczej utrzymuje się w powiecie łobeskim na przestrzeni lat 2009 – 2011 na stałym poziomie, w skali roku średnio 74 rodzin zastępczych.

W latach 2009 -2011 na terenie powiatu łobeskiego funkcjonowały 3 rodziny zawodowe, w tym wielodzietne i specjalistyczne, które sprawują opiekę nad nieletnimi niedostosowanymi społecznie i dziećmi niepełnosprawnymi. W rodzinach tych pozostawało 12 dzieci.

Tabela 39 Rodziny zastępcze na terenie powiatu łobeskiego

Typy rodzin	2009		2010		2011	
	liczba rodzin	liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	liczba rodzin	liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	liczba rodzin	liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej
Rodziny zastępcze ogółem, w tym:	73	105	73	110	78	119
nowopowstałe	7	8	11	20	9	12
rodziny spokrewnione z dzieckiem	61	80	63	89	69	99
rodziny niespokrewnione z dzieckiem	9	13	7	9	6	8
zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym:	3	12	3	12	3	12
wielodzietne	1	7	1	7	1	7
specjalistyczne	2	5	2	5	2	5
rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdania MPiPS – 03 oraz sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Należy podkreślić, że liczba nowopowstających w powiecie rodzin zastępczych nie wskazuje na tendencję zwyżkową. Brak kandydatów na rodziców zastępczych wynika z jednej strony z obaw psychicznych przed wychowywaniem cudzych dzieci, z drugiej z deficytu mieszkaniowego w powiecie łobeskim i złych warunków mieszkaniowych, które ograniczają szanse zostania rodziną zastępczą. Bariera przed podjęciem decyzji o pozostaniu rodzicem zastępczym są bariery ustawowe, w tym niskie wynagrodzenie dla rodziców zastępczych.

Na terenie powiatu brak jest także Rodzinnych Domów Dziecka, będących alternatywą dla wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo - wychowawczych. Celem Rodzinnych Domów Dziecka jest zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej całodobowej opieki i wychowania w warunkach zbliżonych do tych panujących w domu rodzinnym, do czasu powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinie zastępczej, adopcyjnej czy usamodzielnienia się. Rodzinne Domy Dziecka i rodziny zastępcze stwarzają dla dziecka warunki zbliżone do rodzin naturalnych.

PCPR w Łobzie zajmuje się również rodzinami zastępczymi, w których umieszczone są dzieci z innych powiatów. W 2010 r. i 2011 r. 15 małoletnich z innych powiatów zostało umieszczonych

w rodzinach zastępczych z powiatu łobeskiego. Natomiast w roku 2009 r. w 7 rodzinach z powiatu łobeskiego umieszczono 10 dzieci z innych powiatów.

Tabela 40 Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu łobeskiego i liczba umieszczonych w nich dzieci z innych powiatów

Powiat	Liczba rodzin z powiatu łobeskiego	Liczba dzieci z innych powiatów
2009 rok		
stargardzki	2	2
szczeciński	4	7
grodziski	1	1
Razem	7	10
2010 rok		
stargardzki	2	2
szczeciński	5	8
grodziski	1	1
świdnicki	1	1
gryfiński	1	3
Razem	10	15
2011 rok		
stargardzki	1	1
szczeciński	5	8
grodziski	1	1
świdnicki	1	1
gryfiński	1	3
katowicki	1	1
Razem	10	15

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

PCPR w Łobzie realizuje ponadto zadania związane z usamodzielnianiem zarówno osób opuszczających wielofunkcyjną placówkę opiekuńczo - wychowawczą w Łobzie, jak i rodziny zastępcze. Większość stanowią osoby opuszczające rodziny zastępcze. Liczbę usamodzielnianej młodzieży przedstawia tabela nr 40.

Tabela 41 Osoby usamodzielnione opuszczające placówkę opiekuńczo - wychowawczą i rodziny zastępcze w powiecie łobeskim

Gmina	2009	2010	2011
Wychowankowie Domu Dziecka w Łobzie			
Łobez	3	4	4
Resko	6	5	3
Węgorzyno	1	1	2
Dobra	1	2	1
Radowo Małe	4	3	3
Razem	15	15	13
Wychowankowie rodzin zastępczych			
Łobez	12	11	12
Resko	8	4	3
Węgorzyno	5	6	2
Dobra	3	3	2
Radowo Małe	0	0	2

Gmina	2009	2010	2011
Razem	28	24	21

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Pomoc PCPR oferowana w tym zakresie to pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz pomoc pieniężna na usamodzielnianie.

Na terenie powiatu łobeskiego funkcjonuje **wielofunkcyjna placówka opiekuńczo – wychowawcza**, łącząca funkcje socjalizacyjną i interwencyjną. Jest to placówka przeznaczona dla dzieci i młodzieży pozbawionej częściowo lub całkowicie opieki rodziny biologicznej.

Do zadań wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie należy w szczególności:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży całodobowej opieki i wychowania,
- zaspokojenie ich podstawowych potrzeb,
- zapewnienie kształcenia w szkołach różnego typu,
- wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych,
- współpraca z rodziną dziecka oraz podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do domu rodzinnego lub umieszczenie w innej formie opieki zastępczej.

Według stanu na:

- 31 grudnia 2011 r. w placówce przebywało 29 wychowanków w wieku od 8 miesięcy do 17 roku życia,
- 31 grudnia 2010 r. w placówce przebywało 40 wychowanków w wieku od 2 do 19 roku życia,
- 31 grudnia 2009 r. w placówce przebywało 41 wychowanków w wieku od 6 miesięcy do 19 roku życia.

Tabela 42 Liczba wychowanków przebywających w wielofunkcyjnej placówce opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie

Gmina	2009	2010	2011
Wychowankowie z terenu powiatu łobeskiego			
Łobez	6	6	6
Dobra	2	1	0
Resko	9	7	9
Węgorzyno	14	9	8
Radowo Małe	2	7	1
Razem	33	33	24
Wychowankowie z innych powiatów			
bydgoski	-	-	3
koszaliński	1	1	1
stargardzki	2	2	1
drawski	2	2	-
gryfiński	2	2	-
Świnoujście	1	-	-
Razem	8	7	5
ŁĄCZNIE	41	40	29

Źródło: Sprawozdania z działalności wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie.

W 2011 roku do placówki opiekuńczo - wychowawczej przyjęto ogółem 13 wychowanków, tj. o 6 mniej w porównaniu do analogicznego okresu 2009 roku.

Tabela 43 Liczba wychowanków umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Łobez	3	2	3
Dobra	0	0	0
Resko	1	9	6
Węgorzyno	13	0	1
Radowo Małe	2	5	0
<i>inny powiat (Bydgoszcz)</i>	-	-	3
Razem	19	16	13

Źródło: Sprawozdania z działalności wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie.

Pracownicy placówki prowadzili działania zmierzające do uregulowania sytuacji prawnej i rodzinnej dzieci przebywających w placówce. Podejmowali pracę z rodziną naturalną dziecka w celu usprawnienia jej umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, współpracowali i utrzymywali stały kontakt z przedstawicielami sądu, ośrodków pomocy społecznej.

Efektom tych działań było umożliwienie dzieciom powrotu do domu rodzinnego, umieszczenie w rodzinie adopcyjnej, w rodzinie zastępczej czy usamodzielnienie. W 2011 roku Dom Dziecka opuściło 24 wychowanków, tj. o 7 więcej niż w roku ubiegłym.

Tabela 44 Powód opuszczenia wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie przez wychowanków

Powód opuszczenia placówki	2009	2010	2011
Usamodzielnienie	3	6	7
Powrót do domu rodzinnego	14	9	11
Umieszczenie w rodzinie zastępczej	1	1	6
Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	1	0	0
Przeniesienie do innej placówki	3	1	0
ŁĄCZNIE	22	17	24

Źródło: Sprawozdania z działalności wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie.

11. DYSFUNKCJE ŻYCIA SPOŁECZNEGO

11.1. Przemoc w rodzinie

Jednym z poważniejszych problemów społecznych jest przemoc w rodzinie. Jest to tym bardziej poważny problem z powodu małej wykrywalności tego zjawiska. Zdecydowana większość aktów przemocy do jakich dochodzi odbywa się w sferze niedostępnej dla osób z poza rodziny. Odnotowywane przypadki stosowania przemocy w rodzinie są tylko wierzchołkiem góry lodowej. Przemoc w rodzinie jest nie tylko skrywana przez fizyczną barierę ścian domu, ale również bardzo często przez opory członków rodziny do upowszechniania tej wiedzy na zewnątrz. Istniejąca bariera wstydu, strachu czy też niewiary w możliwość rozwiązania tego problemu przez wyspecjalizowane do tego placówki niezwykle utrudnia zwalczanie tej formy patologii społecznej. Nie można się jednak łudzić, iż jest to liczba odzwierciedlająca całość tego problemu. Istnieje więc ścisły związek między dokonywanymi aktami przemocy i sytuacją rodzin, w których taka przemoc istnieje. W zdecydowanej większości są to rodziny dotknięte problemem alkoholowym.

Powiat łobeski dysponuje następującymi zasobami instytucjonalnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Prokuratura Rejonowa w Łobzie,
- Sąd Rejonowy w Łobzie,
- Wydział Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Łobzie,
- Komenda Powiatowa Policji w Łobzie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Łobzie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Łobzie,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łobzie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łobzie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Resku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzynie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Łobzie,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Resku,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Węgorzynie,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Dobrej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Radowie Małym,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łobzie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Resku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Węgorzynie,

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radowie Małym.
- Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (oddział Łobez),
- Hostel dla ofiar przemocy.

Tabela 45 Rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie na terenie powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	4	1	2	12	3	9
OPS Dobra	0	1	1	0	3	2
OPS Resko	1	1	0	4	4	0
OPS Radowo Małe	0	1	6	0	5	27
OPS Węgorzyno	0	1	2	0	4	6
Powiat ogółem	5	5	11	16	19	44

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

Powyższe statystyki nie obrazują w pełni problemu przemocy w rodzinie. Skala zjawiska jest niezwykle trudna do oszacowania, gdyż problem ten jest bardzo wstydlivy i zazwyczaj skrywanie. Osoby, które decydują się szukać pomocy instytucjonalnej, często stwierdzają, iż przemoc w rodzinie trwała wiele lat, zanim to ujawnili.

Skalę przemocy w rodzinie w kontekście statystyk policyjnych obrazują tzw. Niebieskie Karty. Niebieska Karta to dokumentacja danego przypadku założona w wyniku interwencji domowej z powodu przemocy.

Liczba interwencji domowych zanotowanych na terenie powiatu łobeskiego wzrasta na przestrzeni lat 2009 – 2011. Jednocześnie wzrasta liczba interwencji z powodu przemocy w rodzinie (wszczęcie procedury Niebieskiej Karty). Interwencje z powodu przemocy w rodzinie stanowiły w 2011 roku ponad 53% ogółu interwencji, w latach ubiegłych: 19,7% (2009 r.) i 54% w roku 2010.

Tabela 46 Liczba interwencji domowych na terenie powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011

Interwencje	2009	2010	2011
interwencje domowe	483	492	523
interwencje dotyczące przemocy w rodzinie – Niebieska Karta	95	266	278

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łobzie.

W roku 2011 nastąpił 270% wzrost liczby interwencji związanych z przemocą domową na terenach wiejskich (119 przypadków więcej w odniesieniu do roku 2009). Jednocześnie nastąpił 125%

wzrost liczby interwencji wobec przemocy w rodzinie podjętych w tym samym okresie w miastach (119 przypadków więcej niż w analogicznym okresie 2009 r.)

Tabela 47 Miejsce interwencji dotyczących przemocy w rodzinie

Interwencje	2009	2010	2011
miasto	51	113	115
wieś	44	153	163

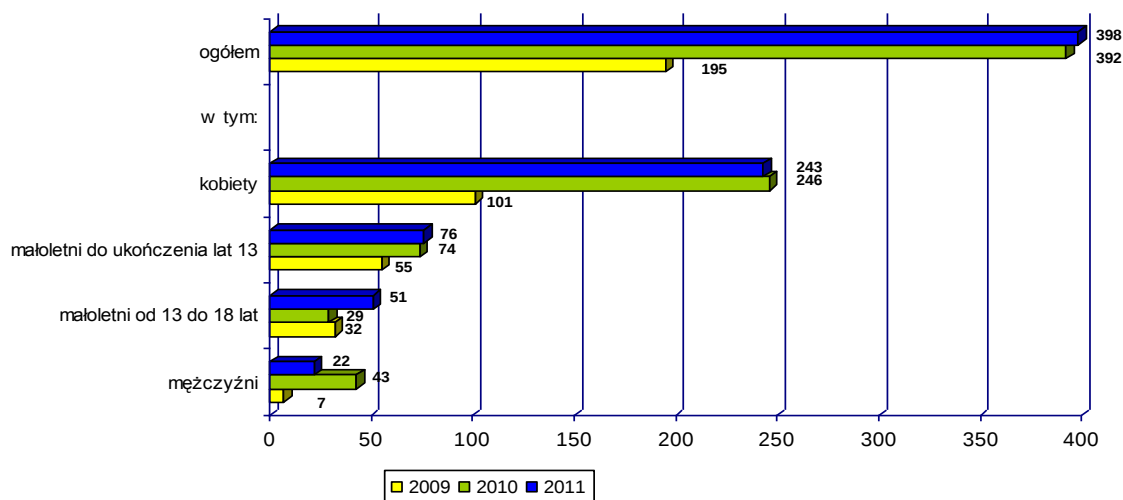
Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łobzie.

Wśród stosowanych form przemocy dominuje przemoc psychiczna oraz fizyczna z całą różnorodnością zachowań agresywnych. W zdecydowanej większości jest to przemoc ciągła, trwająca kilka lub kilkanaście lat. Znęcanie się fizyczne lub psychiczne jest przestępstwem (art. 207 KK). Często zdarza się, że ofiara pod naciskiem sprawcy nie składa zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, wycofuje zarzuty, odwołuje lub zmienia zeznania albo całkowicie odmawia współpracy z Policją. Łączna liczba wszczętych postępowań z art. 207 KK na terenie powiatu łobeskiego na przestrzeni lat 2009 – 2011 kształtowała się na poziomie 49.

Wzrost liczby przypadków przemocy w rodzinie pociąga za sobą wzrost liczby osób pokrzywdzonych w wyniku zaistnienia tego zjawiska. Dane statystyczne zgromadzone przez Komendę Powiatową Policji w Łobzie wskazują, że w roku 2011 takich osób było o 203 więcej, tj. 104% aniżeli w analogicznym okresie roku 2009.

Statystyki ukazują, że ofiarami przemocy na terenie powiatu łobeskiego są kobiety, stanowiące w 2011 roku 61% ogółu pokrzywdzonych. Jednocześnie największy wzrost liczby osób pokrzywdzonych w 2011 r. w stosunku do roku 2009 dotyczył właśnie kobiet (141%).

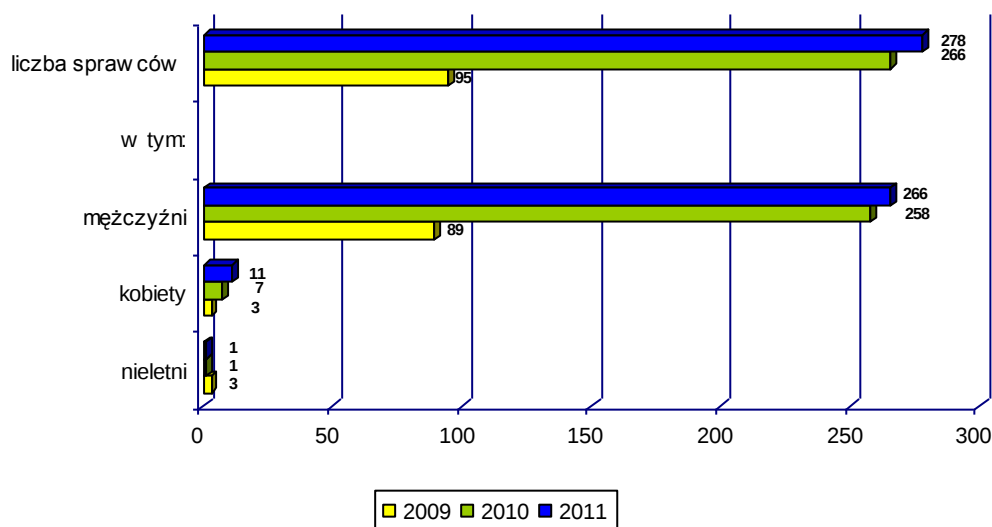
Wykres 14 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łobzie.

Bezpośrednią konsekwencją wzrostu ogólnej liczby przypadków przemocy w rodzinie jest blisko 193% wzrost ogólnej liczby sprawców w roku 2011 w porównaniu do roku 2009. W roku 2011 na terenie powiatu łobeskiego 266 mężczyzn dopuściło się stosowania przemocy wobec najbliższych, co w porównaniu do roku 2009 daje tendencję wzrostową o 198%. W 2011 r. 11 kobiet było sprawcami przemocy domowej, co w porównaniu do roku 2009 daje wzrost o 8 zdarzeń. W odniesieniu do nieletnich sprawców przemocy w rodzinie w 2011 r. w konfrontacji z rokiem 2009 zanotowany został spadek liczby sprawców o 2 przypadki.

Wykres 15 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łobzie.

Przemoc wobec osób najbliższych najczęściej stosowana jest przez sprawców znajdujących się w stanie nietrzeźwości. W analizowanym okresie nastąpił wzrost ogólnej liczby sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu z 76 przypadków w 2009 r. do 156 przypadków w roku 2011, co oznacza wzrost o 105%.

Tabela 48 Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
sprawcy przemocy domowej pod wpływem alkoholu, w tym:	76	198	156
kobiety	2	3	2
mężczyźni	73	196	154
nieletni	1	0	0
przewiezieni do izby wytrzeźwień	0	7	0
kobiety	0	0	0
mężczyźni	0	7	0
nieletni	0	0	0
przewiezieni do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do	34	130	119

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
wytrzeźwienia, w tym:			
kobiety	0	2	1
mężczyźni	33	128	118
nieletni	1	0	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łobzie.

W 2010 r. 7 mężczyzn przewieziono do izby wytrzeźwień. W latach 2009 i 2011 nie odnotowano przypadków przewiezienia sprawców przemocy domowej do izby wytrzeźwień.

Znaczną tendencję wzrostową, wynoszącą 250% odnotowano w ogólnej liczbie sprawców przewiezionych w celu wytrzeźwienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych (z 34 osób w roku 2009 do 119 w roku 2011). Sytuacja ta może być podyktowana koniecznością „odseparowywania” sprawców przemocy domowej od pozostałych członków rodziny. Przy braku innych systemowych rozwiązań w tym zakresie, przewiezienie nietrzeźwego agresywnego sprawcy wydawać się może najlepszym z doraźnych rozwiązań, które przyczynia się do ochrony ofiar przemocy.

PCPR w Łobzie w ramach pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oferuje pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

W 2009 roku przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie powstał oddział **Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem (OPOPP)**. Ośrodek udziela pomocy osobom pokrzywdzonym przepęstwem w formie bezpłatnej i profesjonalnej pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej. Oddział ma za zadanie stworzenia spójnego systemu pomocy pokrzywdzonym przepęstwem, uwzględniającego wszelkie kategorie pokrzywdzonych.

W ramach działalności OPOPP w latach 2010 – 2011 udzielono bezpłatnej pomocy psychologicznej, socjalnej, oraz prawnej w następujących proporcjach:

Tabela 49 Formy pomocy udzielonej przez OPOPP w Łobzie

Wyszczególnienie	2010	2011
pomoc psychologiczna	8	34
pomoc socjalna	21	22
pomoc prawna	3	18
pomoc w środowisku – interwencja	7	24
poradnictwo telefoniczne	0	13
RAZEM	39	111

źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

W 2011 r. odbył się Tydzień Pomocy Ofiarom Przepęstw, w ramach którego bezpłatne dyżury pełnili specjaliści: policjanci, kuratorzy zawodowi, pracownicy socjalni, prawnicy, komornicy, prokuratorzy oraz pracownicy PCPR. W ramach działania Ośrodka pracownik Oddziału Łobez współuczestniczył w Programie „Żółta kartka dla sprawców przemocy”, czego rezultatem było

inicjowanie i poszerzanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Wynikiem tego było opracowanie treści umieszczonej na „żółtej kartce” dla sprawców przemocy.

W ramach **interwencji kryzysowej**, czyli zespołu interdyscyplinarnych, profesjonalnych, celowych i skoordynowanych oddziaływań mających na celu udzielanie pomocy osobom będącym w stanie kryzysu przeprowadzono następujące działania:

Tabela 50 Działania przeprowadzone w ramach interwencji kryzysowej

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
postępowanie psychologiczne [liczba spotkań]	56	96	126
spotkania indywidualne [osoby]	49	103	98
konsultacje rodzinne [liczba rodzin]	3	9	16
praca w terenie [liczba interwencji]	38	53	121

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

Ponadto PCPR w Łobzie realizuje **programy korekcyjno – edukacyjne** dla osób stosujących przemoc. Realizacja programów polega na oddziaływaniu psychologicznym, socjalnym i edukacyjnym ukierunkowanym na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc. Celem programu jest nabycie umiejętności samokontroli - rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy werbalnej i niewerbalnej oraz konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Tabela 51 Liczba uczestników programów korekcyjno - edukacyjnych

Wyszczególnienie	Zrealizowane programy	Uczestnicy ogółem	Kobiety
2009	3	14	6
2010	2	13	5
2011	1	10	0

Źródło: Sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie.

11.2. Przestępczość

Na terenie powiatu łobeskiego o bezpieczeństwo publiczne dbają następujące podmioty:

- Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Państwowa Komenda Powiatowej Straży Pożarnej,
- Powiatowa Inspekcja Weterynaryjna,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna,
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,

- Stowarzyszenie „Bezpieczny Powiat Łobeski”, zajmująca się podejmowaniem i wspomaganiem wszelkich inicjatyw oraz przedsięwzięć dotyczących problematyki bezpieczeństwa mieszkańców.

Nad stanem bezpieczeństwa w Komendzie Powiatowej Policji w Łobzie czuwa 78 funkcjonariuszy Policji. Teren działania podzielony jest na 12 rejonów służbowych dzielnicowych:

- gmina Łobez – 4 dzielnicowych,
- gmina Radowo Małe – 1 dzielnicowy,
- gmina Resko – 3 dzielnicowych,
- gmina Węgorzyno – 2 dzielnicowych,
- gmina Dobra – 2 dzielnicowych.

W strukturach Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego KPP Łobez funkcjonuje również zespół patrolowo - interwencyjny liczący 10 policjantów oraz zespół ruchu drogowego w ilości 6 funkcjonariuszy. Ponadto 4 funkcjonariuszy ogniwa patrolowego wykonuje zadania służbowe na terenie działania posterunków Policji.

Ściganiem sprawców przestępstw zajmuje się Wydział Kryminalny usytuowany w Komendzie Powiatowej Policji w Łobzie oraz policjanci ogniów kryminalnych pracujący na wszystkich posterunkach Policji.

W 2011 roku na terenie powiatu łobeskiego zanotowano 1 454 przestępstwa (średnio 4 dziennie). Jest to więcej w stosunku do roku 2009 o 16,9%. Poddając analizie dane w perspektywie lat 2009 – 2011 stwierdza się wzrost liczby popełnianych przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu o 27%, kradzieży rzeczy o 49,4%, kradzieży rzeczy z włamaniem o 46,3%, gospodarczych o 13,7% oraz rozbojów o 275%. Jednocześnie na przestrzeni lat 2009 – 2011 utrzymuje się pozytywny trend w zakresie zwalczania przestępczości – wzrasta wykrywalność przestępstw w powiecie łobeskim. Najwyższy wzrost wartości wskaźnika wykrywalności zanotowano dla przestępstw o charakterze gospodarczym i kradzieży z włamaniem.

Tabela 52 Bezpieczeństwo publiczne w powiecie łobeskim w latach 2009– 2011

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE			WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI [w %]		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
Ogółem		1 244	1 452	1 454	72,2	75,8	72,2
przeciwko życiu i zdrowiu	Ogółem	37	44	47	86,5	90,9	97,9
	w tym nieletni	12	19	15	60,0	59,4	87,5
drogowe	Ogółem	322	322	299	75,9	58,6	71,0
	w tym nieletni	2	1	2	1,6	0,3	0,7
kradzież rzeczy	Ogółem	176	232	263	42,7	45,9	37,7
	w tym nieletni	8	13	12	10,3	5,6	4,6
kradzież z	Ogółem	177	294	259	26,9	46,7	41,4

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE			WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI [w %]		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
włamaniem	<i>w tym nieletni</i>	1	64	23	2,0	21,8	8,9
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	Ogółem	8	5	30	87,5	100,0	93,3
	<i>w tym nieletni</i>	0	0	22	0,0	0,0	73,3
gospodarcze	Ogółem	73	60	83	47,1	100,0	88,0
	<i>w tym nieletni</i>	0	1	0	0,0	1,2	0,0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łobzie.

Ponadto ważnym aspektem pracy jednostki jest stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie powiatu. W 2011 roku odnotowano 254 zdarzenia drogowe, tj. 22 wypadki i 232 kolizje, w których nastąpiły tylko straty w mieniu. W wyniku tych zdarzeń 2 osoby zginęły na miejscu, 26 osób doznało obrażeń ciała. W 2011 roku na terenie powiatu łobeskiego z winy kierującego doszło do 252 zdarzeń (wypadków). Zatrzymano 299 nietrzeźwych kierowców. Z winy pieszego w 2011 roku doszło do 2 wypadków drogowych.¹⁰

11.3. Uzależnienia

11.3.1 Alkoholizm

Liczba uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia ze względu na charakter samego zjawiska (jego „ukrycia”, ochrony danych osobowych z poradni i placówek medycznych, częstych „ucieczek” osób uzależnionych do innych miast). Należy mieć na uwadze, że rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach obarczone są błędem. Ponadto warto mieć świadomość, iż uzależnienie od narkotyków czy alkoholu nie jest wyłącznie dysfunkcją życia społecznego, lecz jest przede wszystkim chorobą.

Problem nadużywania alkoholu przez osoby korzystające z pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia między członkami rodziny, bieda, bezrobocie, problemy wychowawcze i przemoc fizyczna. Poza tym można wyróżnić następujące szkody u osób pijących: samozniszczenie mężczyzn i kobiet uzależnionych od alkoholu, uszkodzenie zdrowia u osób nadmiernie pijących bez klinicznych objawów uzależnienia, uszkodzenie rozwoju psychofizycznego, utrata możliwości kariery edukacyjnej u upijających się nastolatków.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność powiatu, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę

¹⁰ Opracowano na podstawie informacji Komendy Powiatowej Policji w Łobzie.

odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Tabela 53 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	110	118	114	274	301	276
OPS Dobra	21	35	36	54	91	99
OPS Resko	6	12	20	11	26	42
OPS Radowo Małe	0	4	4	0	5	27
OPS Węgorzyno	5	8	6	10	23	14
Powiat ogółem	142	177	180	349	446	458

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

Alkoholizm w 2011 roku dotyczył 180 rodzin objętych pomocą społeczną. Stan ten oznacza wzrost tej przyczyny w odniesieniu do roku 2009, gdy alkoholizm stanowił problem 142 wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w powiecie łobeskim.

Statystyki **Komendy Powiatowej Policji w Łobzie** wskazują, że na przestrzeni lat 2009 – 2011 nałożono łącznie 1 245 mandatów karnych oraz sporządzono łącznie 104 wnioski o ukaranie z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Istotną rolę w procesie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie powiatu łobeskiego odgrywają **Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w Łobzie, Resku, Węgorzynie, Dobrej i Radowie Małym.

Zadania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań komisji należy inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań określonych jako zadania własne gminy, które obejmują m.in.: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów i socjoterapeutycznych.

11.3.2 Narkomania

Na terenie powiatu łobeskiego funkcjonuje **Ośrodek Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie**. W ramach funkcjonowania Ośrodka realizowany jest średnioterminowy program terapii i rehabilitacji dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Program realizowany jest poprzez:

- zebrania społeczności terapeutycznej,
- opiekę indywidualną pacjenta,
- programy edukacyjne,
- grupy wsparcia,
- grupy terapeutyczne,
- program psychoedukacyjny dla rodzin osób uzależnionych.

Rozmiar zjawiska narkomanii obrazuje liczba osób przebywających w Ośrodku. Tabela poniżej przedstawia liczbę pacjentów Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie w latach 2009 – 2011.

Tabela 54 Liczba pacjentów Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Liczba pacjentów przebywających w ośrodku	36	36	29
Liczba osób przyjętych do ośrodka, w tym:	74	72	79
Kobiety	5	4	6
Mężczyźni	69	68	73

Źródło: Sprawozdania Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie.

Z danych Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie wynika, iż największy odsetek pacjentów – 51,4% w roku 2009, 63,9% w roku 2010 i 64,6% w roku 2011 to osoby powyżej 24 roku życia. Zdecydowana większość pacjentów uzależnionych to mężczyźni (średnio około 93%).

Tabela 55 Wiek przyjętych pacjentów

Wyszczególnienie	Do 17 lat 11 m-cy 29 dni		Od 18 lat do 24 lat		Powyżej 24 lat	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2009	0	1	4	31	2	36
2010	0	1	3	22	1	45
2011	0	0	4	24	2	49

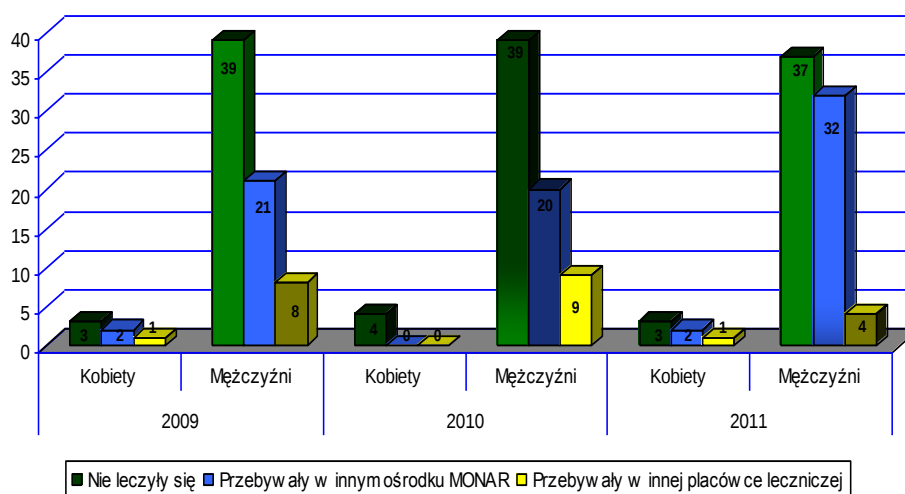
Źródło: Sprawozdania Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie.

Wśród osób przyjętych na leczenie do Ośrodka Monar w Grabowie przeważają osoby, które wcześniej nie podejmowały leczenia uzależnienia od środków psychoaktywnych, stanowiąc:

- w 2009 r. 56,8% ogółu przyjętych pacjentów,

- w 2010 r. 59,7% ogółu przyjętych pacjentów,
- w 2011 r. 50,6% ogółu przyjętych pacjentów.

Wykres 16 Przyjęci do Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie.

Osoby z problemem narkotykowym mogą też szukać pomocy w **Ośrodkach Pomocy Społecznej** z terenu powiatu łobeskiego. Liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu narkomanii jest stosunkowo niewielka w porównaniu z liczbą osób poddanych leczeniu w Ośrodku Monar.

Tabela 56 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	1	4	2	2	5	6
OPS Dobra	0	0	0	0	0	0
OPS Resko	1	1	0	2	2	0
OPS Radowo Małe	0	0	0	0	0	0
OPS Węgorzyno	0	0	0	0	0	0
Powiat ogółem	2	5	2	4	7	6

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

12. UBÓSTWO

Ubóstwo określane jest jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne, takich jak:

- wyżywienie,
- ubranie,
- mieszkanie,
- zachowanie zdrowia,
- uzyskanie wykształcenia,
- uczestniczenie w życiu kulturalnym.

Ubóstwo prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, polegającego na nieuczestniczeniu w zwyczajowej i społecznie akceptowanej drodze życiowej lub też „wypadaniu” z niej. Ubóstwo dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które m. in.:

- posiadają dochody bardzo niskie, lub nie posiadają dochodów,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych.

Ubóstwo najczęściej mierzone jest wartością konsumpcji lub dochodów gospodarstw domowych. Według danych GUS i badaczy Diagnozy Społecznej 2011, sfera ubóstwa w Polsce liczebnie nieco się zmniejsza. Od 2009 r. liczba gospodarstw domowych, które nie mogą pozwolić sobie na zaspokojenie bieżących potrzeb, spadła z 28 do 26 %. Ale jednocześnie rośnie liczba ubogich osób utrzymujących się z tak zwanych źródeł utrzymania jak zasiłki, świadczenia rentowe i pielęgnacyjne i inne. Tu wskaźnik wzrósł od 2009 r. z 28,5 % do 36,4 % liczby ubogich w Polsce. Wyraźny wzrost wystąpił tu w przypadku gospodarstw rencistów z 6,3 do 10,2 %. Ubóstwem są zagrożone przede wszystkim rodziny niepełne i wielodzietne, wychowujące troje i więcej dzieci. Niedostatki materialne powodują, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Oznacza to często „dziedziczenie” ubóstwa przez dzieci.

W ramach licznych zadań własnych regulowanych zapisami art. 17 Ustawy o pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy, należą m.in. świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, celowe, okresowe), udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

Tabela 57 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	437	494	483	1 513	1 654	1 569
OPS Dobra	150	172	168	503	557	508

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
OPS Resko	72	162	158	258	638	614
OPS Radowo Małe	290	210	257	792	752	976
OPS Węgorzyno	310	332	296	1 061	1 041	912
Powiat ogółem	1 259	1 370	1 362	3 066	4 642	4 579

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

Ubóstwo jest jednym z głównych powodów udzielania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej. Ubóstwo w roku 2011 w powiecie łobeskim zostało zdiagnozowane w przypadku 1 362 rodzin objętych świadczeniami. Stan ten oznacza wzrost zdiagnozowanego ubóstwa rodzin w stosunku do roku 2009, gdy ubóstwo stwierdzono u 1 259 rodzin wspieranych przez system pomocy społecznej w poszczególnych gminach powiatu łobeskiego.

13. OSOBY BEZDOMNE

Według ustawy o pomocy publicznej osobą bezdomną jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Tabela 58 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
MGOPS Łobez	18	20	19	24	25	30
OPS Dobra	0	0	2	0	0	2
OPS Resko	10	14	16	11	14	16
OPS Radowo Małe	1	1	2	2	1	2
OPS Węgorzyno	8	3	6	8	3	10

Gmina	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób łącznie w rodzinach		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Powiat ogółem	37	38	45	45	43	60

Źródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej.

Rozmiary bezdomności w Polsce i skala zjawiska jest bardzo trudna do oszacowania. Trudności z policzeniem ludzi bezdomnych wynikają z ich ruchliwości przestrzennej oraz braku meldunku. Na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu łobeskiego na koniec 2011 roku pomocą objęto 45 rodzin z syndromem bezdomności, liczących 60 osób. Wartości określające liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności nie oddają jednak rzeczywistej skali tego zjawiska. Dane o liczbie osób bezdomnych, objętych wsparciem terenowych ośrodków pomocy społecznej dotyczą jedynie tych osób, które podjęły współpracę z pracownikami socjalnymi na rzecz wychodzenia z bezdomności. Należy także zwrócić uwagę na to, że liczba osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu łobeskiego jest wielkością zmienną, uzależnioną od migracji tych osób w poszukiwaniu miejsca, zapewniającego lepsze warunki bytowe. Na terenie powiatu łobeskiego funkcjonują dwa ośrodki działające na rzecz osób bezdomnych: **Monar - Markot Dom Dla Osób Bezdomnych i Najuboższych "Szkoła Życia" w Łagiewnikach oraz Stowarzyszenie Diogenes w Rynowie.**

Monar - Markot Dom Dla Osób Bezdomnych i Najuboższych "Szkoła Życia" dysponuje 29 miejscami dla bezdomnych mężczyzn. Dodatkowo ośrodek może przyjąć 5 osób w okresie zimowym. Na koniec 2011 roku w ośrodku przebywało 36 osób, tj. więcej niż zadeklarowana liczba miejsc.

Wśród osób, które znalazły schronienie w ośrodku dominowały osoby uzależnione od alkoholu, stanowiące 97% podopiecznych Domu.

Stowarzyszenie Diogenes prowadzi ośrodek dla bezdomnych w Rynowie. W ramach działalności statutowej zapewnia osobom bezdomnym schronienie, osobom uzależnionym terapię i powrót do normalnego życia.

W latach 2010 – 2011 w ośrodku przebywało średnio 150 podopiecznych. Wielu z nich nie potrafiło dostosować się do regulaminu obowiązującego w ośrodku. Jednak wielu skorzystało z pomocy i udało się im usamodzielnąć.

W ośrodku przebywały samotne matki z dziećmi, którym udało się zapewnić mieszkania i mogły rozpocząć normalne życie nie narażając dzieci na pobyt wśród osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Podopieczni mają zapewnioną opiekę terapeutyczną, pomoc psychologa i psychiatry. W szczególnych przypadkach wysyłani są do szpitala w Gryficach na oddział leczenia uzależnień z możliwością późniejszego powrotu do ośrodka.

W planach ośrodek ma przygotowanie pomieszczenia, w którym odbywać się będzie profesjonalna terapia indywidualna i grupowa prowadzona przez terapeutę.

7. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w powiecie łobeskim. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjać będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu łobeskiego, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi polityki rozwiązywania problemów społecznych;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu łobeskiego, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych powiatu łobeskiego.

Tabela 59 Analiza SWOT

Analiza SWOT		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	- dobre funkcjonujące instytucje pomocy społecznej, placówki oświatowe, Powiatowy Urząd Pracy i inne jednostki organizacyjne, - znaczna liczba realizowanych programów i projektów, - otwartość na nowe metody pracy, - odpowiedni poziom rozpoznania potrzeb społecznych, - funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, - dostępność pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - spójny system pomocy osobom bezdomnym, - istnienie Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem, - aktywność społeczna organizacji pozarządowych, - dobre funkcjonujące partnerstwo, - istnienie Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej STREFA ŁOBEZ.	- dostęp do finansowania programów ze środków UE, - współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym, - rozwój ekonomii społecznej, - promocja pieczy zastępczej, - edukacja w zakresie problematyki pomocy społecznej, - wdrażanie programów edukacyjnych, - wzrost poziomu wykształcenia, - korzystne zmiany ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, - rozbudowa infrastruktury społecznej, - rozwój wolontariatu.
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	- wysoka stopa bezrobocia, - niekorzystne trendy demograficzne charakterystyczne dla powiatu łobeskiego (wzrastający odsetek osób starszych w strukturze mieszkańców powiatu), - niekompatybilność kwalifikacji osób bezrobotnych z rzeczywistymi potrzebami lokalnego rynku pracy, - wysoki odsetek osób posiadających niskie wykształcenie w strukturze osób bezrobotnych, - eurosieroctwo,	- skutki kryzysu społeczno – gospodarczego, - starzenie się społeczeństwa, - pauperyzacja społeczeństwa, - reforma dotycząca przedłużenia wieku emerytalnego, - migracja zarobkowa, - wzrost zjawiska wykluczenia.

	▪ brak tworzenia korzystnych warunków dla inwestorów,▪ brak zasobów instytucjonalnych wsparcia dziennego na rzecz osób starszych,▪ występujące trudności finansowe organizacji pozarządowych,▪ zbyt mała ilość ofert pracy dla osób niepełnosprawnych,▪ brak Rodzinnych Domów Dziecka, Pogotowia Rodzinnego, Warsztatów Terapii Zajęciowej,▪ duża ilość osób korzystających z pomocy społecznej,▪ mała liczba kandydatów na rodziców zastępczych,▪ wzrost zachowań patologicznych,▪ brak żłobków lub innej zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat 3,▪ narastający problem ubóstwa społeczeństwa lokalnego.	

2. DIAGNOZA

Diagnoza

Analiza Bilansu Otwarcia stała się podstawą opracowanej diagnozy stanu. Wskazała na najważniejsze cechy poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Obszary te zostały określone przez autora strategii i tak zaplanowane, aby wypełniały obecnie realizowane przedsięwzięcia i pozwalały na realizację kolejnych zamierzeń związanych z działaniami w obszarze pomocy społecznej. Diagnoza jest przyczynkiem do określenia celów i kierunków działania w części strategicznego dokumentu.

Przyjęto do oceny następujące obszary priorytetowe będące w dalszej części dokumentu polami określonych działań dla prowadzenia skutecznych i efektywnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

- **EDUKACJA,**
- **FINANSE,**
- **INFRASTRUKTURA,**
- **PROBLEMY SPOŁECZNE,**
- **SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA.**

Kolejnym krokiem oceny założonych obszarów priorytetowych była ocena jedną z podstawowych metod, tj. analizą SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

EDUKACJA

- Elementem pozytywnym w obszarze edukacji jest funkcjonowanie placówek oświatowych wraz z szeroką ofertą edukacyjną skierowaną do dzieci i młodzieży z terenu powiatu, która winna przekładać się na realizację zadań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych, a także dobrze rozwinięta oferta edukacyjna dla dzieci niepełnosprawnych.
- Winno się zwiększyć ofertę kształcenia przez istniejące placówki oświatowe w takich obszarach, jak edukacja dorosłych, pedagogizacja rodziców, realizacja programów edukacyjnych związanych z profilaktyką w środowiskach zagrożonych itp. Proponuje się np. powoływanie fundacji obejmującej wszystkie gminy powiatu łobeskiego lub wykorzystanie już istniejących organizacji pozarządowych, które są mocną stroną polityki społecznej na terenie powiatu łobeskiego, której celem byłoby realizowanie wspólnych programów edukacyjnych dla całej społeczności powiatu i gmin wchodzących w jego skład z uwzględnieniem różnych potrzeb edukacyjnych, w tym również związanych z szeroko rozumianą pomocą społeczną. Fundacja (stowarzyszenie) ta mogłaby również pozyskiwać środki z zewnątrz na realizację

prac badawczych pozwalających na szczegółową diagnozę poszczególnych segmentów życia społeczno-gospodarczego, w tym również obszarów związanych z problematyką społeczną.

- W obszarze edukacyjnym należy również wzmacniać działalność organizacji pozarządowych posiadających w zakresach swoich działalności szeroko rozumianą edukację społeczną poprzez włączenie tych organizacji w realizację istniejących projektów i pomoc instytucjonalną w ich bieżącej działalności.
- Koniecznym jest stworzenie systemu doradztwa na rzecz organizacji pozarządowych w zakresie pozwalającym tym organizacjom na swobodny dostęp do Funduszy Strukturalnych U.E. i innych źródeł finansowania działań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Bazą dla organizacji systemu doradztwa w zakresie sprawnego pozyskiwania środków zewnętrznych skierowanego do liderów NGO może być np. Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych.
- Z punktu widzenia celu, jakim jest integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniom zwłaszcza osób starszych należy stworzyć alternatywne formy edukacji dla tej grupy społecznej z lepszym wykorzystaniem istniejących placówek oświatowych różnego szczebla. Winno się wzmacniać istniejące już z powodzeniem formy kształcenia dorosłych, ale należałoby inspirować w kierunku powołania samodzielnych placówek takich jak Uniwersytet Trzeciego Wieku.

FINANSE

- Dotychczasowa polityka państwa polegająca na zwiększaniu zakresu świadczeń obligatoryjnych z zakresu pomocy społecznej, przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne powoduje powiększanie się niedofinansowanych obszarów problemów społecznych.
- Pozytywnym elementem dla rozwiązania problemów społecznych jest wielość organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu łobeskiego i tym samym możliwość tworzenia partnerstw publiczno - społecznych i publiczno – prywatnych na terenie powiatu dla realizacji wspólnych projektów m.in. finansowanych przez Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, fundusze społeczne i w ostatnim czasie przez pozaunijne fundusze, takie jak Szwajcarski Mechanizm Finansowy które w bardzo dobrych proporcjach (nawet do 100 % w przypadku NGO i założeń SZMF)¹¹ dofinansowują projekty z obszaru profilaktyki i edukacji społecznej, nie wyłączając działań inwestycyjnych w tym obszarze.
- Najważniejszym źródłem dofinansowania projektów z obszaru działań na rzecz pomocy społecznej jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki. W swoich założeniach preferujący projekty oparte o partnerstwo publiczno – społeczne obejmujące niemal wszystkie dziedziny polityki społecznej.
- Innym rozwiązaniem trudnej sytuacji finansowej instytucji odpowiedzialnych za poszczególne segmenty polityki społecznej i integracji jest tworzenie partnerstw publiczno - prywatnych, w tym przypadku opartych na publicznym sektorze pomocy społecznej i kapitale prywatnym

¹¹ Szwajcarski Mechanizm Finansowy

w zakresie tworzenia tzw. umów patronackich, których idea jest stały patronat finansowy przedsiębiorcy lub grupy przedsiębiorców nad realizacją konkretnego projektu lub konkretnego przedsięwzięcia związanego z instytucjonalną pomocą społeczną.

- Inna forma partnerstwa publiczno – prywatnego możliwa do realizacji dla zaspokajania potrzeb prowadzenia skutecznej polityki społecznej i działań na rzecz integracji opierać się może na outsourcingu usług pomocy społecznej na rzecz partnera prywatnego przy wzajemnie oczekiwanych korzyściach przez obie strony.
- Kolejną drogą dla wzmacniania dostępu do finansów na rzecz realizacji rozwiązywania problemów społecznych jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych i fundacji celowych z udziałem podmiotów gospodarczych, pozarządowych i publicznych. Fundacje takie zarejestrowane jako organizacje pożytku publicznego mają zdecydowanie większe możliwości w pozyskiwaniu środków z zewnątrz, w tym wsparcia ze strony struktur samorządu lokalnego. Warto przy tym wspomnieć, że powoływanie fundacji (stowarzyszeń) dla rozwiązania konkretnego problemu społecznego w określonym obszarze to tylko jedna z dróg tej formy działań na rzecz montażu finansowego.
- Jednym z elementów finansowania polityki społecznej w powiecie łobeskim jest Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Zachodniopomorskiego, w ramach Osi 7 „Rozwój Infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia” zwłaszcza w dofinansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia, rehabilitacji i edukacji. Uszczegółowienia dla tego priorytetu dają możliwość absorpcji zgromadzonych tam środków nie tylko przez sektor publiczny, ale również przez sektor pozarządowy niestety jest to jeden z 16- stu RPO w którym polityka społeczna została zmarginalizowana.

INFRASTRUKTURA

- Dostęp do infrastruktury oświatowej na terenie powiatu należy uznać za pozytywny element infrastrukturalny, ale wymagający ciągłego doinwestowania.
- Przede wszystkim do negatywów w obszarze infrastruktury należy zaliczyć niewystarczającą ilość ośrodków zapewniających opiekę osobom starszym typu Domy Dziennego Pobytu ukierunkowane na tą grupę społeczną, Domy Seniora, a pomimo dobrze rozwiniętej sieci placówek działających na rzecz wsparcia dziecka brak jest placówki opiekuńczo – wychowawczej typu interwencyjnego, ale przede wszystkim Rodzinnych Domów Dziecka.
- Wypełnienie infrastruktury pomocy społecznej poprzez utworzenie Centrum Integracji Społecznej w Łobzi, jego szeroka działalność wyróżnia powiat łobeski bardzo pozytywnie na tle innych powiatów w regionie.
- Występuje na terenie powiatu łobeskiego potrzeba inwestycji w mieszkania chronione, a także zwiększanie zasobów mieszkań socjalnych, gdyż nadal występują one w ilości niewystarczającej do potrzeb socjalnych powiatu.
- Ponadto w ramach zadań realizowanych w zakresie systemu opieki nad dzieckiem niezbędnym jest tworzenie kolejnych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin

zastępczych i utworzenie grupy wsparcia dla tych rodzin oraz grupy wsparcia dla dzieci usamodzielnianych, wychowanków z placówek i rodzin zastępczych.

- Z uwagi na niedostateczną infrastrukturę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych (bariery architektoniczne) ta grupa społeczna jest nadal zagrożona wykluczeniem i to zarówno w obszarach miejskich, jak i na terenie obszarów wiejskich powiatu łobeskiego.
- Duża grupa osób niepełnosprawnych wymaga utworzenia na terenie powiatu łobeskiego Warsztatów Terapii Zajęciowej.

PROBLEMY SPOŁECZNE

- Do istotnych problemów społecznych należy zaliczyć rosnące statystyki dotyczące przemocy w rodzinie. Rosnąca ilość sprawców tej przemocy i poszkodowanych wymaga dbałości w zakresie finansowania i realizacji potrzeb infrastrukturalnych Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem.
- Negatywną wartością w obszarze problemów społecznych jest ciągle duża ilość patologii społecznych i brak poczucia bezpieczeństwa w wielu obszarach powiatu. Stąd występuje konieczność wczesnej interwencji i pomocy rodzinie zagrożonej patologią.
- Do istotnych problemów należy również zaliczyć utrzymujące się w powiecie obszary ubóstwa i poszerzające się zjawisko rozwarstwienia społecznego powiatu łobeskiego, spowodowanego m.in. ciągle bardzo wysokim poziomem bezrobocia.
- Dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych niezbędna jest szeroka edukacja na temat występujących problemów społecznych skierowana do samorządowych struktur decydenckich. Konieczna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy zwłaszcza w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych, z wykorzystaniem już istniejących ośrodków edukacyjnych. Szczególnie dotyczy to również środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i przemocą w rodzinie.
- Podobnie jak w pozostałych obszarach, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest możliwe tylko i wyłącznie z udziałem organizacji pozarządowych oraz poprzez ich wsparcie ze strony różnych szczebli administracji samorządowej.
- Przede wszystkim zupełnie nowego sposobu diagnozowania problemów społecznych wymaga sytuacja powstała w rodzinach po emigracji zarobkowej tylko jednego z rodziców i w dużej części rodzących się nowych problemów takich jak eurosieroctwo, w tak powstałych rodzinach niepełnych.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- Wielkim bogactwem powiatu łobeskiego są organizacje pozarządowe niosące za sobą ciągle jednak jeszcze za małą grupę wolontariuszy.
- Dla wzmocnienia działań tych organizacji warto na terenie powiatu stworzyć płaszczyznę współpracy tych organizacji tworząc Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych.
- Istotnym elementem włączenia społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych byłoby zintensyfikowanie działań na rzecz promocji wolontariatu wśród młodzieży

starszych klas szkół średnich, młodzieży pracującej i bezrobotnej jako jedną z form aktywności społecznej.

- W obszarze społecznym istotną rolę w powiecie odgrywają liczne placówki oświatowe, które winny być włączone w proces edukacji lokalnej społeczności w zakresie istniejących problemów społecznych, a we współpracy z pedagogami i lekarzami rodzinnymi powinny one stać się bazą szerokiej profilaktyki zdrowotnej i uzależnień.
- Poszczególne grupy lokalnej społeczności, zwłaszcza te, które objęte są ryzykiem wykluczenia mogą być bezpośrednim wnioskodawcą i beneficjentem środków UE. Dlatego koniecznym wydaje się stworzenie systemów szkoleń obejmujących cały powiat, skierowanych do bezpośrednich odbiorców pomocy finansowej. System szkoleń skierowany do bezpośrednich beneficjentów powinien tworzyć solidne podstawy do samodzielnego ubiegania się o środki finansowe w ramach dostępnych w Polsce dotacji ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.
- Formą integracji lokalnej społeczności mógłby stać się portal internetowy poświęcony różnym formom działań integracyjnych i projektom służącym rozwiązywaniu problemów społecznych organizowanym przez różne sektory życia publicznego na terenie powiatu. Jest to „pole do popisu” dla potrzebnego do powołania Centrum Organizacji Pozarządowych na terenie powiatu.
- Baza kulturalna powiatu łobeskiego poza miastami Łobez i Resko opiera się głównie na świetlicach wiejskich. Obiekty te dysponują często dużymi powierzchniami, ale ich stan techniczny i formy zagospodarowania nie odpowiadają standardom umożliwiającym prowadzenie przedsięwzięć kulturalnych zgodnych z oczekiwaniami lokalnej społeczności i potrzebami wynikającymi z planowanych działań na rzecz integracji społecznej, stąd aktywniej należałoby sięgać po środki dostępne na ich remont tak aby mogły stać się częścią wydarzeń kulturalnych realizowanych w Domach Kultury.
- Należy stworzyć warunki do organizowania imprez sportowych o charakterze integracyjnym, a w obszarze kultury uruchamiać projekty integracyjne w oparciu o wyremontowane i z nowym programem funkcjonalno – użytkowym wiejskie centra kultury i świetlice środowiskowe.

8. CZĘŚĆ STRATEGICZNA

1. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE ŁOBESKIM

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim zakłada zachowanie spójności tego dokumentu z przyjętymi w Unii Europejskiej standardami. Standardy obowiązujące w Unii to przede wszystkim:
 - zwiększony nacisk na wzrost znaczenia współpracy samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości),
 - podejmowanie działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobociu,
 - dowartościowanie wolontariatu,
 - podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego,
 - wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych,
 - dążenie do zrównoważonego rozwoju społecznego,
 - działania aktywizujące całe społeczności lokalne,
 - ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych.
- Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Spójności w ramach NSRO, czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną.
- Dla powiatu łobeskiego pomoc społeczna stanowi jeden z istotnych elementów przewyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zasoby infrastruktury społecznej nie pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest rozbudowa infrastruktury publicznej i prywatnej w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości..
- Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania w ramach polityki społecznej decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk i problemów społecznych.
- Skuteczna realizacja polityki społecznej w powiecie łobeskim musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest m. in. wzrost świadomości społecznej.

2. MISJA

Misja strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu łobeskiego odnosząca się do niniejszej *Strategii* nawiązuje w sposób bezpośredni do określeń sformułowanych w dokumentach opracowanych na szczeblu krajowym, a dotyczących zarówno polityki społecznej, jak i działań na rzecz integracji.

MISJA

- **SPRAWNY ORAZ ADEKWATNY DO POTRZEB SPOŁECZNYCH SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ OPARTY NA MODELOWEJ WSPÓŁPRACY OFICJALNYCH STRUKTUR SAMORZĄDOWYCH Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM.**
- **HARMONIJNY SYSTEM WSPIERANIA DZIECI, MŁODZIEŻY, OSÓB SAMOTNYCH ORAZ RODZIN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ CZASOWO LUB NA STAŁE W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ LUB OBCIĄŻONYCH NIEKORZYSTNYMI DLA ICH ROZWOJU ZJAWISKAMI SOCJOLOGICZNYMI.**
- **POWIAT ŁOBESKI OBSZAREM SKUTECZNYCH I MODELOWYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OPIERAJĄCY SIĘ NA NOWATORSKICH PROJEKTACH OPARTYCH O PARTNERSTWO PUBLICZNO – PRYWATNE.**

Dla zbudowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim konieczne jest sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych otoczenia powiatu łobeskiego i uwarunkowaniach wewnętrznych powiatu.

Część strategiczna niniejszego dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych oraz do kierunków działań (Tab. 59). Cele szczegółowe generujące kierunki działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych są bezpośrednio powiązane z celem strategicznym w Strategii Rozwoju Powiatu Łobeskiego pn. **Dobre funkcjonująca infrastruktura społeczna.**

SŁOWNICZEK

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Diagnoza przy uwzględnieniu przyjętej misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łobeskiego na lata 2012 -2020, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację misji.

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny.

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być podjęte w ciągu okresu objętego Strategią. Inaczej można powiedzieć, że są to obszary polityki społecznej na bazie, których powinna zostać zbudowana sfera działalności na rzecz skutecznej realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej (3-4 lata). Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania polityki społecznej w powiecie łobeskim.

Kierunki działania wyznaczają sposób realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych niezbędnych przy tworzeniu projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społecznych i integracyjnych. Dla kierunków działania wyodrębniono wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżąco dokonywać oceny i weryfikacji przyjętych założeń na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

3. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 60 Priorytety, cele szczegółowe i kierunki działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim

PRIORYTET 1. EDUKACJA	
Powiązanie ze Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013: Priorytet 1 Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci. Priorytet 6 Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
1.1. Działać w kierunku rozwijania świadomości zagrożeń.	1.1.1. Warsztaty dla rodziców w oparciu o istniejącą bazę oświatową. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest organizacja zajęć edukacyjnych, szkoleń w zakresie zwiększenia ich świadomości, co do istniejących i potencjalnych zagrożeń mogących dotknąć bezpośrednio ich dzieci i podopiecznych, a tym samym ich rodziny.</i>
	1.1.2. Przeprowadzanie szkoleń dla pracowników samorządowych. <i>Opis: Głównym celem kierunku jest organizacja szkoleń dla pracowników publicznego sektora pomocy społecznej w zakresie problemów społecznych. Szkolenia winny mieć również charakter interdyscyplinarny obejmujący sektor publiczny i pozarządowy.</i>
1.2. Działać na rzecz wzmocnienia struktury oświaty w zakresie działań edukacyjnych i profilaktycznych.	1.2.1. Kontynuowanie dobrych praktyk - autorskie programy edukacyjne na poziomie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie zachęt, przenoszenie dobrych praktyk i rozwiązań dla tworzenia autorskich programów edukacyjnych na poziomie każdej szkoły przez środowisko nauczycieli związanych z tą placówką. Programy autorskie które mogą być w znacznej części sfinansowane przez Program Operacyjny Kapitał Ludzki winny stać się również podstawą organizacji zajęć pozalekcyjnych.</i>
	1.2.2. Wzmocnić struktury tworzące bezpieczne szkoły. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja monitoringu zagrożeń i patologii pojawiających się w granicach szkoły, ale również organizowanie szeroko zakrojonych programów profilaktycznych z udziałem psychologów i przedstawicieli organów państwa odpowiedzialnych za porządek publiczny.</i>
1.3. Podjąć działania na rzecz szerokiej edukacji społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych i instrumentów pomocy w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom.	1.3.1. Kontynuacja współpracy z lokalnymi mediami w zakresie popularyzacji form pomocy społecznej. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest włączenie mediów regionalnych i lokalnych w popularyzację prowadzonych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, jak i włączenie tych mediów w działania profilaktyczne.</i>

	1.3.2. Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej. <i>Opis: Ideą .tego kierunku jest dotarcie z wiedzą o formach pomocy społecznej i sposobach uzyskiwania tej pomocy, warunkach jej przyznawania bezpośrednio do beneficjenta – osoby niepełnosprawnej, osoby starszej, zagrożonej wykluczeniem społecznym i dotkniętej przemocą w rodzinie.</i>
	1.3.3. Upowszechnianie i popularyzacja dobrych praktyk, projektów i działań z kategorii asekuracji i wyprzedzania. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest utworzenie na szczeblu powiatu bazy danych realizowanych już projektów i programów z zakresu pomocy społecznej i przenoszenie sprawdzonych rozwiązań na inne obszary powiatu dotknięte tym samym problemem społecznym. Proces „przeszczepiania” dobrych praktyk mógłby odbywać się za pośrednictwem sektora społecznego, jak i organizacji pozarządowych.</i>

PRIORYTET 2. PROBLEMY SPOŁECZNE

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013. Priorytet 3 – Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych. Priorytet 4 Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym.

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
2.1. Przeciwdziałać zjawiskom wzrastających patologii społecznych i braku poczucia bezpieczeństwa.	2.1.1. Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta (edukacja). <i>Opis: Główną ideą kierunku jest tworzenie programów i projektów skierowanych do różnych grup zawodowych i społecznych, które miałyby charakter zarówno jednorazowych szkoleń jak i cyklicznych form edukacyjnych prowadzonych w oparciu o istniejące placówki oświatowe, również w obszarach wiejskich.</i>
	2.1.2. Pełne wykorzystanie bazy infrastrukturalnej Ośrodka Monar w Grabowie dla osób uzależnionych z możliwością terapii. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury ośrodka MONAR dla potrzeb organizowania grup wsparcia, punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych z jednoczesną możliwością prowadzenia zajęć terapeutycznych wspieranych w ramach partnerstwa publiczno społecznego opartego o lokalne samorządy powiatu łobeskiego.</i>
	2.1.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niwelowanie skutków tego problemu społecznego. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest utworzenie sprawnie funkcjonującego w powiecie łobeskim systemu wsparcia osób, rodzin dotkniętych przemocą oraz programów edukacyjnych.</i>
2.2. Przeciwdziałać uzależnieniom.	2.2.1. Zwiększanie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych. <i>Opis: Głównym celem tego kierunku jest tworzenie projektów i programów zwiększających dostęp do świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji.</i>
	2.2.2. Szeroko pojęta edukacja i stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu. <i>Opis: Założeniem kierunku jest wypracowanie różnych form spędzania wolnego czasu. Działania te winny być częścią ogólnych projektów o charakterze profilaktycznym.</i>
2.3. Przeciwdziałanie bezrobociu.	2.3.1 Wyrównanie szans podjęcia zatrudnienia przez osoby defaworyzowane na rynku pracy. <i>Opis: Założeniem kierunku jest zacieśnienie współpracy między PUP w Łobzie a jednostkami pomocy społecznej z terenu powiatu w celu wymiany doświadczeń oraz informacji i wypracowania wspólnych metod aktywizacji zawodowej osób defaworyzowanych (osób niepełnosprawnych, kobiet, osób powyżej 45 roku życia) na lokalnym rynku pracy.</i>
	2.3.2. Promowanie indywidualnych sukcesów i wyzwianie inicjatywy w poszukiwaniu pracy. <i>Opis: Ideą kierunku jest podtrzymywanie i rozszerzanie działalności istniejącego Klubu Pracy i tworzenie nowych form aktywizacji zawodowej.</i>

	2.3.3. Umożliwienie osobom bezrobotnym zdobycia lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego. <i>Opis: Założeniem kierunku jest organizacja szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych (w oparciu o diagnozę potrzeb i możliwości) z naciskiem na osoby defaworyzowane i osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych.</i>
2.4. Podejmować działania w kierunku likwidacji barier infrastrukturalnych i instytucjonalnych dla zwiększania dostępności do obiektów publicznych i miejsc zamieszkania oraz zwiększenia samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych	2.4.1. Działania na rzecz likwidacji barier architektonicznych. <i>Opis: Głównym zamierzeniem jest dostosowanie istniejącej infrastruktury obiektów publicznych i ciągów komunikacyjnych z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych.</i>
	2.4.2. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo. <i>Opis: Założeniem kierunku jest tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo na zasadach ogólnych, w partnerstwie publiczno – prywatnym i w partnerstwie publiczno – społecznym.</i>
	2.4.3. Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych w zakresie uzyskania większej samodzielności, aktywizacji zawodowej i społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych.</i>

PRIORYTET 3 SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013 - Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
3.1. Tworzyć warunki dla szerszej współpracy sektora publicznego i pozarządowego.	3.1.1. Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych, których celem winno stać się wspólne rozwiązywanie problemów społecznych. Ponadto ideą tego kierunku jest włączenie sprawnie działających liderów organizacji pozarządowych w projekty i programy inicjowane i realizowane przez sektor publiczny dla zwiększenia efektywności działań w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych. Zamierzeniem tego kierunku jest również stworzenie podstaw (porad, szkoleń, przenoszenia dobrych praktyk) na rzecz tworzenia partnerstw publiczno - społecznych.</i>
	3.1.2. Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej. <i>Opis: Przesłaniem tego kierunku jest promocja wolontariatu oraz tworzenie płaszczyzn współpracy opartej na wolontariacie z udziałem istniejących organizacji pozarządowych. Istotne dla tego kierunku jest również tworzenie różnych form edukacyjnych propagujących ideę wolontariatu w szkołach średnich i policealnych.</i>
3.2 Działać w kierunku wzrostu wyrozumiałości i tolerancji społecznej.	3.2.1. Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji wśród społeczności lokalnej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest udział beneficjentów pomocy społecznej w realizowanych projektach i programach bez szkody dla wizerunku beneficjenta, a z korzyścią dla świadomości jego otoczenia.</i>
	3.2.2. Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich możliwości. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest propagowanie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz promocja ich potencjału i możliwości.</i>

PRIORYTET 4: INFRASTRUKTURA

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013 Priorytet 1 Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci. Priorytet 3 – Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych. Priorytet 4 Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym.

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
4.1. Tworzenie właściwej i o wysokim standardzie bazy dla realizacji zadań społecznych.	4.1.1. Stworzenie warunków do powstawania placówek wsparcia dziennego dla osób starszych. <i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest tworzenie zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi na terenie powiatu łobeskiego poprzez wdrażanie partnerstwa publiczno – prywatnego i publiczno – społecznego.</i> 4.1.2. Tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocowych oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Zakładów Aktywności Zawodowej. <i>Opis: Zamierzeniem tego przedsięwzięcia jest tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocy o zasięgu ponadgminnym i Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakłady Aktywności Zawodowej. Ponadto kierunek zakłada wprowadzenie do systemu pomocy wolontariuszy pełniących funkcję asystenta osoby niepełnosprawnej.</i>
4.2. Rozwój systemu instytucjonalnego na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną	4.2.1. Zwiększenie efektywności oferty wsparcia dzieci i rodzin. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych, rodzin zastępczych wraz z zapewnieniem nadzoru i wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego). Tworzenie żłobków lub inną zorganizowaną opiekę do lat 3. Propagowanie rodzicielstwa zastępczego.</i>
4.3. Polepszenie warunków do funkcjonowania i rozwoju ekonomii społecznej.	4.3.1. Stworzenie realnych warunków i możliwości powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie takich projektów i programów, współfinansowanych również z UE, które dałyby możliwości utworzenia wiosek tematycznych i spółdzielni socjalnych.</i>
4.4. Stworzyć warunki do rozwoju .zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.	4.4.1. Zwiększyć dostępność istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego z jednoczesną rozbudową jego infrastruktury technicznej. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest lepsze wykorzystanie istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego, zwiększenie oferty poprzez rozbudowę i doposażenie.</i>

PRIORYTET 5: FINANSE

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013 - Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
5.1. Podjąć działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.	5.1.1. Pozyskiwanie środków na rzecz wspierania konkretnych projektów z zakresu problematyki społecznej. <i>Opis: Główną ideą tego kierunku jest pozyskiwanie środków i promocja inicjatyw i przedsięwzięć rozwiązujących konkretne problemy społeczne na terenie powiatu łobeskiego skierowana do lokalnej społeczności.</i>
	5.1.2. Zakładanie fundacji i stowarzyszeń z udziałem partnerów dla realizacji długookresowych programów. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie struktur organizacyjnych w oparciu o polskie prawodawstwo, które mogą ubiegać się o dofinansowanie na realizację swoich założeń statutowych, w tym przypadku związanych z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych. Inicjatorem powoływania tego typu podmiotów najczęściej bywają lokalni liderzy, działacze społeczni.</i>
5.2. Działać na rzecz wsparcia finansowego rodzin.	5.2.1. Wsparcie instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja pomocy finansowej, w tym organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin wielodzietnych.</i>
5.3. Tworzyć warunki na rzecz zabezpieczenia szeroko rozumianych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	5.3.1. Włączanie jednostek niepublicznych do realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. <i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest kompleksowość świadczeń usług pomocy społecznej.</i>

4. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządów szczebla gminnego i powiatowego, i podległych tym samorządom jednostkom organizacyjnym bez względu na ich formę prawną.
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – społecznym (samorząd – organizacje pozarządowe),
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych przedsiębiorców na zasadach ppp lub outsourcingu usług i świadczeń),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno – społeczno – prywatnego (samorząd – organizacje pozarządowe - kapitał prywatny),
- koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości społecznych, kulturowych beneficjentów pomocy społecznej,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju w procesie rozwiązywania problemów społecznych.

Struktura alokacji środków dla realizacji programów strategicznych.

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim podzielono na następujące źródła finansowania:

- 1) środki własne (budżety samorządów terytorialnych wchodzących w skład powiatu łobeskiego)
- 2) Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- 3) środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013),
- 4) środki własne organizacji pozarządowych i w montażu finansowym z sektorem publicznym (partnerstwo publiczno – społeczne).

5. MONITORING STRATEGII

Ocena strategicznych dokumentów zawierających cele z kierunkami działania winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych a obecnymi i przyszłymi programami operacyjnymi. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki społecznej w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką społeczną powiatu.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego sformułowanie, w tym wypadku – w imieniu Powiatu Łobeskiego – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań, których realizacja na poziomie lokalnego samorządu wynika z obecnie obowiązujących celów i kierunków działania spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa, dlatego należy oceniać stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z celami i istniejącymi programami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera poniższa Tabela 56. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2011 umożliwi dokonanie w latach 2013, 2016 i 2020 oceny realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i instytucje zewnętrzne dokonywać będą bieżącej i okresowej (w 2013, 2016, 2020 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

1. Źródła pierwotne:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w PCPR,
- otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Łobeski Portal Pomocy Społecznej), pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępną ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej organizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie,
- inne.

2. Źródła wtórne:

- raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,
- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji.
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji *Strategii* będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Tabela 61 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim

Nr kier. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		Produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2011 lata oceny: 2013, 2016, 2020	
1.	PRIORYTET 1. EDUKACJA.		
1.1.	Cel 1.1 Działać w kierunku rozwijania świadomości zagrożeń.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Warsztaty dla rodziców w oparciu o istniejącą bazę oświatową.	– liczba przeprowadzonych warsztatów dla rodziców w oparciu o istniejące placówki oświatowe	– liczba rodziców biorących udział w zorganizowanych dla nich warsztatach w ciągu roku na terenie powiatu łobeskiego
1.1.2.	Przeprowadzanie szkoleń dla pracowników samorządowych.	– liczba zorganizowanych na terenie powiatu łobeskiego szkoleń pracowników samorządowych	– liczba pracowników samorządowych biorących udział w szkoleniach
1.2.	Cel 1.2 Działać na rzecz wzmocnienia struktury oświaty w zakresie działań edukacyjnych i profilaktycznych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Autorskie programy edukacyjne na poziomie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich.	– liczba powstałych autorskich programów edukacyjnych w szkołach podstawowych , średnich i gimnazjalnych na terenie powiatu łobeskiego	– liczba uczniów powiatu łobeskiego objętych autorskimi programami edukacyjnymi
1.2.2.	Wzmocnić struktury tworzące bezpieczne szkoły.	– liczba programów i projektów realizowanych na terenie powiatu łobeskiego, których celem jest wzmocnienie struktur tworzących bezpieczne szkoły	– liczba zidentyfikowanych patologii społecznych, przestępstw, wykroczeń każdego roku ewidencjonowanych na terenie szkół powiatu łobeskiego
1.3.	Cel 1.3 Podjąć działania na rzecz szerokiej edukacji społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych i instrumentów pomocy w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.3.1.	Kontynuacja współpracy z lokalnymi mediami w zakresie popularyzacji form pomocy społecznej.	– liczba projektów i programów realizowanych przez sektor publiczny i pozarządowy wspólnie z mediami, których celem była promocja form pomocy społecznej	– wskaźnik procentowy znajomości różnych form pomocy społecznej oferowanych w powiecie mierzonych w stosunku do ogółu dorosłych mieszkańców powiatu łobeskiego (badania sondażowe)

1.3.2.	Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej.	– liczba szkoleń zorganizowanych na terenie powiatu łobeskiego skierowanych bezpośrednio do beneficjentów pomocy społecznej	– liczba beneficjentów pomocy społecznej uczestniczących w szkoleniach dla nich zorganizowanych
1.3.3.	Upowszechnianie i popularyzacja dobrych praktyk, projektów i działań z kategorii asekuracji i wyprzedzania.	– liczba projektów realizowana na terenie powiatu łobeskiego upowszechniająca dobre praktyki w rozwiązywaniu problemów społecznych	– liczba projektów (dobrych praktyk) realizowanych na terenie powiatu łobeskiego w więcej niż jednym miejscu (obszarze, gminie)
2. PRIORYTET 2. PROBLEMY SPOŁECZNE.			
2.1.	Cel.2.1 Przeciwdziałać zjawiskom wzrastających patologii społecznych i braku poczucia bezpieczeństwa.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta (edukacja).	– liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu łobeskiego o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym	– liczba osób uczestniczących w projektach organizowanych przez niepubliczny i publiczny sektor pomocy społecznej o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym
2.1.2.	Pełne wykorzystanie bazy infrastrukturalnej Ośrodka Monar w Grabowie dla osób uzależnionych z możliwością terapii.	– liczba przeprowadzonych warsztatów terapii dla osób uzależnionych	– liczba osób uzależnionych korzystających z warsztatów i zajęć terapeutycznych
2.1.3.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niwelowanie skutków tego problemu społecznego.	– liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu łobeskiego, których celem było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niwelowanie skutków tego problemu	– liczba rodzin objętych programami przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie i niwelującym skutki tego problemu
2.2.	Cel 2.2. Przeciwdziałać uzależnieniom.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.2.1.	Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych.	– liczba projektów realizowanych poprzez rozwój i wspieranie programów terapeutycznych, których celem było zwiększenie świadczeń dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych	– liczba świadczeń z zakresu leczenia rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych wykonanych na terenie powiatu łobeskiego
2.2.2.	Szeroko pojęta edukacja i stworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	– liczba utworzonych programów, których celem jest poszerzenie edukacyjnej i alternatywnych form spędzania wolnego czasu skierowanych do osób uzależnionych	– liczba osób uzależnionych korzystających z oferty edukacyjnej i alternatywnych form spędzania wolnego czasu organizowanych w ramach działań profilaktycznych

2.3	Cel 2.3. Przeciwdziałanie bezrobociu.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.3.1.	Wyrównanie szans podjęcia zatrudnienia przez osoby defaworyzowane na rynku pracy.	– liczba projektów realizowanych na terenie powiatu łobeskiego dotyczących aktywizacji zawodowej osób defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy	– liczba osób niepełnosprawnych, kobiet i osób powyżej 45 roku życia, które znalazły zatrudnienie
2.3.2.	Promowanie indywidualnych sukcesów i wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy.	– liczba projektów realizowanych na terenie powiatu łobeskiego promujących indywidualnych sukcesów wyzwalające inicjatywy w poszukiwaniu pracy	– liczba osób dotychczas bezrobotnych, podejmujących pracę zawodową lub zakładających własną działalność gospodarczą
2.3.3.	Umożliwienie osobom bezrobotnym zdobycia lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego.	– liczba zorganizowanych szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych	– liczba osób, które ukończyły szkolenie
2.4.	Cel 2.4. Podejmować działania w kierunku likwidacji barier infrastrukturalnych i instytucjonalnych dla zwiększania dostępności do obiektów publicznych i miejsc zamieszkania oraz zwiększenie samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.4.1.	Działania na rzecz likwidacji barier architektonicznych.	– liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu łobeskiego, których celem jest likwidacja barier architektonicznych w miejscach publicznych, obiektach kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku	– liczba osób niepełnosprawnych, osób starszych korzystających samodzielnie z dostępu do obiektów użyteczności publicznej, kultury, rekreacji i wypoczynku
2.4.2.	Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo.	– liczba utworzonych mieszkań chronionych na terenie powiatu łobeskiego dla osób niepełnosprawnych	– liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z mieszkań chronionych na terenie powiatu łobeskiego
2.4.3.	Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	– liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu łobeskiego, których celem było stworzenie warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym	– liczba osób niepełnosprawnych i starszych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym na skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych

3. PRIORYTET 3: SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA.			
3.1.	Cel 3.1. Tworzyć warunki dla szerszej współpracy sektora publicznego i pozarządowego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.1.1.	Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.	– liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu powiatu pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi – liczba projektów i programów do których sektor publiczny włączył zaangażowanych i kreatywnych liderów pomocy społecznej – liczba liderów pomocy społecznej włączonych przez sektor publiczny do realizowanych przez ten sektor projektów i programów – liczba projektów i szkoleń propagujących zasady tworzenia partnerstw publiczno – społecznych, jak i możliwe formy prawne i instytucjonalne takiej współpracy	– liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej w ramach partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi – liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej przez sektor publiczny z udziałem liderów pomocy społecznej włączonych do realizacji tych programów – liczba powołanych do życia partnerstw publiczno – społecznych na terenie powiatu łobeskiego dla realizacji założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych
3.1.2.	Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej.	– liczba zidentyfikowanych obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu – liczba szkoleń tematycznych dla wolontariuszy zorganizowanych na terenie powiatu łobeskiego – liczba projektów promujących wolontariat wśród starszej młodzieży szkół średnich i policealnych	– liczba wolontariuszy pracujących w ciągu roku dla sektora publicznego i pozarządowego realizujących politykę społeczną na terenie całego powiatu łobeskiego
3.2.	Cel 3.2. Działać w kierunku wzrostu wyrozumiałości i tolerancji społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.2.1.	Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji wśród społeczności lokalnej.	– liczba projektów, których celem jest podwyższenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów społecznych oraz wykreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji wśród społeczności lokalnej	– liczba mieszkańców powiatu łobeskiego, do których każdego roku dociera pakiet informacji o problemach społecznych powiatu i kreuje postawy wyrozumiałości i tolerancji

3.2.2.	Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich możliwości.	– liczba projektów o charakterze edukacyjnym, których celem jest edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich możliwości	– liczba inicjatyw społecznych, powstałych na terenie powiatu podnoszących jakość i komfort życia osób niepełnosprawnych – liczba dostosowanych obiektów publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych – liczba osób niepełnosprawnych pracujących zawodowo
4. PRIORYTET 4: INFRASTRUKTURA.			
4.1.	Cel 4.1. Tworzenie właściwej i o wysokim standardzie bazy dla realizacji zadań społecznych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.1.1.	Stworzenie warunków do powstawania placówek wsparcia dziennego dla osób starszych.	– liczba projektów z zakresu adaptacji lub budowy placówek wsparcia dziennego dla osób starszych	– liczba osób starszych korzystająca z usług powstałych placówek wsparcia dziennego
4.1.2.	Tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocowych oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Zakładów Aktywności Zawodowej.	– liczba utworzonych Środowiskowych Domów Samopomocowych – liczba utworzonych Warsztatów Terapii Zajęciowej – liczba utworzonych Zakładów Aktywności Zawodowej – liczba wolontariuszy – asystentów osoby niepełnosprawnej	– liczba beneficjentów korzystających z pomocy Środowiskowych Domów Samopomocowych – liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej – liczba zatrudnionych w Zakładach Aktywności Zawodowej – liczba osób niepełnosprawnych objętych opieką wolontariuszy
4.2.	Cel 4.2. Rozwój systemu instytucjonalnego na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.2.1.	Zwiększenie efektywności oferty wsparcia dzieci i rodzin	– liczba utworzonych mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych, rodzin zastępczych – liczba utworzonych żłobków/innej zorganizowanej opieki dla dzieci do lat 3 – liczba rodzin zastępczych	– liczba osób, którym przyznano mieszkania chronione – liczba dzieci do lat 3 uczęszczających do żłobków – liczba dzieci przyjętych do rodzin zastępczych

4.3	Cel 4.3. Polepszenie warunków do funkcjonowania i rozwoju ekonomii społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.3.1.	Stworzenie realnych warunków i możliwości powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej	– liczba zrealizowanych projektów i programów, dających możliwość powstania nowych podmiotów ekonomii społecznej	– liczba utworzonych wiosek tematycznych i spółdzielni socjalnych
4.4.	Cel. 4.4. Stworzyć warunki do rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.4.1	Zwiększyć dostępność istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego z jednoczesną rozbudową jego infrastruktury technicznej.	– powierzchnia w m ² dostępnego zaplecza rehabilitacyjnego.	– liczba osób, beneficjentów pomocy społecznej korzystających z istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego.
5. PRIORYTET 5: FINANSE			
5.1.	Cel 5.1. Podjąć działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.1.1.	Pozyskiwanie środków na rzecz wspierania konkretnych projektów z zakresu problematyki społecznej.	– liczba tworzonych programów i projektów organizowanych na szczeblu lokalnym przez sektor publiczny i pozarządowy wspartych przez kapitał prywatny	– liczba beneficjentów pomocy społecznej objętej programami pomocy sponsorowanej przez kapitał prywatny
5.1.2.	Zakładanie fundacji i stowarzyszeń z udziałem partnerów dla realizacji długookresowych programów.	– liczba nowo założonych stowarzyszeń i fundacji rozwiązujących konkretne problemy społeczne	– liczba beneficjentów pomocy społecznej objęta pomocą społeczną świadczoną przez organizacje pozarządowe
5.2.	Cel 5.2. Działać na rzecz wsparcia finansowego rodzin.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.2.1.	Wsparcie instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych.	– liczba projektów i programów zrealizowanych na terenie powiatu łobeskiego, których celem jest wsparcie instytucjonalne rodzin wielodzietnych	– liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem instytucjonalnym

5.3.	Cel. 5.3. Tworzyć warunki na rzecz zabezpieczenia szeroko rozumianych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.3.1.	Włączanie jednostek niepublicznych do realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.	– liczba jednostek niepublicznych uczestniczących w projektach z zakresu pomocy społecznej realizowanych na terenie powiatu łobeskiego	– liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

WYKAZ MAP, TABEL I WYKRESÓW

WYKAZ MAP:

Mapa 1 Mapa powiatu łobeskiego	25
--------------------------------------	----

WYKAZ TABEL:

Tabela 1 Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej	10
Tabela 2 Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej– obecnie obowiązujące w Polsce. ...	11
Tabela 3 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w województwie zachodniopomorskim dotyczące obszaru polityki społecznej.	18
Tabela 4 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w powiecie łobeskim dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych.....	23
Tabela 5 Ludność powiatu łobeskiego.....	26
Tabela 6 Stan i ruch naturalny ludności w powiecie łobeskim	27
Tabela 7 Ambulatoryjna opieka specjalistyczna w powiecie łobeskim.....	29
Tabela 8 Szkoły podstawowe na terenie powiatu łobeskiego	31
Tabela 9 Gimnazja na terenie powiatu łobeskiego	32
Tabela 10 Szkoły policealne na terenie powiatu łobeskiego.....	33
Tabela 11 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	34
Tabela 12 Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia.....	37
Tabela 13 Liczba osób objętych programami aktywnego przeciwdziałania bezrobociu	41
Tabela 14 Poradnictwo zawodowe dla mieszkańców powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011	42
Tabela 15 Projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie	42
Tabela 16 Poradnictwo zawodowe dla mieszkańców powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011	44
Tabela 17 Podmioty według klas wielkości.....	45
Tabela 18 Podmioty według sekcji PKD 2007	45
Tabela 19 Liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	61
Tabela 20 Liczba osób, która ukończyła zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej.....	63
Tabela 21 Usługi kierowane do uczestników w ramach reintegracji społecznej i zawodowej.....	63
Tabela 22 Liczba uczestników usamodzielnionych ekonomicznie.....	64
Tabela 23 Organizacje pozarządowe działające na obszarze pomocy społecznej w powiecie łobeskim	66
Tabela 24 Osoby starsze wśród mieszkańców powiatu łobeskiego	66
Tabela 25 Liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze	68
Tabela 26 Osoby niepełnosprawne według Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.....	70
Tabela 27 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011.....	70
Tabela 28 Orzeczenia o niepełnosprawności wydane dla mieszkańców poszczególnych gmin powiatu łobeskiego	70
Tabela 29 Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania PCPR w Łobzie	72
Tabela 30 Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa zawodowego	72
Tabela 31 Orzeczenia wydane przez Poradnię Psychologiczną – Pedagogiczną w Łobzie w latach 2009 - 2011.....	74
Tabela 32 Wykształcenie osób niepełnosprawnych pozostających w rejestrze osób bezrobotnych	76
Tabela 33 Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych w powiecie łobeskim	76
Tabela 34 Stan mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej w Resku w latach 2009 - 2011	77
Tabela 35 Wydane decyzje o odpłatności za pobyt w DPS w Resku	77
Tabela 36 Liczba rodzin dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną oraz z autyzmem pod opieką SONIRA w Resku.....	80
Tabela 37 Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	80
Tabela 38 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w powiecie łobeskim w latach 2009- 2011	81
Tabela 39 Rodziny zastępcze na terenie powiatu łobeskiego	82
Tabela 40 Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu łobeskiego i liczba umieszczonych w nich dzieci z innych powiatów	83
Tabela 41 Osoby usamodzielnione opuszczające placówkę opiekuńczo - wychowawczą i rodziny zastępcze w powiecie łobeskim	83
Tabela 42 Liczba wychowanków przebywających w wielofunkcyjnej placówce opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie	84
Tabela 43 Liczba wychowanków umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie	85

Tabela 44 Powód opuszczenia wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo - wychowawczej w Łobzie przez wychowanków	85
Tabela 45 Rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie na terenie powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011	87
Tabela 46 Liczba interwencji domowych na terenie powiatu łobeskiego w latach 2009 - 2011	87
Tabela 47 Miejsce interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	88
Tabela 48 Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	89
Tabela 49 Formy pomocy udzielonej przez OPOPP w Łobzie	90
Tabela 50 Działania przeprowadzone w ramach interwencji kryzysowej	91
Tabela 51 Liczba uczestników programów korekcyjno - edukacyjnych	91
Tabela 52 Bezpieczeństwo publiczne w powiecie łobeskim w latach 2009– 2011	92
Tabela 53 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	94
Tabela 54 Liczba pacjentów Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie	95
Tabela 55 Wiek przyjętych pacjentów	95
Tabela 56 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	96
Tabela 57 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	97
Tabela 58 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	98
Tabela 59 Analiza SWOT	101
Tabela 60 Priorytety, cele szczegółowe i kierunki działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim	111
Tabela 61 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim	121

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1 Ludność powiatu łobeskiego	26
Wykres 2 Struktura zgonów w powiecie łobeskim według przyczyn (według stanu na rok 2009)	28
Wykres 3 Stopa bezrobocia (w %) w latach 2009-2011	34
Wykres 4 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2009 - 2011	35
Wykres 5 Struktura procentowa bezrobocia według płci w latach 2009 - 2011	36
Wykres 6 Liczba bezrobotnych według grup wiekowych w latach 2009 - 2011	36
Wykres 7 Liczba bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w latach 2009 - 2011	38
Wykres 8 Struktura długotrwale bezrobotnych w latach 2009 - 2011	38
Wykres 9 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych i wyrejestrowanych w powiecie łobeskim w latach 2009 – 2011	44
Wykres 10 Struktura osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie łobeskim	67
Wykres 11 Ruch naturalny ludności w powiecie łobeskim	68
Wykres 12 Osoby niepełnosprawne w strukturze bezrobotnych	75
Wykres 13 Bezrobotni niepełnosprawni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	75
Wykres 14 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	88
Wykres 15 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w powiecie łobeskim w latach 2009 - 2011	89
Wykres 16 Przyjęci do Ośrodka Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych Monar w Grabowie	96